

Studenti, absolvenți și piața muncii

-RAPORT FINAL DECEMBRIE-

Cuprins

I. Metodologia de cercetare.....	4
I.1. Introducere și obiective.	4
2. Populația investigată.....	9
2.1. Populația totală a absolvenților programelor de studii universitare	9
2.2. Eșantionare. Metode de contactare. Rate de răspuns previzionate.....	11
3. Metoda de cercetare și temele abordate	13
3.1 Metoda de cercetare și instrumente de cercetare	13
3.2 Instrumentul de Cercetare.....	14
4. Caracteristici independente ale datelor colectate.....	15
4.1 Rate de răspuns, universități participante.	15
4.2 Analiza cazurilor de abandon și a non-răspunsurilor	18
4.3 Structura populației respondenților.	21
4.4 Limite ale cercetării.....	26
II. Acces și echitate în învățământul superior. Profiluri sociale ale absolvenților de învățământ superior	29
II.1. Mediul de rezidență influențează accesul la educația universitară.....	30
II.2. Gen, profilul liceului și domeniul universitar absolvit.....	36
II.3. Vârsta, factor pentru accesul la programele de studii universitare.....	39
II.4. Concluzii	41
III. Tranziția de la studii la viața profesională.....	43
IV. Inserția socio-profesională a absolvenților. Tendințe pe termen mediu și lung	58
V. Învățarea pe tot parcursul vieții. Alte forme de educație și formare profesională	75
ANEXA 1 – ANALIZA STUDIILOR PRIVIND PARCURSUL PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR ÎN ROMÂNIA ȘI ALTE STATE EUROPENE	84
A. CARACTERISTICI COMUNE ALE STUDIILOR EFECTUATE ÎN ALTE STATE EUROPENE PRIVIND SITUAȚIA ABSOLVENȚILOR ÎNVĂȚĂMÂNTULUI UNIVERSITAR	84
A.1 HESA - DLHE	84
A.2 MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ȘI AL CERCETĂRII DIN FRANȚA - RATA INSERȚIEI PROFESIONALE A LICENȚIAȚILOR.....	85
A.3 INCHER - KOAB, Germania	87
A.4 EUA - TRACKIT	88
A.5 STATELE DIN CENTRUL ȘI ESTUL EUROPEI.	89
B. CARACTERISTICI ALE STUDIILOR EFECTUATE ÎN ROMÂNIA PRIVIND ABSOLVENȚII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI UNIVERSITAR ȘI INTEGRAREA ACESTORA PE PIAȚA MUNCII	92

B.1 Absolvenți și piața muncii	92
B.1.1 Dimensiunile investigate / analizate	95
B.1.2 Tipul și nivelul de analiză a datelor colectate	97
B.1.3 Concluziile obținute și utilizarea acestora	99
B.2 A doua cercetare (Anul de prelungire).....	100
B.2.1. Analiza metodologiilor utilizate pentru identificarea și studierea parcursului profesional al absolvenților.....	100
B.2.2 Dimensiunile investigate / analizate	102
B.2.3 Tipul și nivelul de analiză a datelor colectate	103
B.2.4. Concluziile obținute și utilizarea acestora	103
C. Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii (2009)	103
D. Barometrul Calității Învățământului Superior din România (2010-2011).....	107
E. Sociolog pe piața muncii (2011)	110
F. Absolvenții recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii - Proiectul DOCIS - ACPART (2010)	113
G. Inițiative ale universităților – Centrul de Consiliere și Orientare Profesională (CeCOP) – proiectul Observatorul Angajabilității Absolvenților de Studii Universitare din Cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative.	116
H. CONCLUZII ȘI PROPUNERI.....	119
ANEXA 2 – Chestionarul	127

I. Metodologia de cercetare

I.1. Introducere și obiective.

Insertia profesională a absolvenților de învățământ superior este o temă care preocupă din ce în ce mai mult actorii instituționali implicați în domeniul educației universitare din Europa. Ratele relativ ridicate ale șomajului în rândul tinerilor înregistrate în majoritatea statelor europene, fac ca problema inserției profesionale a absolvenților să ocupe un loc important pe agenda politicilor în domeniul educației universitare.

Potrivit studiilor de caz¹, există preocupări constante, fie ale universităților, fie ale guvernelor, fie ale unor organizații concentrate asupra cercetării în domeniul politicilor educaționale, de a colecta date statistice cu privire la parcursul profesional al absolvenților. Aceste preocupări variază de la demersuri comprehensive, în care participarea universităților este voluntară, prin care sunt colectate date statistice privind parcursul educațional pre și post universitar, opinii și aprecieri subiective legate de calitatea studiilor absolvite, precum și parcursul profesional cum este cazul Germaniei. În alte situații, demersurile de colectare de date sunt extrem de clar delimitate doar la anumite părți ale sistemului universitar și vizează exclusiv cuprinderea pe piața muncii a absolvenților. Acesta este cazul Franței, unde sunt analizate datele privind absolvenții acelor universități sau instituții educaționale de nivel terțiar care au ca misiune pregătirea profesională a absolvenților în vederea unei potențiale angajări viitoare.

În acest moment datele colectate și studiile realizate în baza acestora sunt mai degrabă interesante ca element de noutate, durata lor de realizare fiind încă prea scurtă pentru a putea realiza inferențe statistice relevante pentru durate mari de timp. Din acest motiv, majoritatea acestor studii nu sunt încă folosite în mod explicit drept suport pentru implementarea unor politici educaționale țintite în acest domeniu. Putem spune că ne aflăm într-o fază avansată de diagnoză a unei situații

¹ Pentru a consulta lista studiilor de caz efectuate, precum și detalii privind studii și analize similare, existente în România sau în alte state europene vă rugăm să consultați [Anexa 1](#) a prezentului raport.

considerate „problematică” și că ne putem aștepta ca, pe termen scurt și mediu, statele care au început deja colectarea datelor și dețin serii de timp relevante și consistente să poată începe pilotarea unor politici de remediere a problemelor constatate.

În ceea ce privește studiile propriu-zise putem identifica unele elemente comune/similare. În primul rând, în mai toate statele unde se realizează colectarea datelor privind absolvenții sunt utilizate chestionare care surprind atât date obiective, factuale, legate de parcursul educațional și de cel profesional, precum și date subiective, de percepție, privind aprecierea utilității, a relevanței conținutului programului de studii pentru cariera ulterioară. În al doilea rând, remarcăm faptul că sunt preferate de obicei abordările comprehensive, la nivel de sistem, însă sunt evitate, pe cât posibil, elementele comparative între universități. Acest fapt se datorează irelevanței datelor privind absolvenții și angajarea acestora pentru calitatea unui anumit program de studii sau universități, datorită diferențelor specifice între diferite domenii de studii și domenii de activitate economică, precum și a imposibilității dezvoltării unui sistem de corespondență clară între domeniile de studii și activitățile economice.

În cele din urmă, merită menționat faptul că toate studiile analizate și inițiativele în acest domeniu reprezintă eforturi constante de cercetare științifică, derulate cu o periodicitate clară și bine stabilită de la început, în baza unor instrumente de cercetare stabile, al căror conținut nu se modifică de la o cercetare la alta în mod semnificativ. Acest fapt este foarte important pentru realizarea treptată a bazelor de date longitudinale care să permită studierea fenomenului în timp. Rata de angajare a unei cohorte de absolvenți, la un moment dat, nu este un indicator relevant, el fiind afectat de variabile exogene, care țin mai mult de evoluția sectorului economic. În schimb, analiza unor fenomene în timp și observarea acestuia de-a lungul mai multor cohorte de absolvenți reprezintă un potențial diagnostic care să ducă la elaborarea unor politici relevante privind parcursul post-universitate al absolvenților de învățământ superior.

Pentru fundamentarea metodologiei de cercetare am identificat o serie de instrumente utilizate de universități, respectiv alți actori instituționali, pentru consultarea absolvenților și decelarea pattern-urilor de integrare a acestora pe piața muncii. Au fost analizate astfel metodologiile, dar și tipul și natura rezultatelor din cadrul unor proiecte anterioare de la nivel național și internațional (chestionare, metodologii de aplicare studii de monitorizare, aplicații pentru contactare și pentru realizare de analiză a datelor etc.). Studiile realizate anterior în cadrul proiectului Absolvenți și Piața Muncii au reprezentat, desigur, principala sursă de informații pentru construirea actualei metodologii. În vederea păstrării relevanței datelor și a consolidării caracterului longitudinal al studiului, prezenta metodologie precum și instrumentele de cercetare nu au schimbat foarte mult elementele utilizate anterior. La nivelul chestionarului, au fost operate unele modificări minore în cazul unor întrebări care au fost identificate drept inutile sau prea dificile pentru respondenți. Pe baza analizei valorilor lipsă, a cazurilor de abandon a chestionarului sau a frecvenței mari a non-răspunsurilor, efectuată anterior, chestionarul propus pentru această rundă a proiectului conține mici modificări. Cu toate acestea ele nu sunt de natură să afecteze caracterul longitudinal al studiului și posibilitatea consolidării ulterioare a bazelor de date obținute.

Iată unele dintre cele mai importante concluzii ale edițiilor anterioare ale studiului Absolvenți și Piața Muncii, care au stat de altfel și la baza construcției prezentei metodologii de cercetare, constituind obiective explicite ale demersului pe care îl inițiem. Analiza inserției absolvenților de învățământ superior realizată la nivel național a oferit în premieră o imagine complexă a diferențelor și asemănărilor existente între traseele profesionale ale diverselor categorii de absolvenți organizate după:

- Anul absolvirii, aspect care în acest caz are o semnificație suplimentară, promoția 2009 fiind organizată conform procesului Bologna în timp ce promoția din 2005 poate fi considerată o reprezentantă a vechii modalități de organizare;
- Domeniul de studiu;
- Genul absolventului;

- Tipul învățământului absolvit (public/privat).

Printre concluziile acelei cercetări au fost evidențiate mai multe elemente remarcabile:

- La nivelul promoției 2009 tinde să se accentueze legătura între profilul liceului absolvit și domeniul de studiu al absolventului;
- Majoritatea absolvenților nu apelează la prelungiri a perioadelor de studiu și nu există diferențe semnificative între cele două promoții cu privire la mediile de absolvire sau cu privire la gradul de satisfacție față de competențele dobândite;
- Aproximativ 1 din 9 absolvenți au participat la mobilități în străinătate și 1 din 7 la proiecte de cercetare derulate în universități, valorile fiind apropiate pentru cele două promoții;
- Pentru cea mai mare parte a absolvenților, procesul de căutare a unui loc de muncă începe după absolvire, dar o pondere semnificativă acelor proveniți din învățământul privat au loc de muncă la debutul studiilor universitare, loc de muncă pe care îl păstrează pe parcursul studiilor și după;
- Doar 1,8% dintre absolvenții promoției 2005 nu au avut nici un loc de muncă după absolvire, pe când, în cazul promoției 2009, acest procent crește la 17,1%, dar această diferență este explicată și prin procentul mult mai ridicat de absolvenți de licență tip Bologna care își continuă studiile în ciclul al doilea. În orice caz, durata de căutare a unui loc de muncă este mai mare și numărul angajatorilor contactați până la identificarea unui loc de muncă este mai ridicat pentru absolvenții promoției 2009;
- Mobilitatea pe piața muncii a absolvenților cu studii superioare este însă relativ redusă, în special pentru absolvenții care s-au încadrat într-un loc de muncă potrivit specializării, spre deosebire de cei care sunt ocupați inadecvat și care au tendința de a schimba mai multe posturi;
- Background-ul educațional al absolvenților cu studii superioare joacă un rol foarte important în succesul acestora pe piața muncii, în special pentru promoția 2009, absolvirea unei instituții publice de învățământ și

ocuparea unui loc finanțat de la buget crescând șansa unei ocupări de calitate;

- Domeniul de studii are cea mai mare putere de predicție a probabilității de inserție adecvată, iar sectorul de activitate al serviciilor este zona de ocupare care atrage cel mai mult absolvenți de studii superioare ocupați inadecvat;
- Genul influențează puternic șansele pe piața muncii, indiferent de momentul carierei, în sensul că absolvenții de sex masculin au acces mai mare la ocupare adecvată, comparativ cu femeile;

Absolvenții de studii superioare tind să valorizeze mai mult competențele și abilitățile transversale dobândite pe parcursul studiilor, majoritatea absolvenților celor două promoții apreciind că pentru dezvoltarea ulterioară a competențelor tehnice trebuie urmate cursuri de formare profesională continuă.

Obiectivele pe care le propunem pentru această rundă a studiului privind parcursul profesional al absolvenților din promoțiile 2010 și 2014 sunt concentrate pe analiza tendințelor observate anterior și confirmare sau infirmare a acestora, sau dimpotrivă de reformulare a lor prin completarea seriei de timp cu noi date empirice. Un alt obiectiv al studiului este urmărirea efectelor pe care le-a avut la nivelul sistemului implementarea parțială a unor prevederi din Legea Educației Naționale. Chiar dacă momentul ales este destul de timpuriu, fiindcă doar promoția 2012 ar fi putut fi afectată, însă foarte puțin, de prevederile legii, considerăm că, cel puțin pentru promoția 2014 datele colectate sunt de o deosebită importanță pentru comparații viitoare. Colectarea datelor în acest moment cu privire la respectivele promoții este esențială pentru calitatea studiilor ulterioare și urmărirea unor procese instituționale ample, dificil de surprins datorită derulării lor pe perioade lungi de timp.

În cele din urmă, un alt obiectiv este legat de stabilirea unor diferențe semnificative între absolvenți din diferite promoții, datorită faptului că practic, prin prezentul studiu vom putea completa informațiile existente astfel încât să deținem o serie de date care se întinde de la absolvenții din anul 2005 până în anul 2012. Având la dispoziție 7 generații de absolvenți putem creiona tendințe mai ample și analiza

fenomenele mai în detaliu. De aceea evidențierea fenomenelor sociale specifice cohortelor de absolvenți 2005 - 2012 poate fi realizată și corelată cu o serie de alți indicatori socio-economici la nivel macro, pentru a obține o imagine de ansamblu a legăturii dintre sectorul de învățământ superior și alte sectoare de activitate economică, socială sau culturală.

2. Populația investigată

2.1. Populația totală a absolvenților programelor de studii universitare

În cadrul acestui val al proiectului "Absolvenți și piața muncii" ne propunem să investigăm două cohorte de absolvenți. Dacă în edițiile anterioare ale proiectului au fost investigate cohortele de absolvenți din anii 2005 și 2009 respectiv 2006 și 2010, datorită duratei mai lungi de întrerupere a activităților de cercetare considerăm utilă această extindere a populației ce urmează a fi investigate. Această decizie este fundamentată, din perspectivă metodologică, de necesitatea menținerii caracterului longitudinal al cercetării și a semnificației statistice a datelor ce urmează a fi colectate. De asemenea, studiul fiind unul proiectat după o metodologie longitudinală, considerăm faptul că pentru a păstra comparabilitatea și relevanța datelor colectate este necesară asumarea acestei structuri a populației ce urmează a fi investigate.

Tabel 1.1 - Populația absolvenților programelor de studii de licență din învățământul universitar din România.

	Promoția 2010	Promoția 2013 ²
Total	186900	95022
Masculin	74640	40515
Feminin	112260	54507

Populația de referință pentru acest val al studiului Absolvenți și Piața Muncii este alcătuită dintr-un număr de 281.922 de persoane, care au absolvit învățământul superior în anii vizați. Acesta reprezintă numărul total de absolvenți, la nivel național, pentru ciclul de studii licență și de asemenea pentru ambele forme de proprietate asupra instituției de învățământ superior (public și privat).

² La data redactării acestui raport Institutul Național de Statistică nu a publicat datele aferente finalului de an universitar 2013 / 2014. În consecință numărul total al absolvenților promoției 2014 nu poate fi indicat în tabele.

Tabel 1.2 - Distribuția pe regiuni de dezvoltare a absolvenților din promoțiile 2010 și 2013

%	2010	2013
Regiunea NORD-VEST	9,51	14,7
Regiunea CENTRU	16,06	9,3
Regiunea NORD-EST	8,56	11,8
Regiunea SUD-EST	8,34	6,7
Regiunea SUD-MUNTENIA	4,47	5,1
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	36,50	35,1
Regiunea SUD-VEST OLTEA	6,95	5,1
Regiunea VEST	9,61	12,2

Tabelul de mai sus arată un dezechilibru evident între Regiunea București - Ilfov și celelalte regiuni de dezvoltare, din perspectiva ponderii de absolvenți de învățământ superior. Aproximativ o treime dintre absolvenți provin din această regiune de dezvoltare pentru fiecare dintre cohortele ce urmează a fi chestionate. Cei mai puțini absolvenți provin din Regiunea Sud-Muntenia, deloc surprinzător de altfel această regiune fiind cea care are și cel mai mic număr de universități.

Distribuția teritorială a populației care urmează a fi investigate în cadrul acestei runde a proiectului Absolvenți și Piața Muncii indică necesitatea concentrării resurselor cercetării în regiunea București - Ilfov.

În ceea ce privește distribuția absolvenților din cele patru cohorte în funcție de domeniile de studii absolvite observăm următoarea structură a populației ce urmează a fi investigate:

Tabel 1.3 - Distribuția absolvenților programelor universitare de studii de licență pe domenii de studii (INS)³.

%	2010	2013
Tehnice	10,3	18,7%
%		
Industrie	0,5%	0,9%
Transporturi si telecomunicatii	2,4%	4,0%
Arhitectura si constructii	1,0%	1,7%
Agricultura	0,4%	0,5%
Silvicultura	10,3%	18,7%
Medical	5,2%	9,7%
Științe economice	33,5%	23,1%
Științe juridice	14,1%	10,9%
Universitar pedagogice	30,8%	28,3%

³ Atragem atenția asupra faptului că gruparea pe domenii de studii este diferită în cazul metodologiei de colectare a datelor privind absolvenții folosită de către Institutul Național de Statistică de cea utilizată în conformitate cu Hotărârile de Guvern, emise anual, privind Domeniile Fundamentale / Ramurile de știință / domeniile de licență și așa mai departe. O eventuală coroborare a acestor fragmentări diferite este supusă întotdeauna unui grad variabil de aproximare.

Artistice	1,4%	2,0%
Alte specializari	0,44%	0,03%

Datele indică diferențe semnificative privind populația de absolvenți din cele două cohorte. Pe de o parte, absolvenții din domeniul științelor tehnice (sau ingineresti) dețin o pondere semnificativ mai mare în cohorta 2013, față de anul 2010. Pe de altă parte observăm o reducere semnificativă a ponderii absolvenților din domeniul științelor economice. Variațiile mari înregistrate de ponderea absolvenților din aceste domenii sunt interesante și urmează a fi explorate mai ales datorită duratei de timp relativ scurte care a trecut între cele două promoții.

2.2 Eșantionare. Metode de contactare. Rate de răspuns previzionate.

Runde anterioare ale studiului Absolvenți și Piața Muncii au constituit situații empirice importante care ne pot oferi unele indicii în ceea ce privește colectarea unor date empirice semnificative, coerente și utile. Ne propunem în cadrul acestui studiu să nu eșantionăm în nici un fel populația țintă ci să încercăm o abordare de tip recensământ a acesteia. În urma colectării răspunsurilor vom obține un eșantion de oportunitate, alcătuit din acele persoane care vor alege să completeze instrumentul de cercetare socială pe care îl vom folosi.

Această metodă de investigare prezintă unele avantaje și dezavantaje evidente. În ceea ce privește avantajele ea permite investigarea unui număr cât mai mare de persoane din populația țintă. Desigur, din perspectivă metodologică, absența unei reguli de eșantionare poate determina apariția unor distorsiuni cauzate de factori exogeni cercetării, cum ar fi: calitatea bazelor de date cu date contact deținute de universități, disponibilitatea persoanelor de a completa un instrument de cercetare destul de amplu, nivelul de interes individual în participarea la o astfel de cercetare, și altele. Considerăm însă că influența unor astfel de factori este inerentă oricărui demers de cercetare socială, indiferent de metoda de eșantionare. În plus, folosirea unui instrument de cercetare aplicat on-line oferă oportunitatea înregistrării unui număr relativ mare de răspunsuri, mai mare decât ar fi posibil prin aplicarea față - în - față a chestionarelor. De asemenea există metode tehnice

specifice de urmărire a completării chestionarului, de urmărire a participării respondenților și de revenire, în cazul completării parțiale a acestuia.

Persoanele vor fi contactate individual, prin folosirea poștei electronice. Adresele de e-mail ale persoanelor din populația ce urmează a fi investigată vor fi colectate cu ajutorul universităților unde au fost înmatriculate. De asemenea, în cazul necompletării sau al completării parțiale a chestionarului vor fi utilizate reveniri prin intermediul poștei electronice, urmate de cel puțin o revenire prin telefon, în cazul în care universitățile dețin datele necesare de contactare a absolvenților. Datorită faptului că vom investiga patru cohorte diferite de absolvenți, ne propunem ca țintă minimă de validare a datelor o pondere a numărului de răspunsuri valide (complete) de minim 15% pentru fiecare generație, pentru a putea considera rezultatele obținute relevante statistic pentru cohorta respectivă. De asemenea, pentru a putea considera rezultatele valide la nivelul întregii populații investigate ne propunem atingerea unei rate de răspuns de minim 20% din întreaga populație țintă.

Cu siguranță realizarea pragurilor minime nu va asigura automat și reprezentativitatea rezultatelor la nivelul populației investigate. Cu toate acestea, dacă eșantionul de răspunsuri valide primite va fi suficient de mare, vom putea considera că reprezentativitatea, la nivelul populației de absolvenți, va putea fi realizată statistic prin includerea în calcule a formulei pentru eroarea unui eșantion simplu aleator, cea mai simplă formulă de eșantionare. De asemenea prin utilizarea unui sistem de ponderare a răspunsurilor vom putea realiza, în măsura în care se vor înregistra suficiente răspunsuri pentru diferite caracteristici independente ale populației (precum domeniul de studii absolvit, regiunea de dezvoltare și altele), vom putea realiza prelucrări cu un nivel de semnificație acceptabil.

În ceea ce privește pilotarea instrumentului pentru absolvenții de master ne așteptăm la o rată a răspunsurilor valide relativ mai mică, de aproximativ 10%. Întrucât în cadrul acestei populații în această fază urmărim doar pilotarea instrumentului și a metodologiei de cercetare, considerăm relevant un prag critic de minim 7% în medie pentru cele două populații de absolvenți și de 5% per generație de absolvenți. Valorilor vor asigura obținerea unor rezultate relevante pentru

calitatea instrumentului și a informațiilor ce pot fi obținute, urmând ca, în cazul continuării cercetărilor în anii următori aceste cohorte să fie reinvestigate.

3. Metoda de cercetare și temele abordate

3.1 Metoda de cercetare și instrumente de cercetare

În vederea studierii parcursului profesional ulterior absolvirii programului de studii vom opta pentru o metodă sociologică specifică colectării și analizei unei cantități cât mai mari de date empirice. Astfel, prin utilizarea anchetei sociologice urmează să colectăm date factuale și de percepție de la absolvenții universităților din România care au finalizat programele de studii în anii 2010 și 2014. Ancheta sociologică pe care o planificăm va utiliza ca instrument de cercetare chestionarul, în vederea colectării datelor empirice privind parcursul educațional și profesional al absolvenților programelor de studii universitare de nivel licență.

Metodologia de cercetare propune chestionarea întregii populații de absolvenți vizate de studiul Absolvenți și Piața Muncii. Identificarea și acestora urmează să fie făcută de către universități, prin intermediul platformei "Studenti, absolvenți și piața muncii" dezvoltate de către echipa tehnică a UEFISCDI cu sprijinul experților în cercetarea științifică care au contribuit la construcția instrumentelor de cercetare. Fiecare absolvent a primit o solicitare prin intermediul poștei electronice, care îi va permite accesul și completarea o singură dată a chestionarului. În acest fel ancheta sociologică este una de tip recensământ, datorită faptului că permite, teoretic, fiecărei persoane să răspundă la întrebări. În acest fel am încercat evitarea erorilor de măsurare specifice utilizării eșantioanelor probabiliste, care, prin excluderea unui anumit număr de respondenți generează automat erori de măsurare.

Pe de altă parte, prin utilizarea metodei de contactare online, rata de completare a chestionarului estimată și prezentată în capitolul anterior, va determina alte erori de măsurare, cauzate de apariția a ceea ce este în general denumit un "eșantion de oportunitate". În vederea limitării efectelor acestui tip de erori metodologice, vor fi utilizate instrumente matematice specifice de atenuare a erorilor, cum ar fi utilizarea ponderărilor. De asemenea, rata răspunsurilor va fi

urmărită, iar acele persoane care nu completează în totalitate sau deloc chestionarul vor fi solicitate de cel puțin trei ori să revină și să completeze chestionarul. În unele cazuri clar definite, cum ar fi acele domenii de studii cu puțini studenți înmatriculați la nivel național, sau în cazul în care apar dezechilibre semnificative față de valorile statistice la nivel național (dezechilibre în funcție de variabile cum ar fi genul, vârsta, domeniul de studii) în sensul subreprezentării sau suprareprezentării lor în ceea ce privește numărul de răspunsuri înregistrate, va fi utilizată contactarea personală a absolvenților și prin alte mijloace de comunicare.

Metodologia de cercetare are un caracter longitudinal, acesta fiind deja al treilea val în ceea ce privește analizarea parcursului educațional și profesional al absolvenților. Din această cauză modificarea metodologiei și a instrumentului de cercetare nu este posibilă decât în anumite limite care să nu afecteze caracterul longitudinal al cercetării.

3.2 Instrumentul de Cercetare

În vederea colectării datelor empirice va fi utilizat instrumentul chestionar de tip omnibuz, care cuprinde un număr de întrebări grupate în funcție de diferite teme. Lista temelor ce urmează a fi abordate în cuprinsul chestionarului este următoarea:

- A. Educație preuniversitară
- B. Date biografice
- C. Date factuale privind programul de studii universitare de licență absolvit
- D. Alte forme de formare profesională
- E. Alte programe de educație
- F. Căutarea unui loc de muncă după absolvire
- G. Primul loc de muncă după absolvire
- H. Locul de muncă și profesia în prezent

Chestionarul complet este disponibil în anexa 2 a acestui document, în cele ce urmează vom face câteva precizări metodologice generale privind caracteristicile acestuia, prin raportare la edițiile anterioare ale proiectului Absolvenți și Piața Muncii.

Trebuie amintit faptul că, în urma analizei răspunsurile nevalide precum și a cazurilor de abandon a completării chestionarului din anii anteriori, s-a observat necesitatea simplificării informațiilor solicitate în cadrul unor întrebări, precum și restrângerea numărului de întrebări. În acest sens, instrumentul propus în acest an reprezintă de fapt un grup de întrebări generale, compacte, care solicită mai degrabă date și informații factuale, care va fi adresat tuturor persoanelor care au absolvit studiile universitare de licență în perioada vizată de proiect. Am renunțat la întrebările sau grupurile de întrebări adresate exclusiv absolvenților din anumite domenii de studii, datorită faptului că, în anii precedenți, acestea erau oricum destinate doar absolvenților din domeniul psihologiei și al științelor juridice. În același timp, noutatea pe care această ediție a cercetării o propune este legată de libertatea universităților de a-și stabili în funcție de propriile necesități un număr de întrebări specifice, pe care le pot adresa doar propriilor absolvenți. Această facilitate, care urmează să fie oferită de platforma on-line de administrare a chestionarului, este extrem de utilă fiindcă nu va duce la aglomerarea chestionarului inițial, permițând crearea unor seturi de întrebări suplimentare la nivelul universităților.

Chestionarul propus pentru această ediție a studiului Absolvenți și Piața Muncii, conține în principal întrebări prin care se urmărește colectarea datelor factuale, privind informațiile obiective legate de absolvenți și parcursul lor educațional și profesional, de după momentul absolvirii. Au fost eliminate în mare parte acele întrebări care făceau referire la evaluarea subiectivă a unor aspecte legate de programele de studii parcurse sau de experiențele personale din timpul perioadei de studii, considerate puțin relevante pentru obiectivul cercetării. În acest fel chestionarul a fost simplificat și redus ca dimensiune, fapt ce sperăm să contribuie la creșterea ratei de răspunsuri colectate și scăderea numărului de abandonuri în completarea chestionarului.

4. Caracteristici independente ale datelor colectate.

4.1 Rate de răspuns, universități participante.

În perioada iulie – noiembrie 2015 au fost contactați un număr total de 42.173, aparținând ambelor promoții de absolvenți. Dintre aceștia, 27.128 persoane

fac parte din cohorta absolvenților din anul 2010, iar 23.859 din cea a absolvenților din anul 2014.

Procedura de contactare a inclus transmiterea, în mai multe valuri a cel mult trei invitații de completare a chestionarului, în funcție de comportamentul fiecărui subiect în parte. Au fost efectuate cel puțin 3 reluări ale procesului de transmitere a invitațiilor, la interval de aproximativ o lună.

La cercetare au participat 32 de universități, publice și private, dintre care 14 universități au fost incluse în primul val al cercetării (care a debutat în luna iunie 2015), celelalte 18 fiind incluse în valul al doilea al cercetării (care a avut o perioadă mai scurtă de derulare, debutând în luna octombrie).

Tabel 1. 4 - Situația numărului de chestionare completate pe universități

	Situația chestionarului	Promoția 2010	Promoția 2014
Universitatea "Nicolae Titulescu" din București	Nefinalizat	7	35
	Finalizat	11	28
	Total	18	63
Universitatea Româno-Americană din București	Nefinalizat	35	50
	Finalizat	55	74
	Total	90	124
Universitatea "Artifex" din București	Nefinalizat	7	8
	Finalizat	7	9
	Total	14	17
Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" din Arad	Nefinalizat	2	22
	Finalizat	8	20
	Total	10	42
Universitatea "George Bacovia" din Bacău	Nefinalizat	2	4
	Finalizat	2	8
	Total	4	12
Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București	Nefinalizat	25	133
	Finalizat	40	186
	Total	65	319
Universitatea Națională de Muzică din București	Nefinalizat	11	9
	Finalizat	8	6
	Total	19	15
Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba Iulia	Nefinalizat	2	68
	Finalizat	4	122
	Total	6	190
Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad	Nefinalizat	58	86
	Finalizat	91	137
	Total	149	223
Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău	Nefinalizat	66	103
	Finalizat	67	149
	Total	133	252
Universitatea "Transilvania" din Brașov	Nefinalizat	14	145
	Finalizat	33	198
	Total	47	343
Universitatea "Ovidius" din Constanța	Nefinalizat	67	125
	Finalizat	100	170
	Total	167	295
Universitatea "Dunărea de Jos"	Nefinalizat	59	29

din Galați	Finalizat	74	47
	Total	133	76
Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași	Nefinalizat	88	158
	Finalizat	175	224
	Total	263	382
Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară "Ion Ionescu de la Brad" din Iași	Nefinalizat	19	28
	Finalizat	43	31
	Total	62	59
Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași	Nefinalizat	42	303
	Finalizat	85	385
	Total	127	688
Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași	Nefinalizat	5	6
	Finalizat	11	24
	Total	16	30
Universitatea din Oradea	Nefinalizat	48	46
	Finalizat	39	79
	Total	87	125
Universitatea din Petroșani	Nefinalizat	14	10
	Finalizat	39	16
	Total	53	26
Universitatea din Pitești	Nefinalizat	0	14
	Finalizat	6	24
	Total	6	38
Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița	Nefinalizat	25	11
	Finalizat	28	22
	Total	53	33
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu	Nefinalizat	0	178
	Finalizat	0	168
	Total	0	346
Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava	Nefinalizat	1	116
	Finalizat	3	150
	Total	4	266
Universitatea "Valahia" din Târgoviște	Nefinalizat	0	45
	Finalizat	0	42
	Total	0	87
Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș	Nefinalizat	2	26
	Finalizat	1	33
	Total	3	59
Universitatea de Arte din Târgu Mureș	Nefinalizat	2	3
	Finalizat	0	8
	Total	2	11
Universitatea de Vest din Timișoara	Nefinalizat	70	48
	Finalizat	119	71
	Total	189	119
Academia Tehnică Militară din București	Nefinalizat	8	14
	Finalizat	45	54
	Total	53	68
Academia Navală "Mircea cel Bătrân" din Constanța	Nefinalizat	22	20
	Finalizat	23	26
	Total	45	46
Academia Forțelor Terestre "Nicolae Bălcescu" din Sibiu	Nefinalizat	10	16
	Finalizat	13	8
	Total	23	24

În total au fost înregistrate 6599 de chestionare completate, dintre care 3678 chestionare (55%) au fost finalizate, adică completate până la final, restul fiind chestionare a căror completare a fost abandonată pe parcurs. Rata de finalizare este mai mare în cazul absolvenților din cohorta 2010, 61% din chestionarele completate, comparativ cu 58% rata de finalizare a chestionarelor pentru absolvenții din cohorta

2014. Acest fapt se datorează parțial faptului că absolvenții din 2010 au mai fost chestionați într-o ediție anterioară a studiului.

Tabel 1.5- Situația finalizării chestionarelor pe cohorte de absolvenți (2010 și 2014)

Situația chestionarului		2010	2014
	Nefinalizat	713	1882
	Finalizat	1134	2544
	Total	1847	4426

Rata de răspuns globală este relativ redusă, doar 15% dintre persoanele contactate oferind răspunsuri măcar parțiale întrebărilor din chestionar. Pe cohorte, ratele de răspuns sunt de 7% pentru absolvenții din promoția 2010, respectiv 19% pentru absolvenții din anul 2014. Diferența dintre aceste rate de răspuns diferite era de așteptat să fie în favoarea absolvenților din cohorta cea mai recentă, aceștia fiind mai degrabă motivați să răspundă chestionarului dată fiind durata de timp mai scurtă scursă de la momentul absolvirii. Fenomenul este similar situației înregistrate în valurile anterioare ale studiului, constant promoțiile de absolvenți mai apropiate cronologic de anul efectuării studiului fiind mai conștiincioși în ceea ce privește răspunsul la solicitarea de completare a chestionarului.

4.2 Analiza cazurilor de abandon și a non-răspunsurilor.

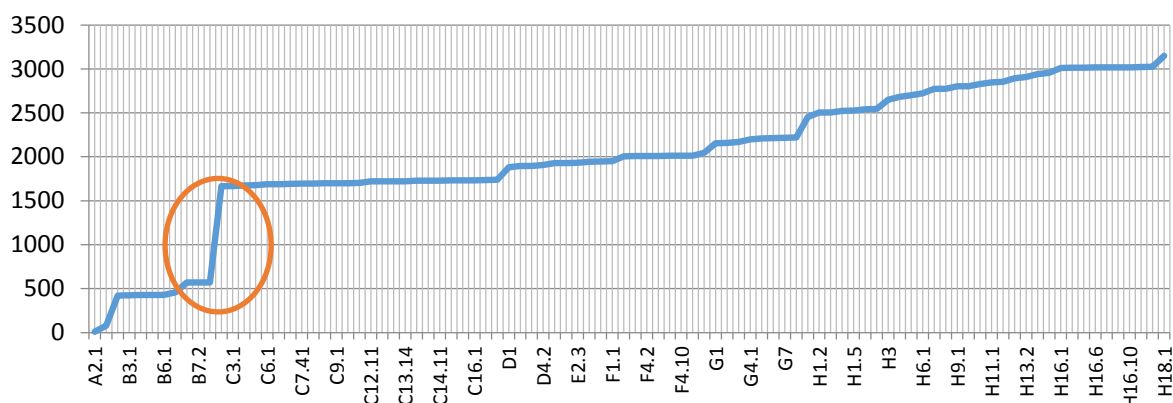
Analiza valorilor atribuite prin convenție absenței răspunsului la o întrebare, precum și a valorilor atribuite cazului în care respondenții au încetat să mai completeze chestionarul de la un anumit moment reprezintă o sursă foarte importantă de informații cu privire la calitatea întrebărilor, precum și cu privire la durata de aplicare a chestionarului. Obiectivul acestei analize îl reprezintă identificarea acelor întrebări care au ridicat probleme pentru respondenți și au rămas fără un răspuns valid, precum și a punctelor de abandon al chestionarului, în vederea îmbunătățirii acestui instrument.

În vederea realizării analizei, am prelucrat informațiile colectate în baza de date prin atribuirea unui cod special, unic, pentru toate variantele de răspuns considerate valide și a unor coduri diferențiate pentru diferitele situații de necompletare a unei întrebări. Au fost folosite coduri diferite pentru următoarele situații: necompletarea unui răspuns la o întrebare a fost considerată drept "fără răspuns", necompletarea unui răspuns la o întrebare urmată de necompletarea

celorlalte întrebări până la finalizarea chestionarului a fost considerată "abandon" al chestionarului", în plus, în unele cazuri întrebările nu se adresau tuturor respondenților, caz în care un număr de răspunsuri necompletate au fost considerate "filtrate" și au fost codificate corespunzător. Tabelul aflat în anexa acestui raport rezumă cele patru cazuri posibile de răspunsuri înregistrate pentru fiecare întrebare din chestionar.

Analiza cazurilor de abandon și a non-răspunsurilor a fost realizată prin două tehnici diferite, pentru a obține rezultatele cele mai relevante posibil, în vederea realizării obiectivului propus: îmbunătățirea chestionarului adresat absolvenților de învățământ superior. Astfel, pentru analiza cazurilor de abandon am cumulat numărul cazurilor de abandon de la prima întrebare până la ultima, pentru a observa care sunt punctele din chestionar care produc cele mai mari salturi în numărul de abandonuri. Dacă ne referim la studiile anterioare, putem observa unele similitudini privind rata de abandon a completării chestionarului. Astfel, în cazul chestionarului pentru promoția 2010, din numărul total de 9322 de persoane care au completat

Grafic 1.1 - Evoluția numărului de abandonuri în completarea chestionarului.

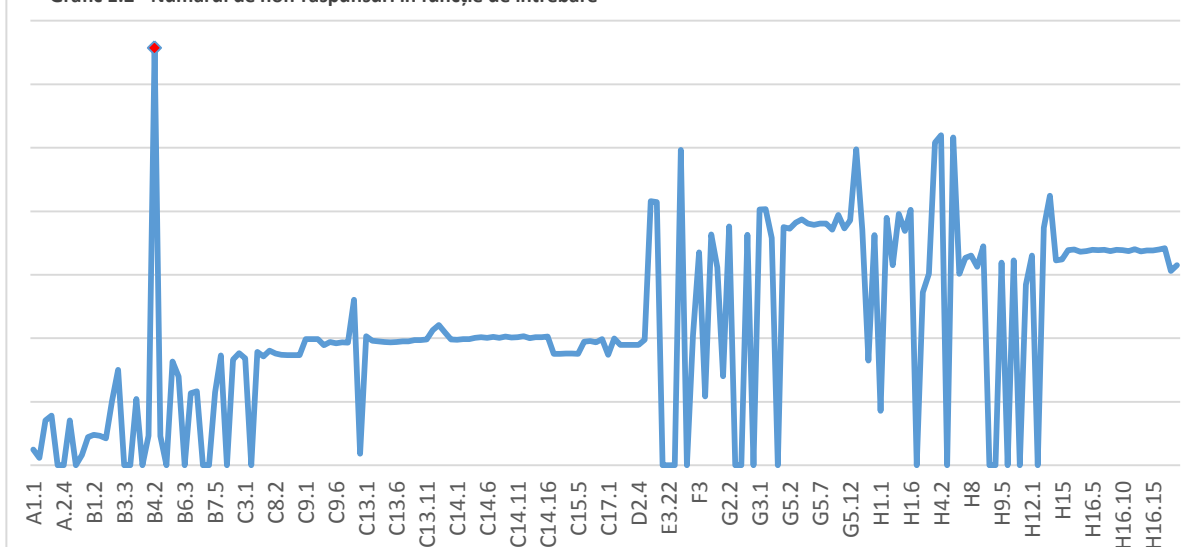
(total sau parțial) chestionarul, cazuri considerate valide, după înlăturarea cazurilor incomplete sau a celor inconsistente, până la finalul chestionarului observăm că nu mai puțin de 2442 de persoane au abandonat completarea chestionarului înainte de finalizare. Procentul este semnificativ, fiind vorba de aproximativ o pătrime (26%) dintre respondenți. Rata relativ mare este însă consistentă cu cea înregistrată anterior, de aproximativ 27% pentru promoția 2009.

În cazul studiului actual rata de abandon a crescut considerabil, din totalul de 6599 de chestionare completate 47% fiind abandonate pe parcurs. Spre deosebire

de edițiile anterioare, observăm de această dată existența unei singure întrebări care a determinat o creștere bruscă a ratei de părăsire a completării chestionarului. Este vorba despre întrebarea C2.2 care solicită persoanelor să completeze denumirea programului de studii absolvit sub forma unui cod numeric. Codul respectiv trebuia extras dintr-o listă pusă la dispoziție în cadrul chestionarului. Evident, acest efort suplimentar a determinat foarte multe persoane să abandoneze completarea chestionarului. Întrebarea C2.2 este responsabilă pentru un număr de 1242 de cazuri de abandon, din totalul celor 3150, ceea ce reprezintă 40% din numărul total de abandonuri.

Alte întrebări care au generat un număr semnificativ mai mare de abandonuri sunt D1, G1 și H1. Întrebarea D1 se referea la absolvirea, după finalizarea programului de studii de licență, a altor cursuri de formare profesională; întrebarea

Grafic 1.2 - Numărul de non-răspunsuri în funcție de întrebare

G1 se referea la deținerea unuia sau mai multor locuri de muncă în paralel, după absolvirea programului de studii; iar H1 la situația curentă pe piața muncii a persoanei chestionate. Indiferent de conținutul informațional al acestor întrebări, putem observa faptul că ele se află la începutul câte unei secțiuni. Nu este surprinzător faptul că, după finalizarea completării unei secțiuni, la debutul secțiunii următoare mai multe persoane aleg să abandoneze chestionarul, din cauza efortului suplimentar pe care răspunsurile la o nouă secțiune îl presupune.

Întrebarea cu cel mai mare număr de non-răspunsuri este de fapt o variantă deschisă de răspuns. Întrebarea B4 înregistrează etnia respondenților și era oarecum previzibil faptul că majoritatea respondenților vor alege una dintre variantele predefinite de răspuns. Putem remarca faptul că întrebările din capitolele C și D au generat un număr constat de non-răspunsuri, ceea ce este un indicator al stabilității și calității acestor întrebări. De asemenea este important de remarcat faptul că există o variație destul de mare, în special spre finalul chestionarului, a numărului de non-răspunsuri de la o întrebare la alta. Pe de o parte putem pune această oscilație în seama oboselii provocate de completarea chestionarului, care într-o oarecare măsură a dus la omiterea unor întrebări. Întrebările care înregistrează un număr mai redus de non-răspunsuri sunt, previzibil, întrebările definite ca fiind obligatorii. Întrebările din secțiunea H, referitoare la actualul loc de muncă înregistrează un număr constant de non-răspunsuri.

4.3 Structura populației respondenților.

Persoanele care au acceptat să răspundă complet sau parțial chestionarului au următoarele caracteristici socio-demografice: femeile sunt mai numeroase, indiferent de anul absolvirii; vârsta medie indică faptul că există un număr semnificativ de persoane cu o tranziție întârziată de la nivelul secundar al sistemului educațional la nivelul universitar; există diferențe semnificative între profilurile liceelor absolvite între absolvenții celor două promoții analizate; cei mai mulți dintre absolvenți provin din familii în care nivelul cel mai înalt de educație absolvit de părinți este cel secundar, al liceului sau școlii profesionale.

Tabel 1. 6- Distribuția absolvenților pe genuri, promoții și total

Genul	Anul Absolvirii		TOTAL
	2010	2014	
Masculin	41,5% ⁴	36,4%	38,1%
Feminin	51,9%	57,2%	55,4%

Femeile dețin majoritatea atât în ceea ce privește populația care a completat chestionarul (55,4%), cât și în ceea ce privește fiecare promoție de absolvenți în parte. Decalajul între femei și bărbați este evident, iar tendința este una de creștere

⁴ Valorile reprezintă frecvențe procentuale ale variantelor valide de răspuns. Diferența până la 100% o reprezintă cazurile în care persoanele nu au completat niciun răspuns la această întrebare sau au abandonat completarea chestionarului înainte de aceasta.

a ponderii absolventelor în defavoarea bărbaților. Datele sunt coerente cu alte analize și rapoarte privind populația absolvenților nivelului universitar și confirmă accentuarea decalajului dintre femei și bărbați în ceea ce privește accesul la educația universitară.

Tabel 1.7 - Distribuția absolvenților pe grupe de vârste, promoții și total

Vârsta	Anul Absolvirii		TOTAL
	2010	2014	
sub 23 de ani	-	22,9% ⁵	16,6%
23 - 25 de ani	-	37,8%	27,0%
26 - 28 de ani	28,9%	13,8%	17,9%
28 - 30 de ani	39,5%	5,1%	15,0%
31 - 35 de ani	8,2%	4,5%	5,4%
peste 35 de ani	16,4%	9,3%	11,4%

Vârsta medie a absolvenților și absolventelor care au răspuns la întrebările chestionarului este de 25 de ani, evident mai ridicată în cazul promoției 2010 (28 de ani) decât în cazul promoției 2014 (25 de ani). Merită menționat aici faptul că persoanele care au declarat că au peste 35 de ani sunt destul de numeroase, aproximativ 11% din valorile înregistrate pentru această variabilă. Merită de asemenea menționat faptul că, atât la nivelul întregii populații cât și la nivelul fiecărui sub-eșantion în parte distribuția valorilor înregistrate se apropie de curba normală gaussiană, iar valoarea abaterii standard confirmă consistența datelor înregistrate și variabilitatea așteptată pentru această măsurătoare. Aceste date conferă validitate metodologică populației investigată și confirmă consistența informațiilor obținute în urma aplicării chestionarului.

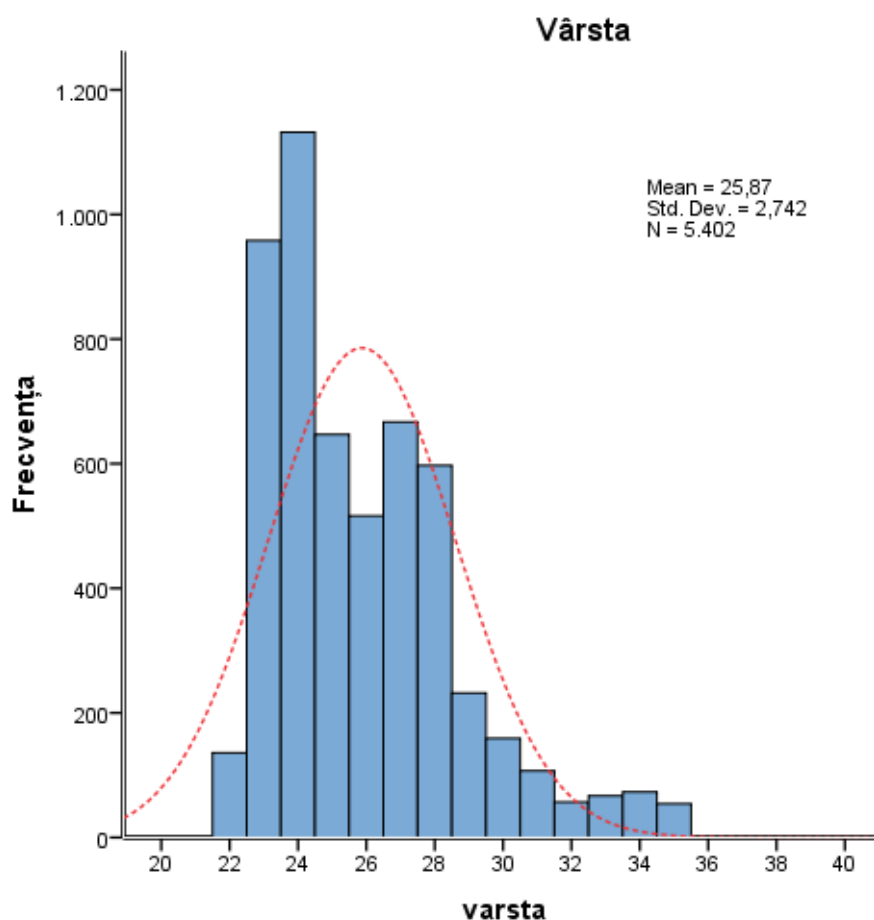
Tabel 1.8 - Indicatorii tendinței centrale pentru variabila "vârsta"

Indicatori tendinței centrale pentru variabila "Vârsta"	Anul Absolvirii			TOTAL eșantion (n=5402)
	2010 (n=1416)	2014 (n=3721)		
Media aritmetică	28,32	25,00		25,87
Abaterea standard	1,799	2,478		2,742
Mediana	28	24		25

⁵ Idem 4.

Cei mai mulți dintre absolvenții și absolventele care au completat chestionarul provin din licee cu profil teoretic – real. Această situație este similară indiferent de anul absolvirii, diferența dintre absolvenții din anul 2010 și cei din anul 2014 fiind foarte mică. Există însă două diferențe semnificative între cele două promoții: persoanele care au absolvit în anul 2010 proveneau din licee cu profil tehnologic / industrial în proporție de 22,3% și din licee cu profil teoretic uman în proporție de 15,8%. Prin comparație absolvenții și absolventele din anul 2014 provin

Grafic 1.3 - Distribuția valorilor variabilei "Vârsta" la nivelul eșantionului

într-o proporție mai mare din licee cu profil teoretic – uman (19,2%) respectiv mai redusă în cazul profilului tehnologic / industrial (13,6%). Această tendință arată influența profundă asupra sistemului universitar pe care a produs-o modificarea în anul 2011 a examenului de bacalaureat.

Tabel 1. 9 - Distribuția absolvenților în funcție de profilul liceului absolvit, promoție și total

Profilul liceului absolvit	Anul Absolvirii		TOTAL
	2010	2014	
Teoretic – uman	15,8%	19,2%	18,1%
Teoretic – real	31,7%	32,2%	32,4%
Teoretic – științe ale naturii	8,0%	10,3%	9,6%
Tehnologic / Industrial	22,3%	13,6%	16,2%
Economic	8,1%	12,2%	10,7%
Artistic	2,1%	1,6%	1,8%
Sportiv	,6%	1,2%	1,0%
Teologic	,7%	1,4%	1,3%
Pedagogic	3,2%	2,2%	2,4%
Militar	1,7%	,9%	1,1%
Agricol	2,6%	1,2%	1,5%
Altul	1,5%	1,4%	1,4%

Din perspectiva nivelului de educație al familiei nu există diferențe semnificative între cele două promoții de absolvenți analizate în prezentul studiu. Predomină persoanele care provin din familii în cadrul cărora cel puțin un părinte a absolvit nivelul secundar al sistemului educațional, studiile liceale. Există o ușoară diferență în sensul scăderii ponderii absolvenților care provin din familii cu un nivel redus al educației (absolvirea cel mult a învățământului gimnazial), în cazul promoției 2014. Simultan, în cazul absolvenților promoției 2014 se constată o creștere a ponderii absolvenților care provin din familii în care cel puțin un părinte a absolvit un program de studii universitare de nivel licență. Ponderile înregistrate la nivelul populației, ca ansamblu, indică faptul că, de regulă, persoanele care provin din familii în care cel puțin unul dintre părinți a absolvit un nivel de educație mai ridicat, minim liceul, tind să absolve într-o proporție mai mare studiile universitare. Astfel, doar 2,9% dintre absolvenți declară că au părinți cu un nivel redus de educație, în timp ce 3,5% dintre absolvenți declară că au cel puțin un părinte care a absolvit cel mai înalt nivel de educație posibil (doctorat). Aceste valori extreme, aflate la polii clasificării nivelurilor de educație, sunt cu atât mai importante cu cât aproape o treime din populația României (31%)⁶, cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani a absolvit cel mult nivelul de educație gimnazial, în timp ce doar 14% au absolvit cel mult nivelul terțiar – universitar de educație. Cu alte cuvinte, putem considera că

⁶ Datele prezentate au ca sursă baza de date online a EUROSTAT, serviciul european de statistică, indicatorul edat_ifse_03.

șansele persoanelor care au părinți cu un nivel redus de educație să absolve un program de studii universitare sunt de aproximativ trei ori mai mici față de persoanele ale căror părinți au absolvit un program de studii univiersitare.

Tabel 1.10 - Distribuția absolvenților în funcție de nivelul de educație al părinților, în funcție de promoție și total.

Ultima școală absolvită de părinți	Anul Absolvirii		TOTAL
	2010	2014	
Clasele I-VIII	4,5%	2,2%	2,9%
Scoala profesionala	10,3%	10,4%	10,5%
Liceu	25,8%	25,8%	25,9%
Studii universitare (licenta)	14,6%	16,0%	15,6%
Studii postuniversitare (master/doctorat/studii aprofundate)	3,4%	3,6%	3,5%
Alta	2,1%	1,7%	1,8%

În ceea ce privește finalizarea la timp a programului de studii, persoanele care au răspuns la chestionar declară că au finalizat în proporție covârșitoare (peste 80%) programul de studii urmat în timpul teoretic alocat acestuia, de 3, 4, 5 sau 6 ani în funcție de specializarea urmată. Din motive metodologice, în prelucrarea bazei de date am considerat că timpul teoretic alocat finalizării unui program de studii este de $n+1$ an, acest calcul determinând o ușoară creștere a ponderi persoanelor care au finalizat programul de studii la timp. Există o diferență evidentă între absolvenții din promoția 2010 și cei din promoția 2014 în ceea ce privește finalizarea la timp a programului de studii. Absolvenții din anul 2014 par să fi fost, într-o măsură mai mare înclinați să își amâne finalizarea programului de studii.

Tabel 1.11 - Finalizarea programului de studii la timp sau cu întârziere

	Anul Absolvirii		TOTAL
	2010	2014	
Finalizare în timpul teoretic	87,8%	78,7%	81,5%
Finalizare întârziată	12,2%	21,3%	18,5%

De asemenea trebuie menționat faptul că persoanele care își amână finalizarea programului de studii au nevoie, în medie de 2 ani până la absolvirea acestuia, existând însă și unele cazuri rare în care amânarea absolvirii a însumat chiar și 10 ani.

4.4 Limite ale cercetării.

Populația alcătuită din persoanele care au răspuns la chestionar nu poate fi considerată un eșantion reprezentativ pentru promoțiile absolvenților de programe de studii de nivel licență din anii 2010 și 2014. Motivul este acela că în acest val al cercetării au fost cuprinse doar unele universități, invitațiile de participare fiind trimise în mai multe etape. De asemenea două universități invitate să participe au refuzat implicarea în acest demers de cercetare științifică și nu au oferit date pentru proprii absolvenți. În cele din urmă rata de răspuns înregistrată până la momentul redactării acestui raport nu permite generalizarea observațiilor și a concluziilor formulate la nivelul populației de absolvenți din promoțiile 2010 sau 2014.

Rezultatele prezentate în acest raport evidențiază profiluri socio-demografice, caracteristici sistemice sau opinii și orizonturi de așteptare generale. Aceste elemente pot contribui la realizarea unei schițe, a unui profil general al absolvenților universităților din România în perioada recentă. Cititorul interesat de această problemă își poate completa imaginea de ansamblu prin parcurgerea rapoartelor privind promoțiile 2005 și 2009 precum și cele din anii 2006 și 2010, publicate anterior pe site-ul www.absolvent-univ.ro.

Separarea rezultatelor pe domenii de studii sau ramuri de știință are o reprezentativitate limitată, cauzată de universitățile participante și absolvenții contactați și care au acceptat să răspundă chestionarului. Astfel, spre exemplu, domeniul științelor ingineresti este suprareprezentat în baza de date, în timp ce domeniul științelor juridice este sub-reprezentat. Există cel puțin două cauze ale acestui tip de deviații de la distribuția teoretică a absolvenților pe domenii de studii. Prima cauză este legată de aspectul tehnic al diferitelor sisteme paralele de clasificare existente în acest moment în legislația din România cu privire la clasificarea domeniilor de studii și a ramurilor de știință. Pe de o parte, sistemul oficial, utilizat de Institutul Național de Statistică, în conformitate cu clasificările existente la nivel european și compatibile cu sistemul statistic folosit de Eurostat, utilizează o anumită clasificare și ordonare a domeniilor de studii. De cealaltă parte

metodologiile utilizate de Ministerul Educației ⁷ pentru diferite activități administrative⁸ sunt modificate anual, iar clasificările sunt modificate la fel de des, diferite domenii fiind grupate diferit, denumirile acestora fiind adesea modificate.

Există de asemenea situații în care domenii fundamentale de ierarhizare sunt pur și simplu absente în unele clasificări, sau apar în alte clasificări anuale. Această instabilitate a clasificărilor oficiale face relativ imposibilă gruparea diferitelor programe de studii sau specializări oferite de către universități într-un sistem riguros, transparent și clar de clasificare. În consecință gruparea absolvenților, atât în faza de proiectare a studiului cât și în această fază de rapoartare a rezultatelor, în funcție de domenii fundamentale sau de ramuri de știință a fost realizată folosind două variabile diferite. Pe de o parte absolvenții au fost grupați în funcție de propriile răspunsuri la întrebarea referitoare la programul de studii / specializarea absolvite. Întrebarea era însoțită de o listă de coduri pentru fiecare program de studii / specializare, listă comună tuturor valurilor cercetării privind absolvenții de învățământ universitar.

Pe de altă parte această întrebare este și cea care a determinat cel mai mare număr de cazuri de abandon în completarea chestionarului. De aceea o a doua variabilă utilizată în gruparea absolvenților pe domenii fundamentale, respectiv ramuri de știință, a fost cea a facultății absolvite de fiecare persoană în parte. Această informație a fost oferită de fiecare universitate în parte care a avut posibilitatea de a-și grupa absolvenții în funcție de facultățile absolvite.

A doua cauză a imposibilității a asigurării relevanței răspunsurilor colectate la nivel de domenii fundamentale sau ramuri de știință este legată de profilul și tipul universităților participante la acest studiu. Întrucât participarea a fost voluntară și din cauza faptului că unele universități au refuzat să participe la acest studiu, supra-

⁷ Utilizăm aici denumirea generică "Ministerul Educației" datorită schimbărilor dese ale denumirii acestei organizații. În perioada 2011 – 2015, spre exemplu, Ministerul Educației a cunoscut cel puțin trei schimbări ale denumirii, de la Ministerul Educației Naționale (în anul 2011) la Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice (în prezent).

⁸ Avem în vedere aici activități precum clasificarea și ierarhizarea realizate în anul 2011, în conformitate cu Legea Educației Naționale, precum și metodologiile și nomenclatoarele oficiale aferente acestora modificate anual pentru alocarea cifrei de școlarizare, a finanțării de bază pentru universitățile de stat sau pentru evaluarea externă în vederea asigurării calității, a autorizării provizorii și acreditării.

reprezentarea sau sub-reprezentarea unor domenii sau ramuri de știință rezultă din profilul și tipul universităților participante.

II. Acces si echitate in invatamantul superior. Profiluri sociale ale absolventilor de invatamant superior

Accesul la educația universitară reprezintă o tematică deosebit de importantă dezbătută în perioada contemporană. În România, accesul la educație în general reprezintă una dintre temele de analiză și un obiectiv principal al strategiilor și politicilor publice în domeniul educației, dar și în ceea ce privește alte domenii conexe, cum ar fi dezvoltarea capitalului uman, piața muncii și altele. În "Programul Operațional Capital Uman"⁹, care ar urma să fie implementat în perioada 2015 – 2020, în secțiunea referitoare la diagnoza ocupării în România se constata faptul că "rata de activitate a persoanelor cu nivel de educație superior a fost de 86,6%, cu 18,8% mai mare decât a celor cu nivel de educație mediu și cu 42,3% mai mare decât a celor cu nivel de educație scăzut" (pag. 5). Analiza situației curente, la nivel național, în ceea ce privește accesul și participare a la educație terțiară, publicată în POCU arată faptul că doar 19% dintre tinerii care domiciliază în mediul rural participă la programe de studii de nivel terțiar. De asemenea putem constata că doar aproximativ un sfert dintre studenți provin din mediul rural, însă majoritatea dintre aceștia se relocalizează pe perioada studiilor, ulterior definitiv, în mediul urban. În cele din urmă se pare că doar aproximativ 1% dintre studenți provin din familii care se autodefinesc ca aparținând etniei roma.

Pe baza acestor constatări statistice oficiale la nivel național, putem, pe baza datelor înregistrate în cadrul studiului privind inserția profesională a absolvenților de studii universitare din promoțiile 2010 și 2014 să extragem câteva elemente care caracterizează accesul la educație de nivel universitar. Analiza va urmări câteva variabile independente și efectul pe care acestea îl produc asupra accesului, participării și finalizării studiilor universitare din ciclul de licență. Genul, mediul de rezidență / domiciliu, profilul liceului absolvit, vârsta reprezintă cele mai relevante

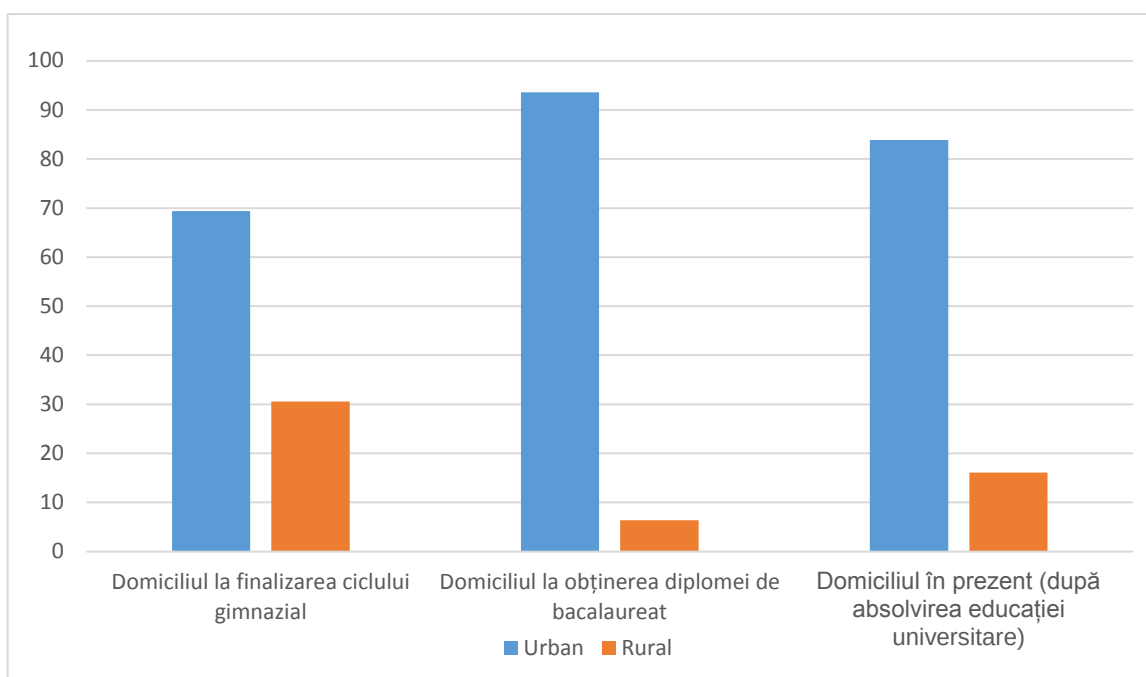
⁹ Pentru a consulta sursa și textul complet vezi http://old.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/po/pocu/Programme_2014RO05M9OP001_1_4_en.pdf

variabile independente ce pot fi analizate în ceea ce privește accesul la studii universitare.

II.1. Mediul de rezidență influențează accesul la educația universitară

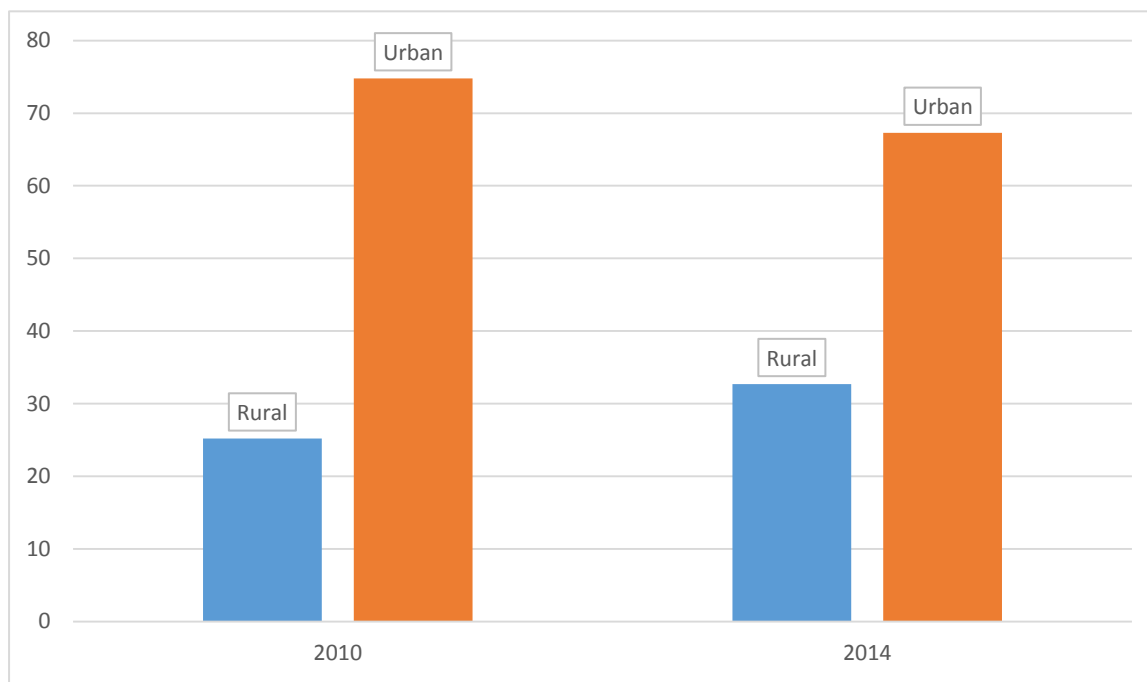
Majoritatea covârșitoare a persoanelor care au răspuns chestionarului au obținut diploma de bacalaureat într-o unitate școlară din mediul urban, 93,6% dintre persoanele care au răspuns acestei întrebări. Această constatare poate fi completată de analiza evoluției locuirii de la finalizarea educației de nivel gimnazial, până la momentul absolvirii unui program de studii universitare. Astfel, constatăm faptul că ponderea persoanelor care au declarat că domiciliau în mediul rural la finalizarea gimnaziului este de 30%, urmată de o reducere semnificativă la doar 6,4% la obținerea diplomei de bacalaureat și, la finalizarea studiilor universitare, în prezent de o ușoară creștere la 16,1%. Această oscilație este interesantă și poate fi atribuită mai multor factori. Cel mai important este absența unităților școlare de nivel liceal în mediul rural. Datele oficiale publicate de INS arată faptul că în mediul rural existau în anul 2014 un număr de 277 de unități de învățământ de nivel secundar, ceea ce reprezintă 17% din totalul de 1598 unități școlare de acest nivel.

Grafic 2.1 - Migrația rural - urban în diferite momente ale parcursului educațional al absolvenților

Mediul de rezidență poate fi asociat cu nivelul de educație al părinților, un alt factor aparent decisiv pentru participarea și absolvirea programelor de studii universitare. Asocierea este însă una slabă și face diferența doar între persoanele ai căror părinți au absolvit cel mult nivelul gimnazial și persoanele care provin din familii în care cel puțin un părinte a absolvit un nivel de educație de nivel cel puțin liceal (secundar). Evident că persoanele care domiciliază în prezent, sau au domiciliat cel puțin pe parcursul gimnaziului, în mediul rural au, într-o măsură mai mare (57%), părinți al căror nivel de educație este relativ mai redus (cel mult absolvenți de gimnaziu). În cazul celorlalte nivele educaționale, persoanele care domiciliază în mediul urban dețin majoritatea. Cu alte cuvinte, observăm faptul că există un decalaj semnificativ, nu doar în ceea ce privește mediul de rezidență ci și asocierea semnificativă a acestuia cu nivelul de educație al părinților în ceea ce privește accesul la educație universitară.

Grafic 2.2 - Mediul de rezidență la absolvirea gimnaziului, în funcție de promoție

Indice de asociere Pearson Chi-pătrat = 28,425, cu 1 grad de libertate, pentru $p=0,000$

Există diferențe semnificative între absolvenții promoției 2010 și cei ai promoției 2014 în ceea ce privește influența mediului de rezidență asupra înscrierii și absolvirii unui program de studii universitare. Putem afirma faptul că, în cazul generației de absolvenți și absolvente din anul 2010 clivajul creat de mediul de rezidență în timpul parcursului educațional este unul mult mai mare decât în cazul promoției 2014. Diferențele cele mai mari între cele două promoții apar la analiza mediului de rezidență pe perioada ciclului gimnazial, în cazul rezidenței la obținerea diplomei de bacalaureat sau în cazul rezidenței actuale diferențele dintre cele două promoții, deși statistic semnificative, nu mai sunt la fel de însemnate ca dimensiune. Acest fapt se datorează influenței altor variabile independente care nu fac parte din modelul de analiză propus.

Un alt aspect important este reprezentat de județele de proveniență ale absolvenților fiecărei universități. În *Tabelul 2.1* se poate observa faptul că persoanele care au finalizat studiile în cadrul unei universități provin dintr-o proximitate geografică a universității, cei mai mulți provenind chiar din județul în care universitatea își desfășoară activitatea. Excepție fac universități specializate precum Academia Forțelor Terestre "Nicolae Bălcescu" din Sibiu, Academia Tehnică Militară din București. De asemenea, în cazul orașelor mari precum București, Iași,

Cluj-Napoca și Timișoara se poate observa o diversitate mai mare a județelor de proveniență ale absolvenților. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că aceste orașe sunt și printre cele dezvoltate din România, așadar pot oferi mai multe oportunități pentru absolvenții sistemului de învățământ superior. Universitățile din centrele universitare mai mici au preponderent absolvenți din același județ sau din județe apropiate, acest lucru fiind probabil determinat de proximitatea universității față de domiciliul studenților. Cu alte cuvinte, existența unor centre universitare mai mici, pe lângă cele din marile orașe, poate însemna acces la educație superioară pentru mai multe categorii de populație (în special cei care nu își permit să se întrețină în orașele mari din România), contribuind astfel la asigurarea principiului egalității de oportunitate educațională.

Tabel 2.1 Absolvenții universităților repartizați pe județul de proveniență

Universitate (total persoane)	Judet (persoane)
Academia Forțelor Terestre "Nicolae Bălcescu" din Sibiu(46)	Prahova(10), Suceava(9), Alba(8), Iasi(3), Botosani(2), Olt(2), Cluj(2), Sibiu(2), Bistrita-Nasaud(1), Maramures(1), Dambovita(1), Dolj(1), Vaslui(1), Brasov(1), Hunedoara(1), Galati(1)
Academia Navală "Mircea cel Bătrân" din Constanța(72)	Constanta(55), Braila(5), Prahova(2), Teleorman(2), Galati(2), Bucuresti(1), Vaslui(1), Tulcea(1), Hunedoara(1), Bacau(1), Buzau(1)
Academia Tehnică Militară din București(118)	Alba(19), Prahova(14), Bucuresti(14), Suceava(11), Arges(9), Olt(6), Buzau(5), Dolj(4), Galati(4), Braila(3), Valcea(3), Neamt(3), Mehedinti(2), Teleorman(2), Botosani(2), Gorj(2), Tulcea(2), Bacau(2), Bihor(2), Ialomita(2), Salaj(1), Maramures(1), Iasi(1), Satu Mare(1), Vaslui(1), Hunedoara(1), Constanta(1)
Universitatea "1 decembrie 1918" din Alba Iulia(181)	Alba(135), Hunedoara(14), Sibiu(7), Cluj(5), Mures(3), Arad(3), Valcea(2), Salaj(2), Olt(2), Timis(1), Bucuresti(1), Abrud(1), Bacau(1), Brasov(1), Buzau(1), Mehedinti(1), Dambovita(1)
Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași(639)	Iasi(216), Vaslui(94), Neamt(80), Suceava(67), Botosani(59), Bacau(58), Galati(21), Vrancea(19), Buzau(4), Braila(2), Hunedoara(2), Constanta(2), Tulcea(2), Harghita(2), Brasov(2), Bucuresti(1), Alba(1), Prahova(1), Maramures(1), Covasna(1), Arges(1), Olt(1), Ialomita(1), Bihor(1)
Universitatea "Artifex" din București(27)	Bucuresti(17), Teleorman(2), Ilfov(1), Constanta(1), Mehedinti(1), Prahova(1), Tulcea(1), Dambovita(1), Brasov(1), Galati(1)
Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad(353)	Arad(272), Hunedoara(25), Timis(16), Bihor(6), Gorj(5), Caras-Severin(4), Mehedinti(4), Suceava(3), Maramures(3), Dolj(2), Satu Mare(2), Olt(2), Valcea(2), Sibiu(1), Cluj(1), Braila(1), Botosani(1), Alba(1), Buzau(1), Neamt(1)
Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați(141)	Galati(90), Braila(22), Tulcea(8), Vaslui(7), Vrancea(6), Buzau(5), Iasi(1), Cahul(1), Bacau(1)
Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița(83)	Caras-Severin(69), Timis(4), Arad(3), Mehedinti(2), Hunedoara(1), Constanta(1), Vrancea(1), Mures(1), Olt(1)
Universitatea "George Bacovia" din Bacău(15)	Bacau(13), Vrancea(1), Vaslui(1)
Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu(324)	Sibiu(145), Valcea(47), Alba(28), Mures(18), Brasov(13), Hunedoara(10), Olt(8), Prahova(8), Arges(7), Gorj(6), Covasna(5), Bacau(3), Vrancea(3), Salaj(2), Timis(2), Satu Mare(2), Cluj(2), Tulcea(2), Bucuresti(2), Constanta(2), Arad(1), Dambovita(1), Buzau(1), Harghita(1), Galati(1), Bihor(1), Iasi(1), Braila(1), Neamt(1)
Universitatea "Nicolae Titulescu" din București(76)	Bucuresti(33), Giurgiu(5), Prahova(5), Gorj(3), Bacau(3), Galati(3), Arges(2), Tulcea(2), Teleorman(2), Dambovita(2), Valcea(2), Dolj(2), Ialomita(2), Constanta(1), Buzau(1), Vrancea(1), Calarasi(1), Covasna(1), Iasi(1), Braila(1), Maramures(1), Botosani(1), Olt(1)
Universitatea "Ovidius" din Constanța(447)	Constanta(329), Tulcea(47), Ialomita(20), Braila(11), Buzau(8), Calarasi(6), Vrancea(4), Bucuresti(4), Galati(3), Vaslui(3), Mures(2), Suceava(2), Prahova(2), Brasov(1), Dolj(1), Caras-Severin(1), Cluj(1), Botosani(1), Bacau(1)
Universitatea "Sapientia" din Cluj-Napoca(215)	Harghita(83), Mures(61), Covasna(45), Cluj(8), Satu Mare(5), Timis(3), Alba(3), Brasov(2), Bihor(2), Bistrita-Nasaud(1), Salaj(1), Maramures(1)
Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava(178)	Suceava(140), Botosani(20), Neamt(10), Iasi(4), Vaslui(1), Brasov(1), Bistrita-Nasaud(1), Bucuresti(1)
Universitatea "Transilvania" din Brașov(381)	Brasov(227), Covasna(34), Prahova(24), Bacau(17), Buzau(16), Harghita(12), Braila(7), Arges(7), Vrancea(6), Mures(5), Hunedoara(3), Neamt(3), Alba(3), Suceava(2), Constanta(2), Olt(2), Dambovita(2), Galati(2), Bucuresti(1), Vaslui(1), Maramures(1), Bistrita-Nasaud(1), Botosani(1), Iasi(1), Sibiu(1)

Universitatea "Valahia" din Târgoviște(86)	Dambovita(77), Prahova(3), Arges(2), Bucuresti(2), Constanta(1), Braila(1)
Universitatea "Vasile Alecsandri" din Bacău(364)	Bacau(251), Neamt(60), Vrancea(20), Botosani(6), Galati(4), Prahova(3), Bucuresti(3), Suceava(3), Iasi(3), Vaslui(3), Harghita(2), Braila(1), Alba(1), Constanta(1), Salaj(1), Sibiu(1), Ialomita(1)
Universitatea de Arte "George Enescu" din Iași(32)	Iasi(14), Neamt(4), Suceava(3), Botosani(2), Vrancea(2), Bacau(2), Galati(2), Constanta(1), Brasov(1), Vaslui(1)
Universitatea de Arte din Târgu Mureș(12)	Mures(6), Gorj(1), Arad(1), Brasov(1), Maramures(1), Bucuresti(1), Cluj(1)
Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș(107)	Mures(37), Harghita(15), Covasna(11), Satu Mare(6), Brasov(5), Bihor(4), Prahova(3), Salaj(3), Bistrita-Nasaud(3), Cluj(3), Suceava(3), Alba(2), Buzau(2), Iasi(2), Maramures(2), Hunedoara(1), Sibiu(1), Braila(1), Bucuresti(1), Dambovita(1), Gorj(1)
Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară "Ion Ionescu de la Brad" din Iași(87)	Iasi(36), Botosani(11), Vaslui(11), Suceava(6), Neamt(6), Galati(5), Bacau(4), Vrancea(3), Braila(2), Buzau(1), Tulcea(1), Calarasi(1)
Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București(358)	Bucuresti(82), Prahova(35), Buzau(33), Calarasi(21), Teleorman(20), Dambovita(18), Ialomita(17), Arges(15), Giurgiu(14), Tulcea(13), Olt(12), Vrancea(10), Bacau(9), Braila(7), Valcea(7), Vaslui(6), Neamt(6), Ilfov(5), Constanta(4), Suceava(4), Galati(4), Mehedinti(3), Hunedoara(3), Gorj(3), Brasov(2), Botosani(2), Covasna(1), Harghita(1), Dolj(1)
Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" din Arad(46)	Arad(15), Maramures(7), Hunedoara(5), Timis(3), Bihor(2), Bucuresti(2), Satu Mare(2), Salaj(2), Caras-Severin(1), Botosani(1), Cluj(1), Arges(1), Suceava(1), Dolj(1), Gorj(1), Constanta(1)
Universitatea de Vest din Timișoara(249)	Timis(111), Hunedoara(27), Caras-Severin(25), Arad(22), Mehedinti(18), Gorj(11), Satu Mare(6), Olt(5), Maramures(5), Alba(3), Suceava(2), Dolj(2), Brasov(2), Bihor(2), Mures(2), Botosani(1), Bacau(1), Valcea(1), Salaj(1), Bucuresti(1), Harghita(1)
Universitatea din Oradea(207)	Bihor(163), Salaj(14), Maramures(7), Satu Mare(7), Mures(2), Arad(2), Hunedoara(2), Cluj(2), Valcea(1), Alba(1), Bucuresti(1), Arges(1), Suceava(1), Bistrita-Nasaud(1), Gorj(1), Brasov(1),
Universitatea din Petroșani(75)	Hunedoara(54), Gorj(9), Caras-Severin(2), Iasi(2), Mehedinti(2), Maramures(1), Dolj(1), Salaj(1), Valcea(1), Bihor(1), Alba(1)
Universitatea din Pitești(45)	Arges(35), Olt(4), Teleorman(3), Valcea(1), Dambovita(1), Prahova(1),
Universitatea Națională de Muzică din București(31)	Bucuresti(15), Prahova(3), Dambovita(3), Constanta(2), Botosani(1), Braila(1), Iasi(1), Neamt(1), Bacau(1), Sibiu(1), Galati(1), Giurgiu(1),
Universitatea Româno-Americană din București(207)	Bucuresti(98), Prahova(9), Calarasi(8), Constanta(7), Suceava(7), Ilfov(7), Dambovita(7), Bacau(6), Brasov(6), Ialomita(6), Tulcea(6), Teleorman(5), Vrancea(5), Buzau(4), Giurgiu(3), Olt(3), Arges(3), Neamt(3), Gorj(3), Valcea(2), Vaslui(2), Braila(2), Iasi(1), Sibiu(1), Alba(1), Botosani(1), Dolj(1)
Universitatea Tehnică "Gheorghe Asachi" din Iași(518)	Iasi(181), Neamt(69), Botosani(68), Vaslui(66), Suceava(44), Bacau(43), Maramures(10), Vrancea(8), Galati(7), Bucuresti(6), Prahova(4), Braila(3), Harghita(3), Buzau(3), Timis(1), Mures(1), Giurgiu(1)

II.2. Gen, profilul liceului și domeniul universitar absolvit.

Analiza datelor colectate indică o asociere statistic semnificativă, de o intensitate redusă, între genul absolvenților și profilul liceului din care provin pentru toate domeniile fundamentale din care fac parte programele de studii absolvite. Putem așadar considera faptul că, cel puțin în cazul populației analizate în cadrul acestui studiu, există o legătură între genul absolvenților, profilul liceului precum și domeniul fundamental al programului de studii absolvit, chiar dacă nu putem stabili matematic o determinare directă între cele trei variabile.

Între profilul liceului absolvit și ramura de știință în care este încadrat programul de studii absolvit, respectiv domeniul fundamental de ierarhizare în care este încadrat programul de studii absolvit, există o asociere semnificativă în cazul populației de absolvenți care au răspuns la întrebări. Corelația este semnificativă atât la nivelul întregii populații care a răspuns chestionarului cât și la nivelul fiecărei promoții de absolvenți în parte (indicele de corelație are o valoare ușor mai mare în cazul promoției 2010, însă atribuim acest fapt numărului mai mic de cazuri înregistrate în cazul acestei promoții). Matricea de contingență de mai jos rezumă corelația dintre profilul liceului absolvit (considerată variabila independentă) și domeniul fundamental de ierarhizare (considerată variabila dependentă) pentru cele mai frecvent menționate cinci profile de licee. Valoarea indicelui de corelație Eta este 0,358 pentru asocierea dintre profilul liceului și domeniul fundamental de ierarhizare a programului de studii absolvit, respectiv 0,361 pentru asocierea dintre profilul liceului și ramura de știință în care poate fi încadrat programul de studii absolvit.

Tabel 2.212 - Distribuția absolvenților pe domenii fundamentale de studii asociate cu profilul liceului absolvit (total, %).

Profilul liceului / DF	Teoretic - real	Teoretic uman	Tehnologic / Industrial	Economic	Teoretic - științe ale naturii
Matematica și științe ale naturii	14 %	7,8 %	7,5 %	9 %	11,9 %
Științe inginerești ¹⁰	44,5 %	15,1 %	55,2 %	18,7 %	38 %
Științe biologice și	5,4 %	3,8 %	3,5 %	1,8 %	16,3 %

¹⁰ Domeniul științelor inginerești include și diferitele ramuri ale ingineriilor agrotehnice, ceea ce explică ponderea mare a absolvenților liceelor cu profil teoretic – științele naturii.

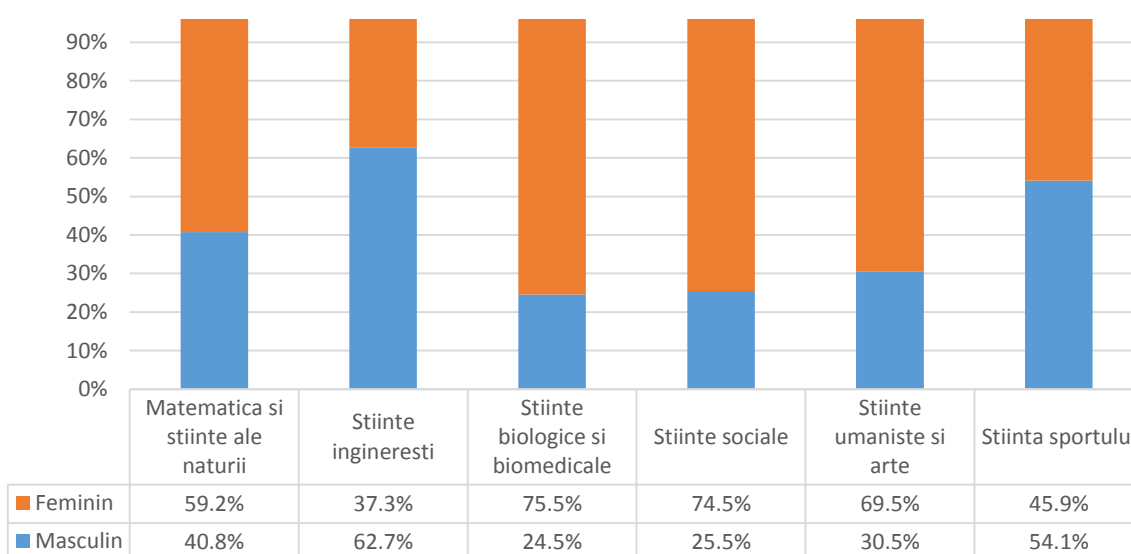
biomedicale					
Stiinte sociale ¹¹	30,9 %	51,6 %	27,6 %	65,9 %	25,3 %
Stiinte umaniste si arte	4,4 %	20,5 %	4,5 %	3,8 %	6,2 %
Stiinta sportului	0,7 %	1,2 %	1,7 %	0,8 %	2,3 %

N (valid)= 6102; Eta = 0,358

Datele prezentate în Tabel 2.212 arată faptul că există o afinitate evidentă între absolvenții liceelor cu anumite profile și absolvirea ulterioară a unui program de studii dintr-o anumit domeniu fundamental de ierarhizare. Observăm că domeniul științelor ingineresti atrage majoritatea absolvenților liceelor cu profil tehnologic și industrial, precum și ponderea cea mai mare din rândul absolvenților liceelor cu profil teoretic – real (44,5% dintre absolvenții acestui tip de licee au absolvit un program de studii din domeniul științelor ingineresti) și ai liceelor cu profil teoretic – științe ale naturii (38% dintre absolvenții acestui tip de licee). De cealaltă parte, domeniul științelor sociale atrage majoritatea absolvenților liceelor cu profil teoretic uman (51,6% dintre absolvenții acestui tip de licee), precum și majoritatea absolută a absolvenților de licee cu profil economic (65,9%).

Mai mult, există o relație de asociere relativ puternică între gen și domeniul fundamental în care poate fi încadrat programul de studii absolvit. Cu alte cuvinte putem spune că femeile participă într-o măsură mai mare decât bărbații la programe

Grafic 4 - Diferențe de gen în ceea ce privește absolvenții în funcție de domeniul fundamental al programului de studii

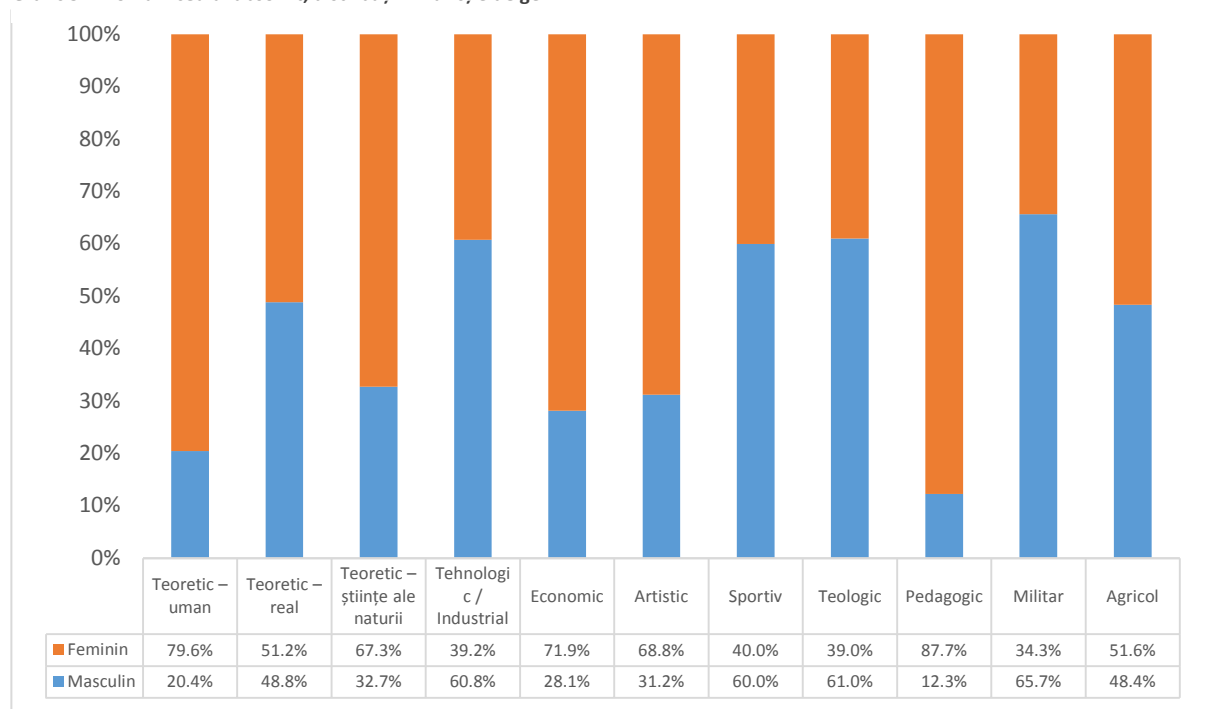
Indice de asociere Pearson Chi-pătrat semnificativ pentru $p=0,000$; Indice de corelație Lambda = 0,206, $p=0,000$

¹¹ Domeniul științelor sociale include ramura științelor economice.

de studii universitare din anumite domenii fundamentale.

Observăm faptul că femeile sunt majoritare în domenii precum matematica și științele naturii, științele biologice și biomedicale sau științele sociale, în timp ce

Grafic 5 - Profilul liceului absolvit, distribuții în funcție de gen

bărbații absolv cu precădere programe de studii din domeniul științelor ingineresti sau cele sportive. Această distribuție a genurilor se regăsește și este semnificativă și în ceea ce privește profilurile liceelor absolvite. Femeile absolv într-o proporție semnificativ mai mare licee cu profil economic, artistic, pedagogic sau teoretic – uman. De cealaltă parte bărbații absolv licee cu profil tehnologic / industrial, teologic, militar sau sportiv. Există totuși și profile în cazul căror ponderea genurilor este relativ echilibrată, cum ar fi cazul liceelor cu profil agricol sau teoretic – real. Așadar, clivajul de gen în sistemul educațional pare a fi unul semnificativ și determinant pentru parcursul educațional al indivizilor, femeile și bărbații frecventând mai degrabă atât licee cu profile diferite ci și, ulterior absolvirii nivelului secundar de educație, programe de studii în domenii diferite.

Prin combinarea celor trei variabile analizate anterior putem construi un model statistic de asociere prin intermediul căruia putem arăta faptul că genul, profilul liceului absolvit și domeniul fundamental în care este clasificat programul de studii universitare absolvit sunt semnificativ, chiar dacă nu foarte puternic, asociate.

Cu alte cuvinte genul pare a fi o factor cu o influență semnificativă atât asupra profilului liceului urmat, cât și asupra programului de studii absolvit ulterior.

II.3. Vârsta, factor pentru accesul la programele de studii universitare

Vârsta reprezintă un factor deosebit de important care influențează tranziția de la nivelul secundar de educație la cel superior. Distribuția pe grupe de vârste a persoanelor care au răspuns chestionarului indică faptul că majoritatea absolvenților din promoțiile 2010 și 2014 au, în prezent, între 23 și 27 de ani. Așadar, majoritatea absolvenților programelor de studii universitare par să se fi înmatriculat în acest nivel educațional imediat după obținerea bacalaureatului și, în plus, par să fi absolvit programele de studii în timpul teoretic alocat acestora (de 3, 4, 5 sau 6 ani universitari, în funcție de specializarea urmată).

Tabel 13- Distribuția absolvenților pe grupe de vârste

	Frecvențe procentuale valide (%)
sub 23 de ani	17,8
23 - 25 de ani	28,9
25 - 27 de ani	19,2
27 - 30 de ani	16,1
30 - 35 de ani	5,8
peste 35 de ani	12,2

Există însă un grup relativ numeros de absolvenți care au vârste relativ mai mari, persoane care de regulă sunt considerate "studenți non-tradiționali" din punctul de vedere al vârstei. Există cel puțin trei momente cheie ale parcursului educațional care duc la prelungirea, uneori cu peste 10 ani, a parcursului educațional. Primul, mai puțin important și nesemnificativ din punct de vedere statistic este obținerea cu întârziere a diplomei de bacalaureat. Este însă important să subliniem faptul că nu există o asociere statistică între vârsta persoanelor care au participat la cercetare și vârsta lor la obținerea diplomei de bacalaureat. Pentru a oferi doar un singur exemplu, doar 9% dintre persoanele cu vârsta peste 35 de ani și-au obținut diploma de bacalaureat după împlinirea vârstei de 26 de ani.

Un al doilea moment, care survine cronologic obținerii diplomei de bacalaureat este înmatricularea la un program de studii universitare de licență.

Acesta este momentul aparent decisiv în prelungirea parcursului educațional. Analiza datelor indică o asociere puternică între vârsta persoanelor care au completat chestionarul și tranziția întârziată către universitate.

Tabel 14 - Tranziția de la liceu la universitate în funcție de grupa de vârste

	sub 23 de ani	23 - 25 de ani	25 - 27 de ani	27 - 30 de ani	30 - 35 de ani	peste 35 de ani
Tranziție imediată de la liceu la universitate (în anul obținerii diplomei de bacalaureat)	99,3%	87,8%	79,3%	71,3%	0,0%	0,0%
Tranziție cu un an întârziere	0,7%	8,9%	8,9%	10,1%	7,4%	0,0%
Tranziție cu doi ani întârziere	0,0%	3,3%	4,5%	4,1%	2,7%	0,0%
Tranziție cu trei ani întârziere	0,0%	0,0%	7,3%	5,9%	3,5%	2,5%
Tranziție cu 4 până la 6 ani întârziere	0,0%	0,0%	0,0%	8,6%	47,3%	8,6%
Tranziție cu 7 până la 10 ani întârziere	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	27,3%	5,2%
Tranziție cu peste 10 ani întârziere	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	11,7%	83,6%

Observăm faptul că majoritatea persoanelor cu vârste cuprinse între 23 și 30 de ani au un parcurs educațional de regulă neîntrerupt de la momentul absolvirii liceului până la înscrierea la un program de studii universitare. În cazul persoanelor cu vârste peste 30 întârzierea acestui pas este evidentă și, mult mai important, destul de îndelungată. Astfel 47% dintre persoanele cu vârste cuprinse în 30 și 35 de ani au amânat, după obținerea diplomei de bacalaureat, cel puțin 4 ani înscrierea în programul de studii universitare. În cazul persoanelor cu vârsta peste 35 de ani întreruperea parcursului educațional este și mai îndelungată (peste 10 ani) și mai evidentă (83% dintre persoanele din această grupă de vârste).

În cele din urmă, un al treilea moment cheie în prelungirea parcursului educațional este amânarea finalizării programului de studii. Analiza răspunsurilor înregistrate arată faptul că pe măsură ce vârsta persoanelor chestionate crește șansele ca acestea să finalizeze la timp programul de studii scade. Astfel, dacă 80% dintre persoanele cu vârste între 20 și 23 de ani au finalizat la timp programul de studii, 62% dintre persoanele cu vârsta între 30 și 35 de ani reușesc același lucru. Motivele invocate pentru nefinalizarea la timp a programului de studii sunt, cel mai adesea legate de caracteristici sau evenimente specifice acestuia. Singura excepție este legată de motivele legate de activitatea la locul de muncă, invocată în 23% dintre cazuri.

Tabel 15 - Motivații pentru nefinalizarea la timp a programului de studii¹²

	Procent din total răspunsuri
Restante la examene	23,8%
Activitatea la locul de munca	14,6%
Admitere într-un an superior prin echivalarea studiilor	8,7%
Probleme personale (neatractivitatea cursurilor, lipsa unor factori motivationali, etc.)	8,0%
Elaborarea lucrării de diploma	7,2%
Plecarea în străinătate	6,2%
Probleme financiare	5,0%
Probleme familiale	4,9%
Probleme de sănătate	2,9%
Schimbări ale regulamentelor de studii / examinare	2,8%
Participarea la stagii de formare profesională	1,8%
Participare la alte cursuri	1,7%
Schimbarea instituției de învățământ superior	1,0%
Schimbarea specializării	0,4%

II.4. Concluzii

Datele analizate confirmă informațiile pe care analizele și studiile anterioare, privind situația sistemului național de învățământ universitar, le-au relevat. Există însă și unele elemente de noutate care trebuie accentuate. Dacă elemente precum nivelul de educație al părinților, mediul de rezidență sau vârsta nu reprezintă factori surprinzători care influențează accesul și participarea la educația universitară, genul este într-o oarecare măsură un astfel de factor. Este dificil să determinăm cu precizie măsura în care genul unei persoane determină alegerea unui anumit program de studii. Putem însă afirma faptul că genul influențează atât profilul liceului urmat cât și domeniul fundamental în care poate fi clasificat programul de studii absolvit de o persoană. Este evident faptul că sistemul educațional din România se confruntă cu o genizare puternică a anumitor domenii de studii, precum și cu una incipientă în alte domenii. Accesul bărbatilor la educație universitară este extrem de redus și limitat la câteva domenii de studii, cum ar fi cel al științelor ingineresti sau sportive. Pe de altă

¹² Întrebarea a fost una cu răspunsuri multiple, respondenții având posibilitatea de a bifa mai multe variante de răspuns. Procentele nu totalizează 100% fiindcă unele variante de răspuns au fost eliminate din tabel.

parte predominanța femeilor în cazul anumitor domenii, sau chiar profile de licee ridică probleme ulterior din perspectiva șanselor de angajare pe piața muncii.

Vârsta reprezintă un alt element important, din perspectiva universităților și a capacității acestora de a atrage și menține în sistemul educațional persoane cu vârste netradiționale pentru acest nivel de educație. Pauza relativ lungă, de cel puțin 4 ani dar uneori și de peste 10 ani, pe care persoanele adulte, cu vârste peste 30 de ani, o fac de la momentul obținerii diplomei de bacalaureat până la înmatricularea într-un program de studii, este una cu efecte foarte importante privind șansele de reîntoarcere în sistemul educațional. Mai mult aceasta afectează de cele mai multe ori și capacitatea de absolvire a programului de studii la care aceste persoane se înmatriculează. Mai mult, este important de subliniat faptul că motivele pe care persoanele cu vârste peste 30 de ani le invocă pentru a justifica întârzierea finalizării programului de studii universitare sunt, de cele mai multe ori, legate de funcționarea programului de studii, de modul în care universitățile gestionează aceste programe. Este evident faptul că, pentru a spori șansele de finalizare la timp și pentru a eficientiza activitățile educaționale ar trebui dezvoltate, la nivelul fiecărei universități în parte, politici de flexibilizare a organizării tradiționale a programelor de studii.

III. Tranziția de la studii la viața profesională

Strategiile pentru căutarea unui loc de muncă cunosc unele evoluții în perioada studiată (2005-20014). În timp ce rolul familiei, prietenilor și cunoștințelor, adică al rețelelor informale, scade, crește rolul rețelelor sociale online. Pe termen lung se observă de asemenea o scădere a ponderii celor care lucrează la același angajator ca înainte de absolvire, de obicei persoane deja integrate pe piața muncii care urmăresc să obțină o diplomă (locuri de muncă care necesită în primul rând o certificare formală și mai puțin competențe tehnice specifice); procentul celor care declară că lucrează la același angajator scade de la 6,50% în anul 2005-2009 la 3,80% în anul 2010-2014.

Tabel 3.1 - Strategii de căutare a unui loc de muncă după absolvire - ultimul val al anchetei, rezultate prezentate diferențiat pentru absolvenții anului 2010, respectiv 2014

Întrebare cu răspunsuri multiple, N = nr. de răspunsuri	N	2010 % din nr răspunsuri	N	2014 % din nr răspunsuri	Tendință
Am depus cerere de angajare pentru un loc de muncă vacant	374	16,00%	867	15,80%	↔
Am contactat angajatorii din proprie inițiativă	277	11,80%	555	10,10%	↓
Am fost contactat de un angajator	150	6,40%	431	7,90%	↑
Cu ajutorul familiei, prietenilor sau cunoștințelor	299	12,80%	633	11,60%	↓
Prin intermediul agențiilor publice de plasament (ANOFM)	76	3,30%	156	2,80%	↔
Prin intermediul agențiilor private de recrutare	106	4,50%	248	4,50%	↔
Prin intermediul ISJ (examen, concurs)	96	4,10%	182	3,30%	↔
Prin intermediul universității	31	1,30%	94	1,70%	↔
Prin intermediul rețelelor sociale online	109	4,70%	397	7,30%	↑
prin intermediul grupurilor de discuții și al listelor de email de pe internet	46	2,00%	145	2,60%	↔
Prin intermediul presei scrise	146	6,20%	296	5,40%	↔
Prin intermediul portalurilor de muncă online	325	13,90%	727	13,30%	↔
Prin intermediul târgurilor de locuri de muncă	136	5,80%	340	6,20%	↔
Lucrez pentru afacerea de familie	18	0,80%	38	0,70%	↔
Mi-am deschis propria afacere	27	1,20%	63	1,20%	↔
Lucrez la același angajator ca înainte de absolvire	89	3,80%	213	3,90%	↔
Prin repartizarea în urma examenului de rezidențiat (doar pentru medicină)	7	0,30%	28	0,50%	↔
Altă situație	26	1,10%	62	1,10%	↔
	2338	100%	5475	100%	

Tabel 3.2 - Strategii de căutare a unui loc de muncă - dinamica celor trei valuri ale anchetei, 2005-2009, 2006-2010, respectiv 2010-2014

Întrebare cu răspunsuri multiple, procente din nr. de răspunsuri	2005- 2009	2006- 2010	2010- 2014	Tendință
Am depus cerere de angajare pentru un loc de muncă vacant	15,10%	14,30%	15,80%	↑
Am contactat angajatorii din proprie inițiativă	10,00%	10,30%	10,60%	↑
Am fost contactat de un angajator	6,70%	6,80%	7,50%	↑
Cu ajutorul familiei, prietenilor sau cunoștințelor	15,20%	13,80%	11,90%	↓
Prin intermediul agențiilor publice de plasament (ANOFM)	4,20%	3,30%	2,90%	↓
Prin intermediul agențiilor private de recrutare	4,80%	4,40%	4,40%	↔
Prin intermediul ISJ (examen, concurs)	3,80%	2,00%	3,50%	↔
Prin intermediul universităților	1,40%	1,50%	1,70%	↔
Prin intermediul rețelelor sociale online	3,60%	2,80%	6,50%	↑
prin intermediul grupurilor de discuții și al listelor de email de pe internet	2,70%	2,30%	2,50%	↔
Prin intermediul presei scrise	-	8,60%	5,70%	↓
Prin intermediul portalurilor de muncă online	14,60%	14,30%	13,40%	↓
Prin intermediul târgurilor de locuri de muncă	7,20%	6,80%	6,00%	↓
Lucrez pentru afacerea de familie	0,90%	0,80%	0,80%	↔
Mi-am deschis propria afacere	1,40%	1,50%	1,10%	↔
Lucrez la același angajator ca înainte de absolvire	6,50%	4,60%	3,80%	↓

Opiniile absolvenților cu privire la strategia cea mai eficientă de căutare a unui loc de muncă confirmă tendințele mai sus menționate. Astfel, dacă în valurile 2005-2009, respectiv 2006-2010 cea mai eficientă strategie era considerată cea cu ajutorul familiei, cunoștințelor sau prietenilor de către aproximativ 22% dintre absolvenți, în valul 2010-2014 procentul scade la 16%. Pe de altă, cei care consideră că cea mai eficientă strategie este cea proactivă de depunere a cererii de angajare pentru un post vacant sau de trimitere de CV-uri reprezintă 27,50% în valul 2010-2014, comparativ cu aproximativ 24% în valurile 2005-2009, respectiv 2006-2010. Procentele celor care au spus că au fost contactați de către un angajator sunt în creștere ceea ce confirmă o dinamică pozitivă a cererii forței de muncă pe fondul creșterii economice în perioada de ieșire din criză. Nu în ultimul rând, dacă în valul 2005-2009 aproape 14% dintre absolvenții intervievați afirmă că lucrează la același angajator ca înainte de absolvire, acest procent scade la 9% în valul următor și la 5,6% în valul 2010-2014 indicând o mobilitate profesională mai mare ca urmare a absolvirii, dinamizarea pieței forței de muncă și/sau scăderea ponderii celor care

urmăresc în primul rând obținerea unei diplome pentru consolidarea poziției la locul de muncă existent.

Tabel 3.3 - Cea mai eficientă strategie de obținere a primului loc de muncă

Cea mai eficientă metodă de obținere a primului loc de muncă % valide	2005- 2009	2006- 2010	2010- 2014	Tendință
Am depus cerere de angajare pentru un loc de muncă vacant	16,00	14,90	18,00	↑
Am contactat angajatorii din proprie inițiativă	8,40	9,20	9,50	↑
Am fost contactat de un angajator	8,00	9,00	9,40	↑
Cu ajutorul familiei, prietenilor sau cunoștințelor	21,70	22,20	16,10	↓
Prin intermediul agențiilor publice de plasament (ANOFM)	0,70	0,40	0,50	↔
Prin intermediul agențiilor private de recrutare	1,70	1,70	1,90	↔
Prin intermediul ISJ (examen, concurs)	7,80	4,00	6,60	↔
Prin intermediul universităților	0,90	2,00	2,00	↑
Prin intermediul rețelelor sociale online	0,70	0,30	2,00	↑
prin intermediul grupurilor de discuții și al listelor de email de pe internet	0,50	0,60	0,50	↔
Prin intermediul presei scrise	-	4,40	2,00	↓
Prin intermediul portalurilor de muncă online	10,90	13,00	13,00	↑
Prin intermediul târgurilor de locuri de muncă	1,20	1,20	1,20	↔
Lucrez pentru afacerea de familie	1,50	1,60	1,00	↔
Mi-am deschis propria afacere	2,30	2,20	1,50	↔
Lucrez la același angajator ca înainte de absolvire	13,90	9,20	5,60	↓

În privința momentului în care absolvenții au început căutarea unui loc de muncă, există diferențe în funcție de domeniul fundamental al absolvenților. Astfel, în timp ce în științele sociale, dar și matematică și științe ale naturii căutările încep în egală măsură înainte de absolvire pentru unii absolvenți, ca și după absolvire pentru alții, în științele biologice și biomedicale avem un pattern complet diferit în care majoritatea absolvenților își pun problema căutării unui loc de muncă după absolvire. Acest lucru sugerează că absolvirea în sine, examenul final este o provocare importantă în acest domeniu, în timp ce, pentru ceilalți, absolvirea este mai degrabă un proces continuu, incremental, apropierea de finalul studiilor fiind deja o certitudine a absolvirii. De asemenea științele sociale sunt și cele asociate într-o măsură mai mare cu locurile de muncă sau profesiile credențiale, cele pentru care certificarea are un rol mai mare decât anumite competențe specifice. Matematica și științele naturii relevă o distribuție similară științelor sociale. Dacă interpretăm aceste date ținând seama și de datele din Tabelul 6 – Situația

absolvenților în primele șase luni de la absolvire putem observa că absolvenții acestor două domenii sunt și cei care declară mai puți că sunt angajați în domenii specifice programelor de licență absolvite, dar în același timp sunt și cei care își continuă în cea mai mare parte studiile prin programe de master. Este astfel posibil ca pentru o parte importantă a absolvenților acestor domenii primul loc de muncă după absolvire să fi fost în continuare unul temporar, eventual început încă din perioada studiilor de licență și continuat pe perioada studiilor masterale.

Tabel 3.5 - Momentul căutării unui loc de muncă față de absolvire

Când ați început să căutați un loc de muncă?	Încă dinainte de absolvire		În perioada absolvirii		După absolvire		Nu am căutat un loc de muncă după absolvirea programului de licență	
	% valid	N	% valid	N	% valid	N	% valid	N
Matematica si stiinte ale naturii	37.5%	170	9.3%	42	34.0%	154	19.2%	87
Stiinte ingineresti	35.2%	553	11.1%	174	37.1%	583	16.6%	261
Stiinte biologice si biomedicale	28.9%	65	9.8%	22	42.2%	95	19.1%	43
Stiinte sociale	36.2%	607	7.4%	124	36.5%	611	19.9%	333
Stiinte umaniste si arte	34.4%	142	8.7%	36	38.0%	157	18.9%	78
Stiinta sportului	33.3%	20	16.7%	10	38.3%	23	11.7%	7

Există un pattern diferit și în privința strategiilor de contactare a angajatorilor, mai precis a numărului celor contactați până la obținerea primului loc de muncă. Astfel, absolvenții de științe sociale contactează un număr semnificativ mai mare de angajatori decât ceilalți, cu precădere comparativ cu cei din științele biologice și biomedicale. Acest lucru sugerează o ofertă de forță de muncă mai mare și mai dezechilibrată în raport cu cererea de forță de muncă în aceste domenii.

Tabel 3.6 - Numărul mediu de angajatori contactați pentru obținerea primului loc de muncă

Cati angajatori ati contactat, cu aproximatie, cand erati in cautarea primului loc de munca?	Media	Răspunsuri valide
Matematica si stiinte ale naturii	8,38	294
Stiinte ingineresti	9,79	1072
Stiinte biologice si biomedicale	6,91	127
Stiinte sociale	10,74	1065
Stiinte umaniste si arte	8,82	261
Stiinta sportului	7,10	40

În privința situației absolvenților pe piața muncii la 6 luni de la absolvire, datele sunt de asemenea diferite în funcție de domeniul fundamental. Astfel, în științele sociale doar 19,50% dintre absolvenți declară că sunt angajați într-un domeniu corespunzător programului de licență (cel mai mic procent din rândul domeniilor de studii), în timp ce în științele biologice și biomedicale 41,50% declară acest lucru. Pe de altă parte, un procent important, cel mai mare din rândul domeniilor de studii, respectiv aproape 17% dintre absolvenții de științe sociale declară că și-au continuat activitatea la locul de muncă deja deținut (față de numai 7% în științe biomedicale), ceea ce arată că o parte semnificativă a acestor absolvenți erau deja integrați pe piața muncii și aveau mai degrabă nevoie de certificare decât de acces. Nu în ultimul rând, aproape 26% dintre absolvenții de licență în științele sociale își continuă studiile prin programe de master sau post-universitare, în timp ce mai puțin de 16% din științele biomedicale fac acest lucru. De asemenea, 29% dintre absolvenții de matematică și științele naturii își continuă studiile, ceea ce poate explica procentul relativ scăzut al absolvenților din acest domeniu care declară că erau angajați într-un domeniu specific programului de licență absolvit.

Acest pattern în care absolvenții de științe sociale, dar și cei de matematică și științe ale naturii declară în proporții mai mici că s-au angajat în domenii specifice programelor de licență absolvite poate fi explicat fie prin tendința mai mare a acestora de a își continua studiile (în special în cazul absolvenților de matematică), fie prin caracterul credențiat al acestor studii (în special în cazul absolvenților de științe sociale), în care certificarea este mai importantă pentru obținerea sau consolidarea poziției la un anumit loc de muncă, decât caracterul specific al competențelor obținute.

Tabel 3.7 - Situația în primele 6 luni de la absolvire în funcție de domeniul fundamental al specializării absolvenților

Situația în primele 6 luni de la absolvire	Domeniul fundamental							
		Matematica si stiinte ale naturii	Inginerie	Bio-medicale	Stiinte sociale	Umaniste si arte	Sport	Total
	N	146	656	129	482	147	19	1579
Angajat intr-un domeniu corespunzator programului de licenta	% în DF	21,40%	28,50%	41,50%	19,50%	23,00%	20,40%	
	N	87	312	16	342	87	12	856
Angajat in alt domeniu	% în DF	12,80%	13,60%	5,10%	13,80%	13,60%	12,90%	
	N	95	304	23	418	67	14	921
Continuat activitatea la serviciul deja detinut	% în DF	14,00%	13,20%	7,40%	16,90%	10,50%	15,10%	
	N	14	67	11	52	14	1	159
Mi-am deschis propria afacere	% în DF	2,10%	2,90%	3,50%	2,10%	2,20%	1,10%	
	N	15	51	11	75	13	2	167
Efectuat stagiul de practica	% în DF	2,20%	2,20%	3,50%	3,00%	2,00%	2,20%	
	N	26	38	16	92	29	6	207
Am inceput sa lucrez ca voluntar	% în DF	3,80%	1,70%	5,10%	3,70%	4,50%	6,50%	
	N	199	572	49	641	180	26	1667
Inscriere la cursuri de master sau post-universitare	% în DF	29,20%	24,90%	15,80%	25,90%	28,20%	28,00%	
	N	10	30	4	55	20	0	119
Inscriere la o alta facultate	% în DF	1,50%	1,30%	1,30%	2,20%	3,10%	0,00%	
	N	5	17	7	32	8	0	69
Am intrat in concediu de crestere copil	% în DF	0,70%	0,70%	2,30%	1,30%	1,30%	0,00%	
	N	11	28	7	41	7	1	95
Am fost casnic(a)	% în DF	1,60%	1,20%	2,30%	1,70%	1,10%	1,10%	
	N	51	169	25	176	42	8	471
Am cautat loc de munca fara a reusi sa ma angajez	% în DF	7,50%	7,40%	8,00%	7,10%	6,60%	8,60%	

Tabel 3.8- Numărul mediu de luni până la găsirea unui loc de muncă după absolvire în funcție de domeniul fundamental

Timp de câte luni ati căutat primul loc de muncă?	Anul absolvirii			
	2010		2014	
	Media	Răspunsuri valide	Media	Răspunsuri valide
Domeniul fundamental:				
Matematica si stiinte ale naturii	5,59	85	4,68	207
Stiinte ingineresti	5,40	383	4,10	719
Stiinte biologice si biomedicale	7,94	31	3,95	95
Stiinte sociale	4,36	306	4,63	843
Stiinte umaniste si arte	4,85	94	4,55	172
Stiinta sportului	-	-	4,71	31

Sunt prezentate doar acele domenii fundamentale pentru care au fost cel puțin 30 de răspunsuri valide

În ceea ce privește numărul mediu de luni până la găsirea unui loc de muncă, se pot observa diferențe între 2010 și 2014 pentru aproape toate domeniile de studii. Astfel în 2010, an caracterizat de criza economică, numărul mediu de luni până la găsirea unui loc de muncă după absolvire este mai mare la toate domeniile, cu excepția științelor sociale. Domeniul de studiu al științelor sociale este sigurul în care numărul de luni de căutare a unui loc de muncă a cunoscut o dinamică pozitivă în 2014 comparativ cu 2010. Acest lucru arată o posibilă saturare a pieței și o creștere a cererii în raport cu oferta de forță de muncă. Pe de altă parte, dacă în științele biomedicale în 2010 media era de aproape 8 luni, în 2014 aceasta a scăzut semnificativ sub 4 luni ceea ce arată o creștere mult mai accentuată a cererii în raport cu oferta, probabil și pe fondul migrației multor specialiști din aceste domenii. În toate celelalte domenii este scăderi ale numărului mediu de luni, însă amploarea este mai mică ca în cazul științelor biomedicale.

Pe ramuri de știință analizele sunt mult mai relevante însă din păcate numărul cazurilor este relativ mic, ceea ce nu permite analiza fiecărei ramuri în parte. Totuși, acele ramuri de știință pentru care se înregistrează un număr rezonabil de răspunsuri valide ne arată diferențe majore între acestea. Astfel, în științe juridice, dar și în arte sau științele pământului și atmosferei, numărul de luni până la angajare, pentru absolvenții anului 2014, este mai mare decât în celelalte domenii. Valorile cele mai scăzute, sugerând o absorbție mult mai rapidă a acestor absolvenți pe piața muncii,

se înregistrează în ingineria calculatoarelor și tehnologia informației, ingineria transporturilor, inginerie electrică, dar și medicină, matematică sau filologie.

Tabel 3.9 - Numărul mediu de luni până la găsirea unui loc de muncă în funcție de anul absolvirii și ramura de știință

Timp de câte luni ati căutat primul loc de muncă?	Anul absolvirii			
	2010		2014	
	Media	Răspunsuri valide	Media	Răspunsuri valide
Ramura de știință:				
Matematica	5,32	50	3,64	92
Științele pământului și atmosferei	-	-	6,31	49
Inginerie civilă	5,41	44	4,16	64
Inginerie electrică, electronică și telecomunicații	5,10	59	3,89	93
Ingineria transporturilor	-	-	3,19	32
Ingineria resurselor vegetale și animale	6,24	59	4,61	165
Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației	3,68	63	2,70	84
Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management	5,81	136	4,33	261
Medicină	-	-	3,35	43
Științe juridice	-	-	5,61	114
Științe administrative	-	-	5,06	32
Științe economice	4,66	172	4,15	482
Psihologie și științe comportamentale	4,04	51	4,48	92
Filologie	3,42	36	3,48	77
Arte	-	-	5,42	33
Științele sportului și educație fizică	-	-	4,71	31

Sunt prezentate doar acele ramuri de știință pentru care au fost cel puțin 30 de răspunsuri valide

Ce determină însă reușita integrării mai rapide pe piața muncii? Care sunt acele aspecte specifice ale pregătirii sau calitățile absolvenților care au avut o importanță mai mare, în opinia acestora, în obținerea primului loc de muncă? Ponderea celor care consideră foarte important domeniul de studii absolvit variază în funcție de domeniul de studii. De pildă, un procent mai mare dintre absolvenții de științe biologice și biomedicale consideră foarte important domeniul de studii, în timp ce un procent mai mare din științe sociale consideră că propria capacitate de relaționare sau că propria personalitate au contat mai mult în obținerea unui loc de muncă. Aceste date sugerează o importanță mai ridicată acordată trăsăturilor proprii de personalitate, dar și competențelor transversale decât competențelor specifice propriului domeniu de activitate în cazul absolvenților de științe sociale. Tema

lucrării de licență sau reputația universității absolvite înregistrează ponderi mici pentru toate domeniile de studii. Totuși experiența anterioară de muncă sau reputația universității, deși nu sunt considerate foarte importante, nu sunt nici neglijabile, nefiind considerate foarte puțin importante în aceeași măsură precum tema lucrării de licență. Reputația universității este considerată oarecum importantă (3, pe o scală de la 1 la 5 unde 1 este lipsit de importanță, iar 5 foarte important) de către aproape 22% dintre absolvenții care au răspuns la întrebare. Experiența de muncă acumulată anterior este cea mai polarizată, procente aproape egale considerand-o fie foarte importantă fie foarte puțin importantă. Pe de altă parte, tema lucrării de licență este considerată a fi puțin și foarte puțin importantă de către majoritatea covârșitoare a celor care au răspuns la această întrebare.

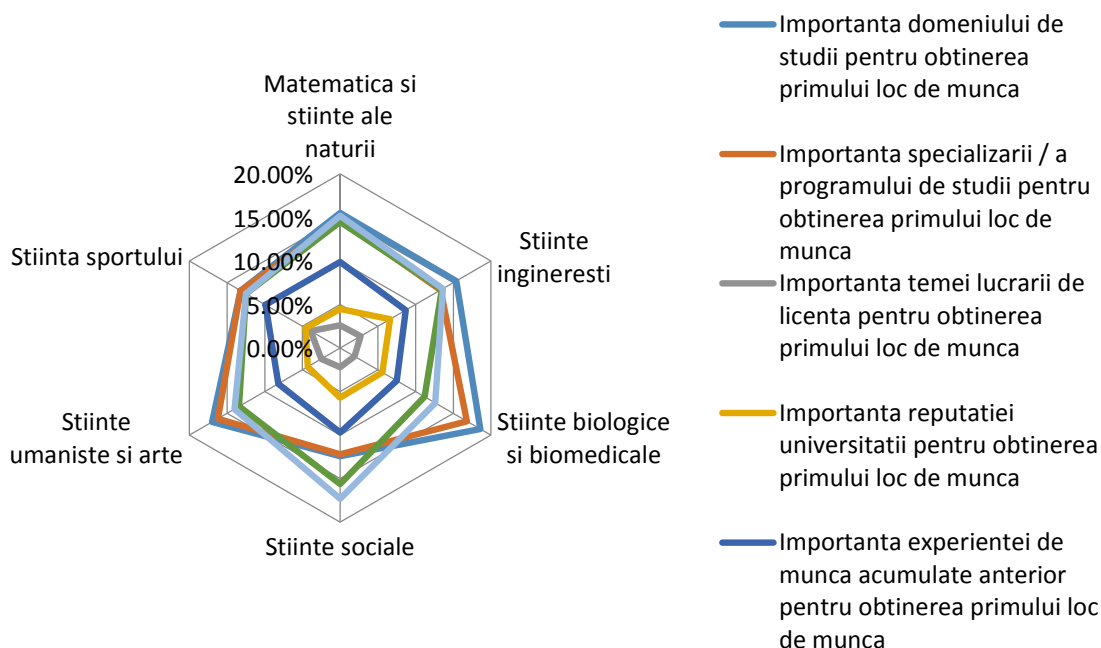

Figura 3.1 - Aspecte considerate foarte importante pentru obținerea primului loc de muncă, pe domenii fundamentale (procente ale celor care le consideră foarte importante din totalul celor care au răspuns la întrebare)

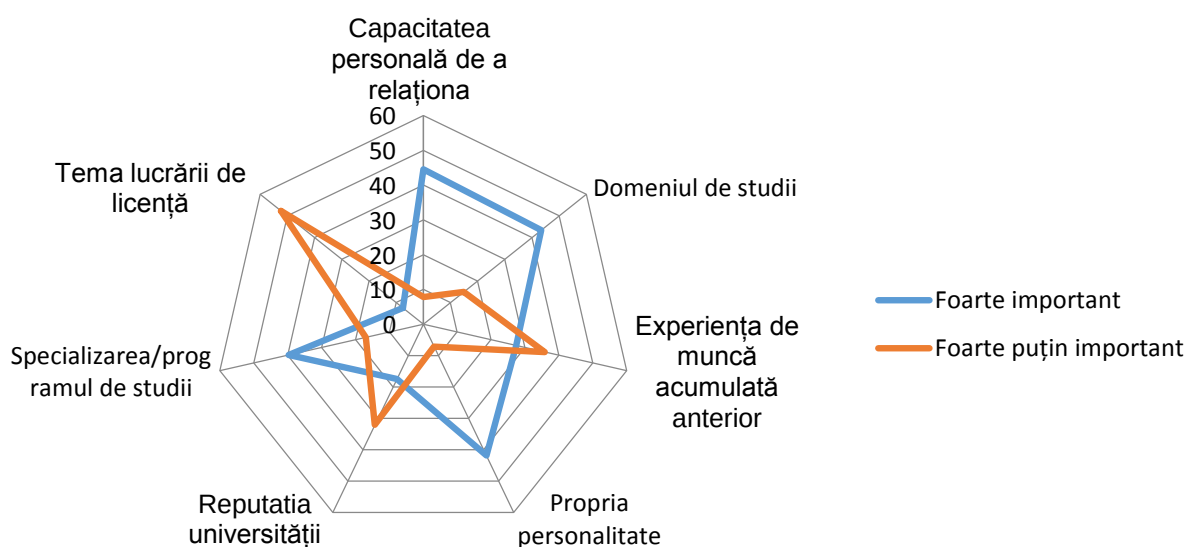

Figura 3.2 - Procentajele celor care consideră foarte importante, respectiv foarte puțin importante, aspectele menționate

Veniturile medii pe ramuri de știință confirmă tendința care ne arată o absorbție mai rapidă pe piața muncii a absolvenților anumitor ramuri de știință și implicit o cerere de forță de muncă mai mare în raport cu oferta. Astfel, absolvenții de licență din domeniul ingineriei sistemelor, calculatoare și tehnologia informației declară și cele mai mari venituri medii, semnificativ mai mari decât cele declarate de absolvenții altor domenii de studii, atât în cazul datelor agregate pentru 2010 și 2014, cât și în cazul datelor specifice absolvenților anului 2014. Venituri medii semnificativ mai mici se regăsesc în rândul absolvenților de psihologie, științe ale comunicării, filologie, în general cele care sunt mai puțin asociate cu matematica și tehnologia. În general, absolvenții de inginerie raportează venituri medii lunare mai mari decât media ramurilor de știință (calculată luând în considerare doar acele ramuri de știință în care se regăsesc cel puțin 30 de cazuri care au răspuns la această întrebare). De asemenea venituri mai mari decât media mai raportează și absolvenții de matematică, precum și cei de medicină (inclusiv veterinară).

Tabel 3.10 Aspecte considerate foarte importante (% din nr de răspunzători) pentru obținerea primului loc de muncă după absolvire

Importanța următoarelor aspecte pentru obținerea primului loc de muncă		Matematica si stiinte ale naturii	Inginerie	Bio-medicale	Stiinte sociale	Umaniste si arte	Sport	Total
	N	117	471	80	370	131	20	1189
Domeniul de studii	% în DF	15,50%	15,40%	18,60%	12,40%	17,00%	13,20%	
	N	111	406	72	364	125	20	1098
Specializarea / programul de studii	% în DF	14,70%	13,30%	16,80%	12,20%	16,20%	13,20%	
	N	20	84	8	65	19	6	202
Tema lucrării de licență	% în DF	2,60%	2,70%	1,90%	2,20%	2,50%	3,90%	
	N	14	70	3	58	15	6	166
Notele obținute pe perioada studiilor	% în DF	4,20%	3,80%	2,60%	4,20%	4,80%	3,90%	
	N	34	203	24	169	33	7	470
Reputația universității	% în DF	4,50%	6,60%	5,60%	5,70%	4,30%	4,60%	
	N	40	216	22	159	37	7	481
Reputația facultății	% în DF	5,30%	7,10%	5,10%	5,30%	4,80%	4,60%	
	N	75	265	32	289	63	15	739
Experiența de muncă acumulată anterior	% în DF	9,90%	8,70%	7,50%	9,70%	8,20%	9,90%	
	N	110	414	48	466	103	19	1160
Propria personalitate	% în DF	14,50%	13,50%	11,20%	15,60%	13,40%	12,50%	
	N	19	98	7	93	22	9	248
Experiența în străinătate	% în DF	2,50%	3,20%	1,60%	3,10%	2,90%	5,90%	
	N	115	417	54	517	108	19	1230
Capacitatea personală de a relaționa	% în DF	15,20%	13,60%	12,60%	17,30%	14,00%	12,50%	
	N	65	259	33	270	70	16	713
Relațiile anterioare cu angajatorul	% în DF	8,60%	8,50%	7,70%	9,00%	9,10%	10,50%	
	N	757	3060	429	2989	770	152	8157

Tabel 3.11 - Venitul mediu la primul loc de muncă după absolvire, pe ramuri de știință

Venitul mediu la primul loc de muncă după absolvire		
Ramura de știință (RS)	Venitul mediu	Nr. de răspunsuri valide
Matematica	1574,6	131
Științele pământului și atmosferei	1145,69	58
Inginerie civilă	1335,18	96
Inginerie electrică, electronică și telecomunicații	1566,81	123
Ingineria transporturilor	1403,59	39
Ingineria resurselor vegetale și animale	1472,41	176
Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației	2009,93	123
Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management	1498,72	357
Medicina	1304,76	68
Medicina veterinară	1365,13	32
Științe juridice	1179,27	94
Științe administrative	1047,52	33
Științe ale comunicării	972,86	42
Sociologie	837,08	36
Științe economice	1296,61	560
Psihologie și științe comportamentale	1046,47	137
Filologie	990,18	114
Arte	1297,65	55
Științele sportului și educație fizică	1112,97	34
Media ponderată a RS	1287, 23	

Sunt prezentate doar acele ramuri de știință pentru care au fost cel puțin 30 de răspunsuri valide

Tabel 16 - Venitul mediu la primul loc de muncă după absolvire, pe domenii fundamentale

Domeniul fundamental	Venitul net la primul loc de muncă după absolvire			
	Medie	Nr. total de răspunsuri	Nr. de răspunsuri valide	
Matematica și științe ale naturii	1344,28	636	254	
Științe ingineresti	1543,44	2196	956	
Științe biologice și biomedicale	1330,72	331	137	
Științe sociale	1200,68	2402	985	
Științe umaniste și arte	1052,7	594	250	
Știința sportului	1112,97	96	34	
Media ponderată a domeniilor	1264,13			

Tabel 17 - Venitul mediu la primul loc de muncă pentru absolvenții anului 2014, pe ramuri de știință

	Media	Valid N
Ramura de știință		
Matematica	1,471,37	82
Științele pământului și atmosferei	1,287,64	33
Inginerie civilă	1,180,54	57
Inginerie electrică, electronică și telecomunicații	1,545,94	72
Ingineria transporturilor	1,414,67	30
Ingineria resurselor vegetale și animale	1,480,88	121
Ingineria sistemelor, calculatoare și tehnologia informației	2,166,39	71
Inginerie mecanică, mecatronică, inginerie industrială și management	1,422,00	207
Medicină	1,232,55	44
Științe juridice	1,185,81	81
Științe ale comunicării	992,73	33
Științe economice	1,283,00	399
Psihologie și științe comportamentale	1,010,91	87
Filologie	1,031,53	70

Sunt prezentate doar acele ramuri de știință pentru care au fost cel puțin 30 de răspunsuri valide

În privința utilizării competențelor dobândite în timpul studiilor la primul loc de muncă după absolvire, se poate observa, de asemenea, că absolvenții de medicină declară în proporție de peste 52% că au utilizat în mare și foarte mare măsură competențele dobândite, în timp ce absolvenții din matematică, inginerie, dar și cei din științe sociale declară același lucru în proporții cuprinse între 34%-38%. Aceste date ne arată adecvare mai slabă a conținuturilor educaționale și a rezultatelor învățării la cerințele pieței muncii în aceste domenii comparativ cu științele biomedicale.

Tabel 3.14 - Măsura utilizării cunoștințelor și competențelor obținute la locul de muncă (scală de la 1 la 5; medii) pe domenii fundamentale

În ce măsură considerați ca ați utilizat cunoștințele și competențele obținute pe parcursul programului de licență la primul loc de muncă de după absolvire?		
	Medie	N răsp. valide
Domeniul fundamental		
Matematica și științe ale naturii	2,93	277
Științe ingineresti	3,01	1046
Științe biologice și biomedicale	3,38	151
Științe sociale	3,05	1086
Științe umaniste și arte	3,25	271
Știința sportului	3,45	38

În concluzie, datele obținute în această secțiune ne arată că există, pe de o parte, o tendință de normalizare a pieței forței de muncă de la valul de anchetă 2005-2009 la cel prezent. Această tendință crește rolul mecanismelor formale de accesare a unui loc de muncă, în detrimentul relațiilor informale, în același timp însă crește și rolul rețelelor online de diseminare a informației și de facilitator al comunicării cererii și ofertei de forță de muncă. În același timp, durata medie de așteptare până la găsirea unui loc de muncă scade. Pe de altă parte, există și diferențe transversale importante în funcție de domeniul de studiu absolvit și, mai important, în funcție de ramura de știință a licenței absolvite. Aceasta din urmă este mai relevantă decât domeniul fundamental (care în unele cazuri este constituit din ramuri de știință destul de eterogene), însă din rațiuni metodologice, mai precis lipsa de suficiente cazuri la nivelul anumitor ramuri de știință, nu toate analizele pot fi valid realizate la acest nivel. Distribuția mediilor raportate ale veniturilor lunare la primul loc de muncă arată însă o tendință clară de câștiguri salariale superioare în rândul absolvenților de domenii tehnice sau matematice în raport cu cei din științele sociale. De asemenea, numărul mediu de angajatori contactați pentru obținerea unui loc de muncă este mai mare în rândul absolvenților de științe sociale. Nu în ultimul rând, aceiași absolvenți declară procentele cele mai mici de angajați în domeniul programului de licență absolvit, dar și cele mai mari procente ale celor care își continuă activitatea la locul de muncă deja deținut anterior absolvirii, ceea ce arată un impact mai mic al formării universitare asupra situației proprii pe piața muncii. În privința caracteristicilor considerate a fi cele mai importante pentru obținerea primului loc de muncă, absolvenții de științe sociale menționează preponderent caracteristici personale sau competențe transversale, în timp ce cei al altor domenii tind să menționeze în măsură mai mare competențe specifice domeniului absolvit. Este interesant că, indiferent de domeniul de activitate, experiența anterioară de lucru este considerată deopotrivă foarte importantă sau foarte puțin importantă de procente relativ egale de respondenți, fiind și cea mai polarizată, în timp ce reputația universității este considerată oarecum importantă sau foarte importantă de către majoritatea respondenților intervievați.

Tabel 18 - Măsura utilizării cunoștințelor și competențelor la locul de muncă, pe domenii fundamentale

In ce masura considerati ca ati utilizat cunostintele si competentele obtinute pe parcursului programului de licenta la primul loc de munca de dupa absolvire?										
	În foarte mică măsură		În mică măsură		Nici în mică, nici în mare măsură		În mare măsură		În foarte mare măsură	
	Valid N %	Count	Valid N %	Count	Valid N %	Count	Valid N %	Count	Valid N %	Count
Domeniul fundamental										
Matematica si stiinte ale naturii	20,60%	57	17,30%	48	27,80%	77	17,30%	48	17,00%	47
Stiinte ingineresti	19,10%	200	16,20%	169	26,80%	280	20,40%	213	17,60%	184
Stiinte biologice si biomedicale	13,20%	20	8,60%	13	25,80%	39	31,10%	47	21,20%	32
Stiinte sociale	17,50%	190	17,70%	192	26,40%	286	19,10%	207	19,40%	210
Stiinte umaniste si arte	18,50%	50	10,30%	28	24,00%	65	22,50%	61	24,70%	67
Stiinta sportului	21,10%	8	5,30%	2	18,40%	7	18,40%	7	36,80%	14

IV. Insertia socio-profesională a absolvenților. Tendințe pe termen mediu și lung

În cadrul acestei secțiuni, vom prezenta rezultatele obținute în urma prelucrării primare a datelor empirice colectate de la nivelul unui esantion compus din absolvenți de învățământ superior, care și-au obținut diploma de licență în anul 2010.

În cele ce urmează, puteți lectura o selecție a catorva dintre rezultatele obținute. Pentru a consulta întreaga arie de rezultate, recomandăm parcurgerea datelor ilustrate prin tabele de statistică descriptivă și însoțite de scurte interpretări, disponibile în această secțiune.

- La nivelul general al esantionului, nu există nicio diferență semnificativă statistic între bărbați și femei în ceea ce privește deținerea simultană a mai multor locuri de muncă;
- Într-un interval de timp de patru ani de zile, undeva în jurul a 60% dintre absolvenții de învățământ superior au schimbat cel puțin două locuri de muncă, fie trecând dintr-un domeniu de activitate în altul, fie dintr-un tip de muncă în altul;
- Într-un interval de patru ani de zile, absolvenții de învățământ superior care au obținut diploma de licență în 2010 au schimbat în medie trei locuri de muncă, dintre care unul sau două în domeniul programului de licență absolvit;
- Cea mai ridicată stabilitate în ceea ce privește vechimea la locul de muncă se poate observa în cazul sectorului public, unde scorul mediu calculat la nivelul răspunsurilor oferite de absolvenți este de aproape cinci ani de zile;
- Cei mai mulți dintre absolvenții de învățământ superior, indiferent de domeniul fundamental de studii în care au diploma de licență, au o vechime de doi ani de zile în locul de muncă actual, cu excepția științelor umaniste, artelor și sportului (unde valoarea modală este de un an);
- Inspectând scorurile medii, se poate observa că în sectorul învățământului vechimea medie este de aproape șase ani, comparativ cu agricultura sau serviciile unde vechimea calculată la nivelul esantionului a fost de aproape trei ani de zile;
- Indiferent de domeniul de studiu în care și-au obținut diploma de licență în 2010, cei mai mulți dintre respondenți au declarat că dețin contract pe perioada nedeterminată;
- Cei mai mulți absolvenți cu contract pe durată nedeterminată pot fi întâlniți în domeniul industriei și construcțiilor (91%) și sănătății (79%), iar cei mai puțini în domeniul agriculturii (55%);

- Angajatii din sectorul serviciilor raporteaza un venit net lunar mediu si median, semnificativ mai mare fata de alte domenii precum invatamantul, sanatatea sau agricultura;
- Angajatii care intentioneaza sa isi schimbe locul de munca in urmatoarele luni castiga in medie semnificativ mai putin decat cei care nu sunt interesati sa isi schimbe locul de munca;
- Doar 37% dintre angajatii cu studii in domeniul stiintelor umaniste si artelor se declara satisfacuti in mare si foarte mare masura cu privire la asteptarile legate de viata profesionala pe care si le-au construit in facultate;
- Cei mai nemultumiti absolventi fata de asteptarile avute in facultate cu privire la cariera sunt cei care lucreaza in sectorul nonprofit;
- Angajatii care se declara a fi satisfacuti in mare si foarte mare masura fata de statusul lor profesional sunt cei care declara in medie venituri lunare nete semnificativ mai mari comparativ cu angajatii care se declara satisfacuti in mica si foarte mica masura.

Tabelul H1.1 Situatia profesionala, in functie de domeniul fundamental de ierarhizare in care au absolvit

a	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Angajat/a	64%	60%	50%	57%	54%	37%
Participant/a la cursuri de formare profesionala	1%	2%	1%	3%	5%	0%
Inscris/a la studii universitare aprofundate (masterat, doctorat etc)	8%	5%	3%	3%	9%	3%
Concediu crestere copil	3%	1%	7%	2%	4%	3%
Fara loc de munca, dar aflat/a in cautare	3%	3%	3%	2%	3%	3%
Fara loc de munca si fara intentia de a cauta (e.g. boala etc)	0%	0,4%	0%	0,4%	1%	0%
a. Anul absolvirii = 2010						

Datele din Tabelul 5.1 ofera o imagine generala cu privire la statutul profesional declarat al absolventilor de invatamant superior, promotia 2010, in functie de domeniul fundamental in care au obtinut diploma de licenta. Procentele sunt calculate avand ca referinta intreaga populatie circumscrisa fiecarei categorii. Astfel, se poate observa ca doar 37% din totalul respondentilor cu diploma de licenta obtinuta, in 2010, in domeniul stiinta sportului, au

declarat ca detin statutul de angajat. Acesta este cel mai scazut procent inregistrat, daca il raportam la procentele calculate la nivelul absolventilor din celelalte categorii.

Tabelul H2.1 Mai multe locuri de munca in paralel, in functie de domeniul fundamental de ierarhizare in care au absolvit

	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Da	4%	8%	8%	9%	13%	10%
Nu	96%	92%	92%	91%	87%	90%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%
a. Anul absolvirii = 2010						

Ponderea absolventilor cu mai multe locuri de munca in paralel din domeniul stiintelor umaniste si al artelor este semnificativ mai mare (13%) decat ponderea absolventilor cu diploma in domeniul matematicii si al stiintelor naturii (vezi Tabelul H2.1).

Tabelul H2.2 Mai multe locuri de munca in paralel, in functie de sexul respondentului

		Genul	
		Masculin	Feminin
Aveti mai multe locuri de munca in paralel?	Da	10%	11%
	Nu	90%	89%

La nivelul general al esantionului, nu exista nicio diferenta semnificativa statistic intre barbati si femei in ceea ce priveste detinerea simultana a mai multor locuri de munca (vezi Tabelul H2.2).

Tabelul H3.1 Actualul loc de munca este diferit fata de primul loc de munca de dupa absolvire, in functie de domeniul fundamental de ierarhizare in care au absolvit

	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Da	56%	61%	64%	60%	61%	62%
a. Anul absolvirii = 2010						

La nivelul absolventilor care au obtinut diploma de licenta in 2010 se poate observa un nivel inalt de mobilitate ocupationala fie de-alungul domeniilor de activitate, fie de-alungul profilului de continut al locurilor de munca. Diferentele dintre domeniile de studiu din care provin respondentii nu sunt semnificative statistic. Intr-un interval de timp de patru ani de zile, undeva in jurul a 60% dintre absolventii de invatamant superior au schimbat cel putin doua locuri de munca, fie trecand dintr-un domeniu de activitate in altul, fie dintr-un tip de munca in altul (vezi Tabelul H3.1).

Tabelul H3.2 Actualul loc de munca este diferit fata de primul loc de munca de dupa absolvire, in functie de sexul respondentului

a		Genul	
		Masculin	Feminin
Locul de munca actual este diferit de primul loc de munca dupa absolvire?	Nu	61%	60%
	Da	39%	40%

a. Anul absolvirii = 2010

Nu exista nicio diferenta semnificativa intre barbati si femei in ceea ce priveste mobilitatea ocupationala a acestora pe piata muncii, in intervalul 2010 – 2015 (vezi Tabelul H3.2).

Tabelul H4.1 Numarul de locuri de munca ocupate in general si in domeniul programului de licenta, dupa 2010

	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Numarul de locuri de munca ocupate dupa absolvire	2,8 (2,0)	2,7 (2,0)	2,9 (2,0)	2,6 (2,0)	3,0 (2,0)	3,5 (2,0)
Numarul de locuri de munca ocupate de la absolvire in domeniul programului de licenta	1,5 (2,0)	1,8 (2,0)	2,0 (1,0)	1,3 (1,0)	1,9 (2,0)	1,2 (1,0)

a. Anul absolvirii = 2010

Intr-un interval de patru ani de zile, absolventii de invatamant superior care au obtinut diploma de licenta in 2010 au schimbat in medie 3 locuri de munca, dintre care unul sau doua in domeniul programului de licenta. Cele mai multe locuri de munca au fost schimbate, la nivelul esantionului, de absolventii cu diploma in domeniul stiintei sportului (3,5). Daca vom lua ca referinta scorurile modale (prezentate intre paranteze), atunci se poate observa ca cei mai multi dintre absolventi, indiferent de domeniu, au schimbat doua locuri de munca. Iar in ceea ce priveste locurile de munca din domeniul diplomei de studii, cei mai multi dintre absolventii din domeniile stiinte sociale si biologie au schimbat un singur loc de munca (vezi Tabelul H4.1).

Tabelul H5.1 Vechimea medie in ani la actualul loc de munca, in functie de forma de proprietate a angajatorului

	FORMA DE PROPRIETATE			
	SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
VECHIME	4,8 (2,0)	2,8 (2,0)	3,1 (2,0)	2,7 (2,0)

a. Anul absolvirii = 2010

Cea mai ridicata stabilitate in ceea ce priveste vechimea la locul de munca se poate observa in cazul sectorului public, unde scorul mediu calculat la nivelul raspunsurilor oferite de absolventi este de aproape cinci ani de zile. Daca insa ne vom raporta la scorurile modale (disponibile in paranteza) vom constata ca, indiferent de sector, cei mai multi dintre absolventi au o vechime de doi ani de zile (vezi Tabelul H5.1).

Tabelul H5.2 Vechimea medie in ani la actualul loc de munca, in functie de domeniul fundamental de studii

	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
VECHIME	2,8 (2,0)	3,3 (2,0)	3,0 (2,0)	3,2 (2,0)	3,5 (1,0)	6,0 (1,0)

a. Anul absolvirii = 2010

Cei mai multi dintre absolventii de invatamant superior, indiferent de domeniul fundamental de studii in care au diploma de licenta, au o vechime de doi ani de zile in locul de munca actual (vezi scorurile modale din paranteze), cu exceptia stiintelor umaniste, artelor si sportului (unde valoarea modala este de un an). Scorurile medii indica o variabilitate mai mare de-a lungul domeniilor. De exemplu, cei care au diploma in domeniul stiintei sportului, in medie, au o vechime de sase ani de zile (vezi Tabelul H5.2).

Tabelul H5.3 Vechimea medie in ani la actualul loc de munca, in functie de domeniul de activitate

	SECTORUL DE ACTIVITATE				
	SANATATE	INVATAMANT	AGRICULTURA	INDUSTRIE SI CONSTRUCTII	SERVICII
VECHIME	3,1 (2,0)	5,8 (2,0)	2,9 (2,0)	3,2 (2,0)	2,9 (2,0)

a. Anul absolvirii = 2010

Indiferent de sectorul de activitate, cei mai multi dintre absolventi au o vechime de doi ani de zile pe postul actual (vezi scorurile in paranteze). Inspectand scorurile medii, se poate observa ca in sectorul invatamantului vechimea medie este de aproape sase ani, comparativ cu agricultura sau serviciile unde vechimea calculata la nivelul esantionului a fost de aproape trei ani de zile (vezi Tabelul H5.3).

Tabelul H5.4 Vechimea medie in ani la actualul loc de munca, tinand cont de functia ocupata de respondent

	FUNCTIA			
	Conducere/coordonare	Executie (inclusiv predare, proiectare, consultanta, etc.)	Control	
VECHIME	3,5 (2,0)	3,1 (2,0)	3,3 (2,0)	

a. Anul absolvirii = 2010

In medie, vechimea pe posturile de conducere este sensibil mai mare in comparatie cu posturile de executie. Totusi, ca si in alte cazuri, cei mai multi dintre respondenti, indiferent de functia pe care o ocupa in cadrul organizatiei in care sunt angajati, au o vechime declarata de doi ani de zile (vezi Tabelul H5.4).

Tabelul H6.1 Tipul de contract de munca cel mai frecvent, in functie de forma de proprietate a angajatorului

a		FORMA DE PROPRIETATE			
		SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
Tipului contractului de munca detinut in prezent	Pe durată nedeterminată	78%	81%	85%	65%
	Cu durată determinată	20%	9%	11%	23%
	Cu durată determinată pe perioada rezidentiatului	0%	0%	0%	0%
	Fără contract	1%	1%	0%	4%
	Nu se aplică, sunt liber profesionist	0%	2%	4%	0%
	Nu se aplică, am propria mea afacere (inclusiv PFA)	0%	6%	0%	4%
	Altă formă de contract	1%	1%	0%	4%

a. Anul absolvirii = 2010

Cei mai multi dintre respondenti, indiferent de forma de proprietate a organizatiei in care lucreaza, au declarat ca detin contract de munca pe durata nedeterminata. La nivelul datelor, se poate totusi observa faptul ca exista o pondere semnificativ mai mare de persoane care lucreaza cu contract pe perioada determinata in sectorul non-profit (23%), comparativ cu sectorul privat (9%) (vezi Tabelul H6.1).

Tabelul H6.2 Tipul de contract de munca cel mai frecvent, in functie de domeniul fundamental de studii in interiorul caruia a fost obtinuta diploma de licenta

		Domeniul fundamental de ierarhizare					
		Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Tipului contractului de munca detinut in prezent	Pe durată nedeterminată	80%	78%	67%	80%	62%	83%
	Cu durată determinată	12%	12%	12%	10%	25%	17%
	Cu durată determinată pe perioada rezidentiatului	0%	0%	0%	0%	0%	0%
	Fără contract	2%	3%	2%	2%	3%	0%
	Nu se aplică, sunt liber profesionist	2%	2%	2%	3%	6%	0%
	Nu se aplică, am propria mea afacere (inclusiv PFA)	3%	4%	12%	4%	4%	0%
	Altă formă de contract	2%	2%	5%	1%	1%	0%

a. Anul absolvirii = 2010

Indiferent de domeniul de studiu in care si-au obtinut diploma de licenta in 2010, cei mai multi dintre respondenti au declarat ca detin contract pe perioada nedeterminata. Totusi, exista cateva diferente de-alungul domeniilor care merita subliniate. In primul rand, trebuie semnalat ca ponderea celor care au contract de munca pe perioada nedeterminata este semnificativ mai mare in cazul celor cu pregatire in domeniul stiintei sportului, matematicii, stiintelor naturii si stiintelor sociale, comparativ cu stiintele umaniste si artele. In al doilea rand, semnificativ mai multi respondenti cu diploma in domeniul stiintelor biologice au

propria afacere (12%) comparativ cu celelalte domenii. In al treilea rand, o pondere semnificativ mai mare de absolventi in domeniul stiintelor umaniste si al artelor au declarat ca au contract de munca cu durata determinata, comparativ cu restul domeniilor (vezi Tabelul H6.2).

Tabelul H6.3 Tipul de contract de munca cel mai frecvent, in functie de domeniul de activitate

		SECTORUL DE ACTIVITATE				
		SANATATE	INVATAMANT	AGRICULTURA	INDUSTRIE SI CONSTRUCTII	SERVICII
Tipului contractului de munca detinut in prezent	Pe durată nedeterminată	86%	79%	55%	91%	76%
	Cu durată determinată	8%	19%	14%	7%	13%
	Cu durată determinată pe perioada rezidentiatului	0%	0%	0%	0%	0%
	Fără contract	0%	0%	10%	0%	2%
	Nu se aplică, sunt liber profesionist	0%	1%	6%	0%	3%
	Nu se aplică, am propria mea afacere (inclusiv PFA)	6%	1%	10%	1%	5%
	Altă formă de contract	0%	1%	4%	1%	1%

a. Anul absolvirii = 2010

Cei mai multi absolventi cu contract pe durata nedeterminata pot fi intalniti in domeniul industriei si constructiilor (91%) si sanatatii (79%), iar cei mai putini in domeniul agriculturii (55%). In domeniul invatamantului intalnim cea mai mare pondere de respondenti care declara ca detin contract cu durata determinata (19%) comparativ cu alte domenii precum sanatatea (8%) si industria si constructiile (7%). Interesant de subliniat ar fi si faptul ca 20% dintre cei care lucreaza in domeniul agriculturii, fie nu au contract (10%), fie au propria afacere (10%) – procente semnificativ mai mari comparativ cu celelalte domenii de activitate economica (vezi Tabelul H6.3).

Tabelul H7.1 Numarul mediu de ore de munca, in functie de forma de proprietate a angajatorului

	FUNCTIA		
	Conducere/coordonare	Executie (inclusiv predare, proiectare, consultanta, etc.)	Control
Numarul mediu de ore de munca efectuate in prezent conform contractului	8,6 (8,0)	8,2 (8,0)	8,3 (8,0)

a. Anul absolvirii = 2010

Tabelul H7.2 Numarul mediu de ore de munca, in functie de sectorul de activitate

a	SECTORUL DE ACTIVITATE
---	------------------------

	SANATATE	INVATAMANT	AGRICULTURA	INDUSTRIE SI CONSTRUCTII	SERVICII
Numarul mediu de ore de munca efectuate in prezent conform contractului	8,5 (8,0)	7,3 (8,0)	8,2 (8,0)	8,5 (8,0)	8,4 (8,0)
a. Anul absolvirii = 2010					

Tabelul H7.3 Numarul mediu de ore de munca, in functie de domeniul fundamental de ierarhizare

a	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Numarul mediu de ore de munca efectuate in prezent conform contractului	8,0 (8,0)	8,5 (8,0)	8,3 (8,0)	8,2 (8,0)	7,6 (8,0)	7,2 (8,0)
a. Anul absolvirii = 2010						

Tabelul H7.4 Numarul mediu de ore de munca, in functie de forma de proprietate a organizatiei

a	FORMA DE PROPRIETATE			
	SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
Numarul mediu de ore de munca efectuate in prezent conform contractului	7,9 (8,0)	8,5 (8,0)	8,3 (8,0)	7,7 (8,0)
a. Anul absolvirii = 2010				

Tabelele H7.1 – H7.4 prezinta distributia medie si modala a orelor de munca conform inteleggerilor contractuale, de-a lungul unor categorii diferite de respondenti construite pe criterii precum: functia detinuta de angajati in organizatii, sectorul de activitate, domeniul de studii al angajatilor si forma de proprietate a organizatiilor. Asa cum se poate observa, atat scorurile medii, cat si valorile modale (prezentate in paranteze) variaza nesemnificativ in jurul valorii de opt ore de munca.

Tabelul H8.1 Distributia venitului in functie de sectorul de activitate

a		Venitul mediu (median) lunar net estimat in prezent
		Lei
SECTORUL DE ACTIVITATE	SANATATE	2073 (1800)
	INVATAMANT	1681 (1300)
	AGRICULTURA	2489 (1500)
	INDUSTRIE SI CONSTRUCTII	2766 (2200)
	SERVICII	3026 (2500)
a. Anul absolvirii = 2010		

Angajatii din sectorul serviciilor raporteaza un venit net lunar mediu si median, semnificativ mai mare fata de alte domenii precum invatamantul, sanatatea sau agricultura (vezi Tabelul H8.1).

Tabelul H8.2 Distributia venitului in functie de forma de proprietate a organizatiei

		Venitul mediu (median) lunar net estimat in prezent
		Lei
FORMA DE PROPRIETATE	SECTORUL PUBLIC	2013 (1575)
	SECTORUL PRIVAT	3023 (2300)
	MIXT	2962 (2500)
	SECTORUL NONPROFIT	2231 (1500)

a. Anul absolvirii = 2010

Angajatii din sectorul privat raporteaza un venit net lunar mediu si median, semnificativ mai mare fata de angajatii din sectorul public (vezi Tabelul H8.2).

Tabelul H8.3 Distributia venitului in functie de domeniul fundamental in care absolventii si-au obtinut diploma de licenta in 2010

		Venitul mediu (median) lunar net estimat in prezent
		Lei
Domeniul fundamental de ierarhizare	Matematica si stiinte ale naturii	3284 (2000)
	Stiinte ingineresti	3004 (2500)
	Stiinte biologice si biomedicale	2436 (1650)
	Stiinte sociale	2342 (1800)
	Stiinte umaniste si arte	1761 (1500)
	Stiinta sportului	2051 (1410)

a. Anul absolvirii = 2010

Angajatii cu pregatire universitara in domeniile matematica, stiinte ale naturii si stiinte ingineresti castiga in medie si in valoare mediana semnificativ mai mult decat angajatii cu pregatire in domenii precum stiintele umaniste, artele, stiintele sportului si stiintele sociale (vezi Tabelul H8.3).

Tabelul H8.4 Distributia venitului in functie de sex

		Venitul mediu (median) lunar net estimat in prezent
		Lei
Genul	Masculin	2996 (2500)
	Feminin	2329 (1600)

a. Anul absolvirii = 2010

Angajatii de sex masculin castiga in medie si in valoare mediana semnificativ mai mult decat alterii de sex feminin (vezi Tabelul H8.4).

Tabelul H8.5 Intentia de schimbare a actualului loc de munca a expresie a salariului

	Venitul mediu lunar net estimat in prezent
--	--

		Lei
Intentionati sa va schimbati locul de munca actual in urmatoarele luni?	Da	2285
	Nu	2820
a. Anul absolvirii = 2010		

Angajatii care intentioneaza sa isi schimbe locul de munca in urmatoarele luni castiga in medie semnificativ mai putin decat cei care nu sunt interesati sa isi schimbe locul de munca (vezi Tabelul H8.5).

Tabelul H8.6 Variatia venitului lunar net, exprimat in lei, in functie de localizarea spatiala a locului de munca

a		Venitul mediu lunar net estimat in prezent
		Lei
Actualul loc de munca este in Romania	In alta tara	5731
	In Romania	2260
a. Anul absolvirii = 2010		

Absolventii care lucreaza in afara Romaniei castiga in medie semnificativ mai multi bani decat cei care detin un loc de munca in interiorul tarii (vezi Tabelul H8.6).

Tabelul H8.7 Variatia venitului lunar net, exprimat in lei, in functie de modalitatea de contractare a muncii

a		Venitul mediu lunar net estimat in prezent
		Lei
Tipului contractului de munca detinut in prezent	Pe durată nedeterminată	2666
	Cu durată determinată	2534
	Cu durată determinată pe perioada rezidentiatului	.
	Fără contract	988
	Nu se aplică, sunt liber profesionist	2067
	Nu se aplică, am propria mea afacere (inclusiv PFA)	3942
	Altă formă de contract	3205
a. Anul absolvirii = 2010		

Absolventii care declara ca au propria afacere raporteaza castiguri nete semnificativ mai mari decat cei care lucreaza cu contract de munca (indiferent daca acesta este pe perioada determinata sau nedeterminata). De asemenea, diferente semnificative de venituri pot fi identificate intre liberi profesionisti, pe de o parte, si cei cu contract sau cu propria afacere, pe de alta parte (vezi Tabelul H8.7).

Tabelul H8.8 Variatia venitului lunar net, exprimat in lei, in functie de mediul de rezidenta al locului de munca

		Venitul mediu lunar net estimat in prezent
		Lei
Mediul de rezidenta al actualului loc de munca	Rural	1798

	Urban	2329
a. Anul absolvirii = 2010		

Absolventii care lucreaza in mediul rural castiga in medie semnificativ mai putin comparativ cu absolventii care isi desfasoara activitatea in mediul urban (vezi Tabelul H8.8).

Tabelul H8.9 Variatia venitului lunar net, exprimat in lei, in functie de forma de proprietate a organizatiei in care lucreaza absolventii

a		Venitul mediu lunar net estimat in prezent
		Lei
Forma de proprietate a companiei / organizatiei unde se afla actualul loc de munca	Institutie publica finantata de la buget	1879
	Institutie publica cu finantare mixta (de la buget și din alte surse)	2736
	Institutie publica finantata din venituri proprii	1815
	Firma in totalitate privata	3033
	Firma cu capital mixt (de stat si privat)	2962
	ONG sau fundatie religioasa	2231
	Firma proprie (inclusiv PFA)	2896
	Altul	2260
a. Anul absolvirii = 2010		

Absolventii care lucreaza in sectorul privat sau care au propriile afaceri raporteaza in medie venituri semnificativ mai mari decat cei care lucreaza in sectorul public (instituti publice finantate de la buget, cu finantare mixta sau finantate din venituri proprii) (vezi Tabelul H8.9).

Tabelul H16.1 Competentele solicitate la locul de munca, avand in vedere functia pe care o detin angajatii

a	FUNCTIA			
	Conducere/ coordonare	Executie (inclusiv predare, proiectare, consultanta, etc.)	Control	
Cunoasterea domeniului de studii / a specializarii	3,5	3,5	3,5	
Abilitatea de a profesa in specialitate	3,5	3,6	3,6	
Abilitatea de a invata lucruri noi	4,4	4,4	4,2	
Gandirea analitica	4,3	4,2	4,1	
Gadirea critica	4,2	4,1	4,1	
Creativitate si inovatie	4,2	4,0	3,9	
Competente de comunicare in limbi straine	4,0	3,8	3,9	
Competente digitale	4,2	4,2	4,2	
Abilitatea de a elabora rapoarte, note sau alte documente	4,4	4,0	4,3	
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,4	4,1	4,3	
Abilitatea de a gestiona eficient timpul de lucru	4,6	4,4	4,4	
Abilitatea de a identifica noi oportunitati	4,4	4,0	4,0	
Abilitatea de a lucra in echipa	4,6	4,4	4,3	
Abilitatea de a coordona activitati	4,7	4,0	4,2	
Abilitatea de a utiliza calculatorul	4,4	4,4	4,4	
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,5	4,1	4,0	
Abilitatea de a prezenta produse, idei sau rapoarte	4,0	3,6	3,6	
a. Anul absolvirii = 2010				

Tabelul H16.2 Competentele solicitate la locul de munca, avand in vedere forma de proprietate a organizatiei

+	FORMA DE PROPRIETATE			
	SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
Cunoasterea domeniului de studii / a specializarii	3,9	3,3	3,5	3,3
Abilitatea de a profesa in specialitate	4,0	3,3	3,8	3,5
Abilitatea de a invata lucruri noi	4,4	4,3	4,4	4,3
Gandirea analitica	4,2	4,2	4,4	4,3
Gadirea critica	4,2	4,0	4,3	4,3
Creativitate si inovatie	4,2	4,0	4,4	4,3
Competente de comunicare in limbi straine	3,4	3,9	3,8	3,7
Competente digitale	4,1	4,2	4,5	4,1
Abilitatea de a elabora rapoarte, note sau alte documente	4,3	4,0	4,5	4,2
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,2	4,1	4,5	4,4
Abilitatea de a gestiona eficient timpul de lucru	4,4	4,4	4,6	4,7
Abilitatea de a identifica noi oportunitati	4,2	4,0	4,5	4,2
Abilitatea de a lucra in echipa	4,4	4,4	4,6	4,8
Abilitatea de a coordona activitati	4,3	4,1	4,5	4,5
Abilitatea de a utiliza calculatorul	4,3	4,4	4,6	4,4
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,2	4,1	4,3	4,4
Abilitatea de a prezenta produse, idei sau rapoarte	3,8	3,5	4,0	3,9
a. Anul absolvirii = 2010				

Tabelul H16.3 Competentele solicitate la locul de munca, avand in vedere sectorul de activitate

a	SECTORUL DE ACTIVITATE				
	SANATAT E	INVATAMANT	AGRICULTURA	INDUSTRIE SI CONSTRUCTII	SERVICII
Cunoasterea domeniului de studii / a specializarii	4,0	4,2	3,7	3,5	3,3
Abilitatea de a profesa in specialitate	4,1	4,3	3,7	3,5	3,3
Abilitatea de a invata lucruri noi	4,7	4,5	4,5	4,3	4,4
Gandirea analitica	4,4	4,3	4,2	4,2	4,2
Gadirea critica	4,3	4,3	4,1	4,1	4,1
Creativitate si inovatie	4,0	4,5	4,2	4,0	3,9
Competente de comunicare in limbi straine	3,5	3,4	3,8	3,8	4,0
Competente digitale	4,2	4,1	4,2	4,2	4,3
Abilitatea de a elabora rapoarte, note sau alte documente	4,3	4,4	4,1	4,2	4,0
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,1	4,3	4,2	4,2	4,1
Abilitatea de a gestiona eficient timpul de lucru	4,7	4,5	4,4	4,4	4,4
Abilitatea de a identifica noi oportunitati	4,2	4,2	4,3	4,1	4,0
Abilitatea de a lucra in echipa	4,7	4,3	4,3	4,4	4,4
Abilitatea de a coordona activitati	4,4	4,5	4,4	4,1	4,1
Abilitatea de a utiliza calculatorul	4,3	4,2	4,3	4,3	4,5
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,1	4,4	4,2	4,1	4,2
Abilitatea de a prezenta produse, idei sau rapoarte	3,4	4,1	3,9	3,6	3,5
a. Anul absolvirii = 2010					

a CURSURI DE FORMARE PROFESIONALA	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umane si arte	Stiinta sportului
Da, periodic	27%	22%	50%	29%	30%	35%
Da, ocazional	28%	37%	20%	32%	28%	35%
Nu	44%	41%	30%	39%	43%	29%
TOTAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%
a. Anul absolvirii = 2010						

Tabelul H16.4 Competentele solicitate la locul de munca, avand in vedere domeniul fundamental in care angajatii si-au obtinut diploma de licenta

a	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Cunoasterea domeniului de studii / a specializarii	3,6	3,4	4,1	3,4	3,5	4,0
Abilitatea de a profesa in specialitate	3,7	3,5	4,1	3,4	3,7	4,1
Abilitatea de a invata lucruri noi	4,4	4,4	4,6	4,3	4,3	4,4
Gandirea analitica	4,2	4,2	4,5	4,2	4,2	3,7
Gadirea critica	4,1	4,0	4,4	4,0	4,1	4,2
Creativitate si inovatie	4,0	4,1	4,2	3,9	4,2	4,2
Competente de comunicare in limbi straine	3,9	3,9	3,5	3,7	3,7	2,8
Competente digitale	4,3	4,3	3,9	4,2	3,9	3,6
Abilitatea de a elabora rapoarte, note sau alte documente	3,9	4,1	4,2	4,2	3,9	3,7
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,2	4,2	4,4	4,1	4,1	3,9
Abilitatea de a gestiona eficient timpul de lucru	4,5	4,4	4,6	4,4	4,4	4,1
Abilitatea de a identifica noi oportunitati	4,0	4,1	4,5	4,1	4,0	3,8
Abilitatea de a lucra in echipa	4,5	4,4	4,6	4,4	4,2	4,6
Abilitatea de a coordona activitati	4,2	4,1	4,3	4,2	4,2	4,4
Abilitatea de a utiliza calculatorul	4,5	4,4	4,1	4,4	4,0	3,8
Abilitatea de a formula idei si solutii noi	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2	4,1
Abilitatea de a prezenta produse, idei sau rapoarte	3,6	3,7	3,8	3,6	3,6	3,8
a. Anul absolvirii = 2010						

Datele din Tabelele H16.1 – H16.4 prezinta scoruri medii calculate pe baza perceptiilor masurate la nivelul respondentilor, grupati in diferite categorii (construite pe criterii precum functia ocupata, forma de proprietate a organizatiei, sectorul de activitate economica si domeniul de studii in care a fost obtinuta diploma de licenta).

In niciunul dintre tabele nu a fost identificata o diferenta semnificativa intre scorurile medii de pe coloane. Acest lucru indica faptul ca, la nivelul esantionului si la nivelul diferitelor tipuri de subesantioane, nu se poate discuta despre o anumita configuratie de competente determinata de functia respondentilor, forma de proprietate a organizatiilor, domeniile de studiu in care sunt licentiati angajatii sau sectorul de activitate economica).

Tabelul H17-18.1 Gradul de satisfacție față de statutul profesional și parcursul în carieră, în funcție de sectorul de activitate

a		SECTORUL DE ACTIVITATE				
		SANATAT E	INVATAMA NT	AGRICULTU RA	INDUSTRI E SI CONSTRU CTII	SERVI CII
H18. Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mica și foarte mica măsură	33%	20%	31%	27%	28%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	18%	21%	17%	28%	23%
	Mare și foarte mare măsură	49%	59%	52%	46%	49%
H17. În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mica și foarte mica măsură	10%	6%	15%	11%	12%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	30%	22%	21%	24%	26%
	Mare și foarte mare măsură	60%	72%	64%	65%	62%
a. Anul absolvirii = 2010						

Cei mai mulți dintre respondenți se declară satisfăcuți în mare și foarte mare măsură atât în ceea ce privește așteptările legate de carieră la momentul începerii studiilor de licență, cât și în ceea ce privește situația profesională actuală. Gradul înalt de satisfacție față de așteptările legate de carieră construite la începutul studiilor de licență variază în jurul valorii de 50%, de-a lungul diferitelor sectoare de activitate în care sunt cuprinși respondenții și este inferior, ca tendință, nivelului de satisfacție aferent statutului profesional. Dorim să subliniem în acest context faptul că la nivelul celor care lucrează în sectorul învățământului se înregistrează cele mai mari ponderi de respondenți care au declarat un nivel maximal de satisfacție (a se vedea, în acest caz, scorul de 59% în cazul variabilei H18 și 72% în cazul variabilei H17, din Tabelul H17-18.1).

Tabelul H17-18.2 Gradul de satisfacție față de statutul profesional și parcursul în carieră, în funcție de domeniul fundamental în care a fost obținută diploma de licență

a		Domeniul fundamental de ierarhizare					
		Matemati ca și științe ale naturii	Științe ingineres ti	Științe biologice și biomedic ale	Științe sociale	Științe umaniste și arte	Știința sportu lui
H18. Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsură	29%	25%	24%	30%	38%	20%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	22%	23%	26%	24%	25%	20%
	Mare și foarte mare măsură	50%	52%	50%	46%	37%	60%
H17. În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsură	11%	11%	10%	14%	16%	18%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	22%	24%	27%	26%	33%	9%
	Mare și foarte mare măsură	66%	66%	63%	59%	50%	73%

a. Anul absolvirii = 2010

Doar 37% dintre angajații cu studii în domeniul științelor umaniste și artelor se declară satisfăcuți în mare și foarte mare măsură cu privire la așteptările legate de viața profesională pe care și le-au construit în facultate. Această valoare este diferită semnificativ statistic față de celelalte ponderi înregistrate în cazul altor categorii de respondenți. De asemenea, doar 50% dintre absolvenții de studii umaniste și arte se declară satisfăcuți în mare și foarte mare măsură de situația profesională pe care o au în prezent. Această valoare este semnificativ mai mică față de nivelul de satisfacție declarat de absolvenții din domeniile știința sportului, matematica, științe ale naturii, științe ingineresti (vezi Tabelul H17-18.2).

Tabelul H17-18.3 Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, în funcție de forma de proprietate a angajatorului

a		FORMA DE PROPRIETATE			
		SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsură	26%	28%	19%	40%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	22%	25%	12%	16%
	Mare și foarte mare măsură	52%	46%	69%	44%
În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsură	10%	12%	4%	8%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	23%	28%	16%	16%
	Mare și foarte mare măsură	66%	60%	80%	76%
a. Anul absolvirii = 2010					

Cei mai nemulțumiți absolvenți față de așteptările avute în facultate cu privire la carieră sunt cei care lucrează în sectorul nonprofit. Astfel, 40% dintre aceștia se declară satisfăcuți în mică și foarte mică măsură. În ciuda acestui lucru, 76% dintre aceștia se declară extrem de satisfăcuți față de statutul profesional ocupat în prezent (vezi Tabelul H17-18.3).

Tabelul H17-18.4 Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, în funcție de venitul net lunar

a		Venitul mediu lunar net estimat în prezent
		Lei
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsură	2299
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	2503
	Mare și foarte mare măsură	2996
În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsură	1657
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	2386
	Mare și foarte mare măsură	3004
a. Anul absolvirii = 2010		

Tabelul H17-18.4 prezintă o relație de asociere între venitul net lunar declarat al absolvenților angajați și gradul lor de satisfacție față de statutul profesional și față de așteptările cu privire la carieră. Angajații care se declară a fi satisfăcuți în mare și foarte mare măsură sunt cei care declară în medie venituri lunare nete semnificativ mai mari față de angajații care se declară satisfăcuți în mică și foarte mică măsură.

Tabelul H17-18.5 Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, în funcție de localizarea geografică a locului de muncă

a		Actualul loc de muncă este în România	
		În altă țară	În România
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsură	34%	27%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	20%	24%
	Mare și foarte mare măsură	46%	49%
În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsură	12%	12%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	19%	26%
	Mare și foarte mare măsură	69%	62%
a. Anul absolvirii = 2010			

Tabelul H17-18.6 Gradul de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră, în funcție de mediul de rezidență al locului de muncă

a		Mediul de rezidență al actualului loc de muncă	
		Rural	Urban
Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?	Mică și foarte mică măsură	27%	27%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	21%	24%
	Mare și foarte mare măsură	52%	48%
În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală	Mică și foarte mică măsură	14%	11%
	Nici satisfăcut, nici nesatisfăcut	25%	27%
	Mare și foarte mare măsură	61%	62%
a. Anul absolvirii = 2010			

Tabelele H17-18.5 și H17-18.6 asociază nivelul declarat de satisfacție față de statutul profesional și față de parcursul în carieră cu localizarea geografică și cu mediul de rezidență al locului de muncă. În urma analizei, am constatat faptul că satisfacția față de poziția profesională ocupată și față de gradul de îndeplinire a așteptărilor profesionale create în perioada studiilor universitare nu se asociază în nici o direcție cu mediul de rezidență al locului de muncă sau cu țara în care angajații lucrează. Cu alte cuvinte, nu există suport empiric pentru a susține că cei care lucrează în străinătate sau în mediul urban ar fi mai satisfăcuți sau mai puțin satisfăcuți față de viața de muncă prin raportare la ceilalți. Pe de altă parte, cei mai mulți dintre respondenți, în fiecare categorie (România – străinătate / urban – rural), sunt mai degrabă satisfăcuți de viața de muncă pe care o au în acest moment și de ceea ce credeau în trecut că aceasta înseamnă.

V. Învățarea pe tot parcursul vieții. Alte forme de educație și formare profesională

În cadrul acestei secțiuni, vom prezenta rezultatele obținute în urma prelucrării primare a datelor empirice colectate de la nivelul unui eșantion compus din absolvenți de învățământ superior, care și-au obținut diploma de licență în anul 2010.

În cele ce urmează, puteți lectura o selecție a câtorva dintre rezultatele obținute. Pentru a consulta întreaga arie de rezultate, recomandăm parcurgerea datelor ilustrate prin tabele de statistică descriptivă și însoțite de scurte interpretări, disponibile în această secțiune.

- Participarea periodică a absolvenților angajați în sectorul public la cursuri de formare profesională este aproape dublă prin raportare la absolvenții care lucrează în sectorul privat (42% față de 23%);
- Ponderea cea mai mare de absolvenți care participă periodic la cursuri de formare poate fi identificată în domeniul învățământului (50%) și al sănătății (43%);
- Cursurile de formare profesională de tip perfecționare sunt cele mai frecvente în rândul absolvenților de învățământ superior angajați, indiferent de domeniul fundamental în care aceștia și-au obținut diploma de licență în anul 2010;
- În sectoarele public și nonprofit, cele mai multe dintre participările la cursurile de formare profesională au fost finanțate din fonduri proprii de către absolvenții angajați (39%, respectiv 50%);
- Singurul sector de activitate în care cele mai multe participări la cursuri de formare au fost cele susținute financiar din fondurile angajatorului este cel al industriei și al construcțiilor;
- Ponderea cea mai mare de absolvenți care au beneficiat de cursuri de formare în străinătate poate fi identificată în cazul celor a căror diplomă de licență a fost obținută în domeniul matematicii și al științelor naturii (23%);
- Ponderea cea mai mare de angajați plecați la formare în străinătate se observă în categoria celor care dețin funcții de conducere / coordonare (14%).

Tabelul D1.1 Participarea la cursuri de formare in functie de forma de proprietate a angajatorilor

		FORMA DE PROPRIETATE			
		SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
CURSURI DE FORMARE PROFESIONALA	Da, periodic	42%	23%	26%	35%
	Da, ocazional	31%	34%	30%	38%
	Nu	27%	44%	44%	27%
	Total	100%	100%	100%	100%
a. Anul absolvirii = 2010					

Participarea periodica a absolventilor angajati in sectorul public la cursuri de formare profesionala este aproape dubla prin raportare la absolventii care lucreaza in sectorul privat (42% fata de 23%). In plus, in interiorul sectoarelor public si nonprofit se inregistreaza cele mai scazute ponderi de absolventi angajati care au declarat ca nu au participat la cursuri de formare profesionala (27%) (vezi Tabelul D1.1).

Tabelul D1.2 Participarea la cursuri de formare in functie de domeniul de studii al absolventilor de invatamant superior

a		Domeniul fundamental de ierarhizare					
		Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
CURSURI DE FORMARE PROFESIONALA	Da, periodic	27%	22%	50%	29%	30%	35%
	Da, ocazional	28%	37%	20%	32%	28%	35%
	Nu	44%	41%	30%	39%	43%	29%
	TOTAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%
a. Anul absolvirii = 2010							

Analizand participarea la cursuri de formare profesionala la nivelul categoriilor de absolventi construite pe criteriul domeniului fundamental de ierarhizare, se pot observa urmatoarele aspecte: a) cele mai mari ponderi de participanti, periodici si ocazionali, la cursuri de formare profesionala se pot identifica la nivelul celor care si-au obtinut diploma de studii fie in stiintele biologice si biomedicale, fie in stiinta sportului; b) cele mai mari ponderi de absolventi care declara ca nu au participat la cursuri de formare pot fi identificate in domeniile matematica si stiinte ale naturii si stiinte umaniste si arte (vezi Tabelul D1.2).

Tabelul D1.3 Participarea la cursuri de formare in functie de domeniul de activitate

a		SECTORUL DE ACTIVITATE				
		Sanatate	Invatamant	Agricultura	Industria si Constructii	Servicii
CURSURI DE FORMARE PROFESIONALA	Da, periodic	43%	50%	30%	22%	25%
	Da, ocazional	37%	29%	28%	41%	33%
	Nu	20%	21%	42%	37%	42%
	TOTAL	100%	100%	100%	100%	100%
a. Anul absolvirii = 2010						

Ponderea cea mai mare de absolventi care participa periodic la cursuri de formare poate fi identificata in domeniul *invatamantului* (50%) si al *sanatatii* (43%). Ponderea cea mai mare de absolventi care nu au participat la cursuri de formare profesionala se inregistreaza in cazul domeniilor *agricultura* si *servicii* (42%) (vezi Tabelul D1.3).

Tabelul D1.4 Participarea la cursuri de formare avand drept criteriu functia detinuta

a		FUNCTIA			
		Conducere/ coordonare	Executie (inclusiv predare, proiectare, consultanta, etc.)	Control	
CURSURI DE FORMARE PROFESIONALA	Da, periodic	34%	27%	36%	
	Da, ocazional	32%	35%	33%	
	Nu	34%	38%	30%	
	TOTAL	100%	100%	100%	
a. Anul absolvirii = 2010					

Daca vom inspecta participarea la cursurile de formare avand ca raportare functia detinuta de absolventi la locul de munca, vom observa ca nu exista diferente semnificative. La nivelul fiecareia dintre cele trei categorii construite, distributiile raspunsurilor sunt similare (vezi Tabelul D1.4).

Tabelul D2.1 Numarul mediu si tipul cursurilor de formare la care au participat absolventii de invatamant superior, in functie de forma de proprietate a angajatorilor

a	FORMA DE PROPRIETATE			
	SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
	Scor mediu	Scor mediu	Scor mediu	Scor mediu
Cursuri specializare	1,8	2,2	2,9	2,0
Cursuri perfectionare	2,7	2,3	3,1	2,5
Cursuri promovare in cariera	1,7	1,5	1,0	1,4
Cursuri reconversie profesionala	1,3	1,4	1,1	1,2
a. Anul absolvirii = 2010				

La nivelul absolventilor angajati in toate cele patru tipuri de organizatii (in functie de forma de proprietate) se poate constata o preferinta catre cursurile de formare de tip perfectionare. Numarul mediu al cursurilor de acest tip urmate este dominant de-alungul celor patru categorii de organizatii (vezi Tabelul D2.1).

Tabelul D2.2 Numarul mediu si tipul cursurilor de formare la care au participat absolventii de invatamant superior, in functie de domeniul de studii al absolventilor de invatamant superior

a	Domeniul fundamental de ierarhizare					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Cursuri specializare	1,8	2,2	2,8	1,8	1,6	3,4
Cursuri perfectionare	2,2	2,3	2,1	2,5	2,6	3,3
Cursuri promovare in cariera	1,5	1,4	1,4	1,7	1,6	3,8
Cursuri reconversie profesionala	1,3	1,2	2,0	1,3	1,1	3,6
a. Anul absolvirii = 2010						

Cursurile de formare profesionala de tip perfectionare sunt cele mai frecvente in randul absolventilor de invatamant superior angajati, indiferent de domeniul fundamental in care acestia si-au obtinut diploma de licenta in anul 2010. In plus, trebuie remarcat faptul ca, in

medie, absolventii cu diploma in domeniul *stiintei sportului* au participat la mult mai multe cursuri de formare profesionala decat absolventii cu diploma in alte domenii fundamentale (vezi Tabelul D2.2).

Tabelul D2.3 Numarul mediu si tipul cursurilor de formare la care au participat absolventii de invatamant superior, in functie de domeniul de activitate

a	SECTORUL DE ACTIVITATE				
	Sanatate	Invatamant	Agricultura	Industrie si Constructii	Servicii
Cursuri specializare	2,3	1,6	2,7	2,0	2,1
Cursuri perfectionare	3,0	3,3	2,1	1,9	2,4
Cursuri promovare in cariera	1,3	1,6	1,9	1,5	1,4
Cursuri reconversie profesionala	1,5	1,0	2,4	1,4	1,2
a. Anul absolvirii = 2010					

Spre deosebire de celelalte domenii, angajatii din *invatamant* prefera mai degraba cursurile de perfectionare. In domeniul *sanatatii* si al *serviciilor*, absolventii angajati prefera atat cursurile de specializare, cat si cele de perfectionare, in timp ce angajatii din *agricultura, industrie si constructii* nu au o preferinta dominanta (vezi Tabelul D2.3).

Tabelul D2.4 Numarul mediu si tipul cursurilor de formare la care au participat absolventii de invatamant superior, avand drept criteriu functia detinuta

a	FUNCTIA			
	Conducere/coordonare	Executie (inclusiv predare, proiectare, consultanta, etc.)	Control	
Cursuri specializare	2,7	1,9	2,1	
Cursuri perfectionare	2,5	2,5	2,6	
Cursuri promovare in cariera	1,8	1,5	1,4	
Cursuri reconversie profesionala	1,8	1,2	1,0	
a. Anul absolvirii = 2010				

La o privire de ansamblu, putem afirma ca indiferent de domeniul de activitate (Tabelul D2.3) sau de functia detinuta la locul de munca (Tabelul D2.4), absolventii angajati, in medie, prefera mai degraba cursurile de specializare si de perfectionare.

Tabelul D3.1 Distributia participantilor la cursurile de formare, in functie de sursa de finantare si de forma de proprietate a angajatorilor

a	FORMA DE PROPRIETATE ^b			
	SECTORUL PUBLIC	SECTORUL PRIVAT	MIXT	SECTORUL NONPROFIT
Fondurile angajatorului	26%	27%	-	31%
Fonduri proprii (ale angajatilor)	39%	28%	-	50%
Participare gratuita	25%	12%	-	27%

a. Anul absolvirii = 2010

b. Scorurile reprezinta ponderi la nivelul fiecarei subcategorii construite la intersectia dintre forma de proprietate si tipul de finantare a cursurilor de formare. De exemplu, 27% din respondentii care sunt angajati in sectorul privat au participat la cursuri de formare cu finantare din fondurile angajatorului. Scorurile nu se cumuleaza pe subcategorii de forme de proprietate, de vreme ce un angajat poate participa la mai multe cursuri de formare, indiferent de forma de finantare.

In sectoarele public si nonprofit, cele mai multe dintre participarile la cursurile de formare profesionala au fost finantate din fonduri proprii de catre absolventii angajati (39%,

respectiv 50%). De asemenea, cele mai multe participari la cursuri de formare profesionala se inregistreaza in sectorul nonprofit, iar cele mai putine, in sectorul privat. Cu toate acestea, ponderea angajatilor care au declarata ca au beneficiat de finantare din partea angajatorului este similara, indiferent de tipul de organizatie (e.g. statul sustine financiar intr-o masura similara cu cea a organizatiilor din sectorul privat participarea la cursuri de formare) (vezi Tabelul D3.1).

Tabelul D3.2 Distributia participantilor la cursurile de formare, in functie de sursa de finantare si in functie de domeniul fundamental de ierarhizare in care au absolvit

a	Domeniul fundamental de ierarhizare ^b					
	Matematica si stiinte ale naturii	Stiinte ingineresti	Stiinte biologice si biomedicale	Stiinte sociale	Stiinte umaniste si arte	Stiinta sportului
Fondurile angajatorului	21%	23%	8%	15%	10%	-
Fonduri proprii (ale angajatilor)	21%	18%	29%	25%	30%	-
Participare gratuita	12%	10%	14%	12%	14%	-
a. Anul absolvirii = 2010						
b. Scorurile reprezinta ponderi la nivelul fiecărei subcategorii construite la intersecția dintre forma de finantare a participării la cursuri și domeniul fundamental de ierarhizare. Scorurile nu se cumulează pe subcategorii de domenii fundamentale, deoarece un absolvent poate participa la mai multe cursuri de formare, indiferent de forma de finantare.						
Participările la cursurile de formare gratuite au cea mai scăzută frecvență la nivelul esanționului de absolvenți (2010). În cazul absolvenților cu diplomă în domeniile fundamentale <i>stiinte biologice si biomedicale</i> , <i>stiinte sociale</i> si <i>stiinte umaniste si arte</i> , cel mai frecvent, participarea la cursurile de formare a fost acoperită din fondurile proprii (ale angajatilor) (vezi Tabelul D3.2).						

Tabelul D3.3 Distributia participantilor la cursurile de formare, in functie de sursa de finantare si in functie de domeniul de activitate

a	SECTORUL DE ACTIVITATE ^b				
	SANATATE	INVATAMANT	AGRICULTURA	INDUSTRIE SI CONSTRUCTII	SERVICII
Fondurile angajatorului	24%	13%	16%	41%	28%
Fonduri proprii (ale angajatilor)	47%	55%	31%	24%	29%
Participare gratuita	24%	32%	8%	11%	15%
a. Anul absolvirii = 2010					
b. Scorurile reprezinta ponderi la nivelul fiecărei subcategorii construite la intersecția dintre forma de finantare a participării la cursuri și sectorul de activitate în care lucrează respondentul. Scorurile nu se cumulează pe subcategorii de sectoare de activitate, deoarece un absolvent poate participa la mai multe cursuri de formare, indiferent de forma de finantare.					

Singurul sector de activitate în care cele mai multe participari la cursuri de formare au fost cele sustinute financiar din fondurile angajatorului este cel al *industriei si al constructiilor*. În sectoarele sanatare, educatie si agricultura, participările la cursurile de formare sunt sustinute financiar preponderent din resursele financiare ale angajatilor (vezi Tabelul D3.3).

Tabelul D3.4 Distributia participantilor la cursurile de formare, in functie de sursa de finantare si avand drept criteriu functia detinuta de fiecare respondent

a	FUNCTIA ^b			
	Conducere/ coordonare	Executie (inclusiv predare, proiectare, consultanta, etc.)	Control	Alta
Fondurile angajatorului	32%	27%	28%	
Fonduri proprii (ale angajatilor)	37%	31%	37%	
Participare gratuita	15%	16%	9%	
a. Anul absolvirii = 2010 b. Scorurile reprezinta ponderi la nivelul fiecărei subcategorii construite la intersecția dintre forma de finanțare a participării la cursuri și funcția detinută de fiecare respondent. Scorurile nu se cumulează pe subcategorii de funcții detinute, deoarece un absolvent poate participa la mai multe cursuri de formare, indiferent de forma de finanțare.				

Indiferent de funcția detinută în cadrul organizației, în cele mai multe cazuri, angajații sunt cei care își susțin financiar participarea la cursurile de formare profesională. Semnificativ statistic, cele mai puține participări sunt cele la cursurile de formare gratuite (vezi Tabelul D3.4).

Tabelul D4.1 Participarea la cursuri de formare în afara țării, în funcție de forma de proprietate a angajatorilor

		Forma de proprietate							
		Sectorul Public		Sectorul Privat		Mixt		Sectorul Nonprofit	
		%	Medie	%	Medie	%	Medie	%	Medie
Formare în strainatate	Nu a participat	90%		78%		73%		75%	
	A participat	10%		22%		27%		25%	
Durata formării în strainatate (luni)			5		7		5		11

Cea mai mare durată a formării în strainatate a fost consemnată în cazul absolvenților angajați în sectorul nonprofit (11 luni). Această valoare este semnificativ mai mare în comparație cu valorile raportate la nivelul absolvenților angajați în sectoarele public și mixt. De asemenea, ponderea cea mai mare de angajați care au beneficiat de formare în strainatate se înregistrează în cazul angajaților din sectorul mixt (27%) (vezi Tabelul D4.1).

Tabelul D4.2 Participarea la cursuri de formare în afara țării, în funcție de domeniul fundamental de ierarhizare în care au absolvit

		Domeniul fundamental de ierarhizare											
		Matematica și științe ale naturii		Științe ingineresti		Științe biologice și biomedicale		Științe sociale		Științe umaniste și arte		Știința sportului	
		%	Medie	%	Medie	%	Medie	%	Medie	%	Medie	%	Medie
Formare în strainatate	Nu a participat	77%		80%		81%		87%		83%		92%	
	A participat	23%		20%		19%		13%		17%		8%	
Durata formării în strainatate (luni)			8		6		10		7		6		-

Ponderea cea mai mare de absolventi care au beneficiat de cursuri de formare in strainatate poate fi identificata in cazul celor a caror diploma de licenta a fost obtinuta in domeniul matematicii si al stiintelor naturii (23%). In ceea ce priveste cea mai mare durata medie, absolventii cu diploma de studii in domeniul stiintelor biologice si biomedicale au petrecut semnificativ mai mult timp la stagii de formare decat absolventii din domeniile ingineresti si al stiintelor umaniste si al artelor (vezi Tabelul D4.2).

Tabelul D4.3 Participarea la cursuri de formare in afara tarii, in functie de domeniul de activitate

		Sectorul de activitate									
		Sanatate		Invatamant		Agricultura		Industrie si Constructii		Servicii	
		%	Medie	%	Medie	%	Medie	%	Medie	%	Medie
Formare in strainatate	Nu a participat	88%		90%		86%		77%		78%	
	A participat	12%		10%		14%		23%		22%	
Durata formarii in strainatate (luni)			8		4		9		6		7

Ponderile cele mai mari de angajati care au beneficiat de formare in strainatate pot fi identificate in cazul sectoarelor de activitate industrie, constructii si servicii (23%, respectiv 22%) (vezi Tabelul D4.3).

Tabelul D4.4 Participarea la cursuri de formare in afara tarii, avand drept criteriu functia detinuta de fiecare respondent

		Functia					
		Conducere/ coordonare		Executie (inclusiv predare, proiectare, consultanta, etc.)		Control	
		%	Medie	%	Mean	%	Medie
Formare in strainatate	Nu a participat	86%		93%		88%	
	A participat	14%		7%		12%	
Durata formarii in strainatate (luni)			7		7		3

Cea mai mica perioada de timp, petrecuta in medie, in strainatate, la cursuri de formare apartine angajatilor care detin functii de control in cadrul organizatiilor (3 luni). In plus, ponderea cea mai mare de angajati plecati la formare in strainatate se observa in categoria celor care detin functii de conducere / coordonare (14%) (vezi Tabelul D4.4).

Tabelul E1.1 Comportamentul de diversificare a educatiei raportat la domeniul fundamental in care a fost obtinuta diploma de licenta

a	Ati urmat alte programe de studii universitare?	
	Da	Nu

Domeniul fundamental de ierarhizare	Matematica si stiinte ale naturii	67%	33%
	Stiinte ingineresti	67%	33%
	Stiinte biologice si biomedicale	42%	58%
	Stiinte sociale	65%	35%
	Stiinte umaniste si arte	78%	22%
	Stiinta sportului	82%	18%
a. Anul absolvirii = 2010			

In ceea ce priveste comportamentul educational al absolventilor dupa obtinerea diplomei de licenta in 2010, se pot constata urmatoarele, in Tabelul E1.1. In primul rand, tendinta generala (cu exceptia notabila a domeniului stiintelor biologice si biomedicale) este aceea de a continua studiile universitare. In al doilea rand, cele mai mari ponderi ale celor care isi continua studiile pot fi identificate in subpopulatiile celor cu diploma de licenta in stiinta sportului si in stiintele umaniste si arte (82%, respectiv 78% dintre absolventi si-au continuat studiile).

Tabelul E2.1 Comportamentul specific de diversificare a educatiei raportat la domeniul fundamental in care a fost obtinuta diploma de licenta

a		Ce alte programe de studii universitare ati urmat?		
		Alt program de licenta	Master	Doctorat
Domeniul fundamental de ierarhizare	Matematica si stiinte ale naturii	8%	52%	8%
	Stiinte ingineresti	5%	47%	6%
	Stiinte biologice si biomedicale	3%	21%	7%
	Stiinte sociale	6%	42%	3%
	Stiinte umaniste si arte	6%	53%	10%
	Stiinta sportului	-	47%	3%
a. Anul absolvirii = 2010				

Conform datelor din Tabelul E2.1, in cazul absolventilor de licenta din promotia 2010, continuarea studiilor universitare s-a realizat preponderent la ciclul de studii universitare imediat superior; adica, masterat. Exceptia notabila este reprezentata de absolventii din domeniul stiinte biologice si biomedicale care au continuat intr-o pondere semnificativ statistic mai redusa (doar 21% dintre acestia au continuat educatia cu inscrierea la un masterat). Ponderile celor care au optat pentru un alt program de licenta sunt extrem de reduse, variind intre 3 si 8%.

Tabelul E3.1 Finalizarea de studii universitare suplimentare, in functie de fundamental in care a fost obtinuta diploma de licenta (prima diploma de studii universitare)

a		Ati finalizat cu diploma alte studii universitare? ^b		
		Da, licenta	Da, master	Da, doctorat
Domeniul fundamental de	Matematica si stiinte ale naturii	42%	94%	14%
	Stiinte ingineresti	58%	81%	14%

ierarhizare	Stiinte biologice si biomedicale	67%	88%	60%
	Stiinte sociale	54%	90%	16%
	Stiinte umaniste si arte	41%	88%	17%
	Stiinta sportului	-	47%	-
a. Anul absolvirii = 2010				
b. Scorurile sunt calculate din totalul celor care au declarat ca au urmat si alte programe de studii universitare la nivel de licenta, master si/sau doctorat (adica, Tabelul E2.1).				

Dintre cei care au declarat ca s-au inscris la un program de masterat dupa finalizarea ciclului de licenta, in marea lor majoritate au absolvit printr-o diploma de master. Potrivit Tabelului E3.1, ponderile variaza intre 81% si 94%. Exceptia este reprezentata de absolventii de licenta in domeniul stiintei sportului care au finalizat studiile de masterat intr-o pondere semnificativ statistic mai mica (doar 47%).

ANEXA 1 – ANALIZA STUDIILOR PRIVIND PARCURSUL PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR ÎN ROMÂNIA ȘI ALTE STATE EUROPENE

A. CARACTERISTICI COMUNE ALE STUDIILOR EFECTUATE ÎN ALTE STATE EUROPENE PRIVIND SITUAȚIA ABSOLVENȚILOR ÎN VĂȚĂMÂNTULUI UNIVERSITAR

Statele europene au dezvoltat, aproape toate, diferite sisteme de monitorizare a absolvenților de învățământ superior în vederea determinării parcursului profesional al acestora, după absolvirea unui program de studii de nivel universitar. De aceea, în cele ce urmează ne vom referi pe scurt doar la câteva studii de caz pe care le considerăm relevante, criteriul principal pentru selectarea cazurilor fiind longevitatea studiului mai mare de cinci ani.

A.1 HESA - DLHE

Studiul "Destinations of Leavers from Higher Education" (*Destinația celor care pleacă din sistemul de învățământ superior*) realizat anual de HESA (Agenția pentru Statistica Învățământului Superior), reprezintă principala sursă de informații privind absolvenții de învățământ superior din Marea Britanie. Prima cohortă pentru care s-au strâns date a fost cea din anul universitar 1994/1995, apoi colectarea datelor despre absolvenți s-a realizat anual, pe baza unui chestionar unic, creat de HESA și administrat de către universități. Analiza folosește o metodologie de colectare a datelor cantitativă și exhaustivă, vizând toți absolvenții de învățământ superior, aflați la prima lor absolvire, indiferent de programul de studii sau ciclul de studii absolvit. Absolvenții sunt chestionați la 6 luni de la absolvirea programului de studii, pentru a afla principala lor destinație pe piața muncii (sau în afara acesteia).

Datele colectate vizează următoarele categorii de informații cu privire la absolvenți: date demografice (vârstă, gen etc.), statutul ocupațional, aprecierea subiectivă a experienței educaționale pe parcursul programului de studii absolvit, precum și o secțiune specială adresată persoanelor care, după absolvirea unui program de studii de nivel universitar, aleg să devină cadre didactice în sistemul educațional britanic. Întrebările folosite în chestionar sunt, de regulă, variabile măsurate pe scale discrete. Chestionarul include astfel atât informații obiective, independente, legate de locul de muncă, localizarea geografică a locului de muncă găsit, flexibilitatea ocupațională și altele, precum și aprecieri subiective legate de nivelul de mulțumire cu privire la locul de muncă deținut sau relevanța programului de studii urmat pentru activitățile ulterioare.

Rezultatele studiului sunt prezentate și publicate online, sub forma unor tabele care permit identificarea principalelor destinații ale absolvenților de învățământ universitar. Acestea sunt grupate în funcție de forma de angajare (cu normă de lucru întreagă sau parțială), de statutul ocupațional (angajat sau șomaj), de decizia de continuare a parcursului educațional (sau o combinație între continuarea parcursului educațional și angajare). Răspunsurile sunt defalcate în funcție de o serie de variabile independente, precum genul și nivelul programului de studii absolvit. Sunt de asemenea oferite informații în funcție de nivelul de calificare, domeniul de studii absolvit sau domeniul de activitate în care absolvenții ocupă un loc de muncă în prezent.

Concluziile și datele obținute în urma studiului sunt utilizate de HESA pentru realizarea anuală a raportului privind destinația absolvenților de învățământ superior. Acest raport prezintă comparativ date la nivel de domenii de studii privind ratele de angajabilitate ale absolvenților, precum și date privind alte tipuri de activități (continuarea studiilor, inițiative pe cont propriu de derulare a unei afaceri etc.). Sunt prezentate comparativ date atât la nivel global, pentru Marea Britanie, cât și separat pe regiuni administrative/geografice (Anglia, Țara Galilor, Scoția și Irlanda de Nord). Nu sunt prezentate date separate pentru universități, acest studiu neavând ca obiectiv realizarea unei comparații între acestea, ci mai degrabă o viziune de ansamblu privind absolvenții de învățământ superior, în funcție de domenii de studii și statut ocupațional. Datele sunt folosite și de alte instituții care reglementează funcționarea sistemului britanic de învățământ superior, precum Consiliul de Finanțare a Învățământului Superior (HEFCE) sau altele. De regulă însă, aceste date sunt folosite concomitent cu rezultatele altor anchete și studii realizate asupra sistemului de învățământ superior, cu alte cuvinte reprezintă una dintre multiplele surse de informații cu privire la activitatea universităților și, în acest caz, cu privire la rezultatele și efectele activităților specifice ale universităților.

A.2 MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ȘI AL CERCETĂRII DIN FRANȚA - RATA INSERȚIEI PROFESIONALE A LICENȚIAȚILOR

Ministerul Educației, al Învățământului Superior și al Cercetării din Franța realizează, pentru al patrulea an la rând, studiul privind ratele de inserție profesională ale licențiaților din învățământul universitar. Metodologia studiului prevede chestionarea la 30 de luni după absolvire a persoanelor care au obținut o diplomă de nivel universitar. Această particularitate metodologică pare să sacrifice rapiditatea obținerii informațiilor cu privire la absolvenți (datele publicate în anul 2013, spre exemplu, sunt valabile pentru promoția 2010) în favoarea unei mai fidele urmărituri a parcursului profesional al absolvenților. Datorită duratei mai lungi de timp de la absolvire pot fi surprinse, chiar și cu o metodologie cantitativă, elemente privind parcursul profesional al absolvenților, precum și alte aspecte privind evoluția lor personală. O

altă particularitate a studiului este aceea că acesta nu vizează toți absolvenții licențiați ai universităților. Datorită particularității sistemului de certificare existent în Franța legată de caracterul diferit al diplomelor de absolvire pe care universitățile le pot emite, studiul vizează doar absolvenții acelor rute educaționale ce pot fi generic denumite "profesionale". Aceste rute educaționale vizează pregătirea studenților pentru ocuparea, după absolvire, a unui loc de muncă, într-un domeniu bine definit, spre deosebire de ruta "academică" care nu are o astfel de finalitate, ci mai degrabă o pregătire științifică teoretică solidă, continuată de un parcurs educațional și de cercetare mai îndelungat. Astfel, studiul realizat de Ministerul Educației din Franța este limitat la populația absolvenților care au obținut fie o diplomă de licență universitară de tip tehnologic (D.U.T - în limba franceză), fie o diplomă de licență profesională, sau una de masterat. În cele din urmă, descrierea metodologiei studiului precizează o altă particularitate interesantă a acestuia: absolvenții de învățământ superior investigați trebuie să dețină deja un loc de muncă stabil sau, cu alte cuvinte, să fie bine integrați pe piața muncii. Potrivit datelor oficiale prezentate pe site-ul Ministerului¹³ francez, aceste limitări metodologice fac ca studiul să cuprindă aproximativ 12% din totalul diplomelor tip D.U.T emise, 57% în cazul celor de licență profesională, respectiv 39% în cazul celor de masterat.

Specializările ai căror absolvenți sunt incluși în vedere fac parte, dar nu acoperă în totalitate, următoarele domenii de studii¹⁴: drept/economie/gestiune; limbi/litere/arte; științe umaniste și sociale; științe/tehnologii/sănătate. Datele colectate sunt agregate în șase indicatori, care la rândul lor sunt prezentați ulterior pentru fiecare universitate ai căror absolvenți au participat la studiu în parte. Cei șase indicatori calculați sunt: *rata de inserție profesională; tipul locului de muncă conform cadrului național sau profesiilor intermediare; rata angajărilor stabile; rata angajărilor cu normă întreagă; salariul net anual median al angajaților cu normă întreagă; și salariul brut anual estimat pe baza salariului median.*

Datele prezentate public sunt grupate în trei categorii de tabele: cele referitoare la domeniile de studii ai căror absolvenți au fost investigați, cele referitoare la universitățile ai căror absolvenți au răspuns la chestionar și cele cumulate la nivel național. Astfel, datele publice permit realizarea de comparații între domenii de studii și universități atât la nivel național, cât și în interiorul categoriilor (adică comparații între absolvenți pe domenii de studii în cadrul unei universități sau, invers, comparații între absolvenții universităților din Franța în cadrul unui domeniu de studii). Comparațiile sunt posibile doar pe baza valorilor calculate pentru cei șase indicatori amintiți și nu pot fi realizate alte analize, pe baza unor alte variabile independente. Nivelul de analiză este unul relativ general și urmărește longitudinal evoluția

¹³ Pentru detalii vezi <http://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/pid24624/taux-d-insertion-professionnelle-des-diplomes-de-l-universite.html>

¹⁴ Pentru lista completă a specializărilor avute în vedere precum și nota metodologică în original în limba franceză vezi: [http://cache.media.enseignementsup-recherche.gouv.fr/file/enquete_2013_\(diplomes_2010\)/04/2/Note_de_methodologieenquete2010_287042.pdf](http://cache.media.enseignementsup-recherche.gouv.fr/file/enquete_2013_(diplomes_2010)/04/2/Note_de_methodologieenquete2010_287042.pdf)

unor indicatori generici, care pot avea însă și alte influențe care nu sunt luate în calcul de anchetă (cum este cazul salariului net sau brut estimat). Pe de altă parte, fidelitatea datelor prezentate este una relativ mare, cel puțin în cazul ratelor de răspuns ridicate (ratele de răspuns variază între universități de la 9% la 97%, însă nu sunt luate în considerare universitățile care au rate de răspuns sub 50%).

Rezultatele anchetei sunt prezentate anual de Minister și sunt folosite în elaborarea strategiilor naționale și a politicilor publice în domeniul orientării profesionale.

A.3 INCHER - KOAB, Germania

„Proiectul de cooperare pentru studierea absolvenților” (KOAB) reprezintă una dintre activitățile de bază ale Centrului Internațional pentru Cercetarea din domeniul Învățământului Superior (INCHER) de la Universitatea din Kassel. Acest proiect reprezintă o activitate continuă, începând din anul 2007, prima cohortă analizată fiind cea a absolvenților din anul 2007, din 47 de universități din Germania, adică o populație de aproximativ 86.000 de persoane. Este interesant faptul că acest studiu se realizează prin participarea voluntară a universităților, rolul INCHER fiind unul de consultant metodologic și științific și organizator al activităților proiectului. Universitățile au însă libertatea și posibilitatea de a-și administra propria cercetare, de a-și crea propriul chestionar pentru investigarea parcursului absolvenților după finalizarea programului de studii. Cu alte cuvinte, studiul, deși bazat pe o metodologie și instrumente unitare, are un mare grad de flexibilitate a rezultatelor.

Metodologia KOAB este interesantă pentru că presupune investigarea longitudinală a cohortelor de absolvenți. Astfel, o cohortă este chestionată pentru prima oară la 18 luni de la absolvire și este pentru a doua oară investigată la 54 de luni după absolvire. Această metodă de analiză permite colectarea unor informații în două momente de timp diferite cu privire la parcursul profesional al absolvenților. Din acest punct de vedere, metodologia folosită în cadrul KOAB reprezintă un fel de sinteză a celor menționate anterior, datorită faptului că permite realizarea unor analize în momente de timp diferite față de momentul absolvirii.

Metodologia de cercetare prevede utilizarea mai multor chestionare adresate absolvenților. Chestionarul general este aplicat tuturor absolvenților din cohortă și, suplimentar, absolvenții anumitor domenii de studii sunt solicitați să completeze un alt chestionar personalizat. Aceste chestionare au fost dezvoltate de universități, pe baza nevoilor proprii de informare cu privire la parcursul profesional al absolvenților dintr-un anumit domeniu de studii. Chestionarul este unul exhaustiv, conținând peste 200 de itemi și colectează atât informații obiective cu privire la parcursul profesional de după momentul absolvirii, cât și informații subiective, privind percepțiile respondenților cu privire la calitatea programului de studii urmat, mulțumirea legată de locul de muncă actual, relevanța studiilor urmate și altele asemenea.

Rezultatele cercetării nu sunt disponibile public, însă ele sunt prezentate cel mai des sub forma unor lucrări (studii, articole, cărți) științifice prezentate la conferințe academice. Cu alte cuvinte, rezultatele studiului nu devin în mod direct o sursă de informare pentru decidenții politici, ci sunt mai degrabă considerate produse științifice, academice.

A.4 EUA - TRACKIT

Studiul *Trackit*¹⁵ realizat de Asociația Europeană a Universităților (EUA), nu este o cercetare care să vizeze în mod direct colectarea de informații despre absolvenții programelor de studii de nivel universitar. Studiul reprezintă de fapt o meta-analiză a metodelor prin care universitățile sau ministerele urmăresc parcursul profesional al absolvenților de învățământ superior în statele membre ale Uniunii Europene. Chiar dacă acest studiu nu vizează în mod direct problematica acestui raport, considerăm că trebuie menționat aici, datorită faptului că este singura încercare de inventariere exhaustivă a metodelor și instrumentelor utilizate în vederea colectării de date cu privire la destinația absolvenților și integrarea acestora pe piața muncii sau încadrarea acestora în alte tipuri de activități, după finalizarea programelor de studii universitare.

În cele ce urmează, vom prezenta pe scurt câteva dintre concluziile cele mai importante ale acestui studiu. Un prim aspect util pentru analiza de față este legat de inventarierea metodelor de urmărire a parcursului profesional al absolvenților. Potrivit studiului *Trackit* pot fi identificate câteva astfel de metode:

- Principala resursă utilizată în majoritatea statelor analizate este reprezentată de informațiile administrative, foarte utile în urmărirea parcursului educațional al studenților, dar folosite mai rar în cazul absolvenților. Pentru urmărirea absolvenților sunt preferate sondajele, de regulă, probabil datorită absenței unui sistem administrativ de înregistrare a datelor cu privire la absolvenți;
- Unele state folosesc o abordare *centralizată* pentru urmărirea parcursului și a carierei studenților, folosind datele administrative avute la dispoziție. De regulă, universitățile colectează date cu privire la studenți (de obicei sunt obligate să facă acest lucru), apoi le raportează către o bază de date centralizată la nivel național;
- A fost observat de asemenea faptul că de regulă urmărirea carierei studenților este suplimentată prin utilizarea unor cercetări calitative și cantitative, care au ca obiectiv înregistrarea percepțiilor studenților. Există totuși câteva cazuri în Europa în care, tehnic, acest demers de cercetare poate fi realizat prin intermediul bazelor de date administrative, care integrează informații cu privire la studenți,

¹⁵ Textul complet al Raportului poate fi consultat la adresa http://www.eua.be/libraries/publications_homepage_list/eua_trackit_web.sflb.ashx

asistență socială, evidența populației, informații privind piața forței de muncă și chiar date privind parcursul școlar al persoanelor;

- Unele țări explorează abordări "cooperative" în care universități individuale participă într-un proces coordonat și centralizat, sub forma unei *rețele* de universități coordonate la nivel național de o organizație. Acest este cazul Germaniei, descris în detaliu mai sus;
- Unele universități aleg să deruleze activități de cercetare complementare celor de urmărire administrativă a carierei absolvenților. Aceste folosesc de regulă metode calitative, cum ar fi interviurile sau focus grupurile. În aceste cazuri se constată faptul că dezvoltarea unor organizații de absolvenți la nivelul universităților pot fi un factor benefic pentru procesul de urmărire al absolvenților.

Un alt aspect pe care îl sintetizează studiul *Trackit* și este interesant pentru prezentul raport este legat de utilitatea și impactul analizelor efectuate pe baza datelor colectate. Rezultatele studiului arată că de regulă acest tip de analize sunt utilizate în strânsă legătură cu informațiile colectate și analizate prin intermediul sistemelor (interne și externe) de asigurare a calității. Potrivit concluziilor studiului *Trackit* realizat de EUA, rezultatele acestor studii și analize sunt de regulă folosite pentru îmbunătățirea programelor de studii, în special în ceea ce privește conținutul acestora. Uneori rezultatele sunt folosite pentru realizarea de comparații interinstituționale, de tip benchmarking. Ceea ce este destul de interesant și trebuie amintit aici la final este faptul că rezultatele acestor analize se reflectă, sau sunt foarte rar utilizate, la nivel național pentru elaborarea de politici publice sau strategii care să faciliteze tranziția de la educație la viața profesională, spre exemplu. Ceea ce raportul constată, oarecum în mod indirect, este utilizarea acestor studii doar intern, la nivelul universităților, sau în relațiile instituționale dintre acestea, în ciuda faptului că resursele implicate în procesul de realizare a acestor studii, considerabile, provin cel mai adesea din surse publice.

A.5 STATELE DIN CENTRUL SI ESTUL EUROPEI.

Potrivit informațiilor sintetizate în raportul *Trackit* realizat de EUA și citat anterior, statele din centrul și estul Europei, precum Ungaria, Cehia, Bulgaria sau Polonia, au început să își dezvolte sisteme proprii, la nivel național, de evaluare a parcursului profesional al absolvenților. Nu există însă elemente unitare care pot fi evidențiate, fiecare caz în parte având propriile caracteristici.

Spre exemplu, Polonia, nu are un sistem specific de urmărire a parcursului studenților după absolvire. Informațiile privind absolvenții de învățământ superior și parcursul profesional al acestora poate fi urmărit doar prin intermediul cercetărilor statistice la nivel național care vizează în general piața forței de muncă. Potrivit practicilor și normelor statistice

europene, convenite cu Eurostat, Polonia realizează periodic studiul privind situația forței de muncă (similar studiului AMIGO realizat în România de Institutul Național de Statistică). Prin intermediul acestui studiu pot fi identificate date socio-demografice privind nivelul de educație și de ocupare al persoanelor și pot fi extrase informații generale specifice privind absolvenții de învățământ superior. O altă similitudine cu situația existentă în prezent în România, este prevederea legală, în vigoare din anul 2011, ca universitățile din Polonia să își dezvolte sisteme interne proprii de urmărire a parcursului profesional al absolvenților. Aceste sisteme urmează să fie evaluate în cadrul procesului de asigurare externă a calității. În acest moment însă nu există informații oficiale disponibile privind gradul de realizare și implementare ale acestei prevederi legale și nici studii sau rapoarte cu accent pe situația absolvenților de învățământ superior din Polonia.

În cazul Bulgariei, situația este întrucâtva similară celei din Polonia, în sensul că nu există un sistem implementat la nivel național de urmărire a parcursului profesional al absolvenților de învățământ superior. Cu toate acestea, universitățile trebuie să dețină sisteme interne proprii de monitorizare a absolvenților, potrivit prevederilor legale. În cadrul unui proiect privind clasificarea universităților din Bulgaria (detalii privind proiectul pot fi accesate la adresa: <http://rsvu.mon.bg/>) au fost evaluate sistemele interne de monitorizare a absolvenților utilizate de universități. În urma evaluărilor succesive efectuate în vederea clasificării universităților din Bulgaria (în anii 2010 și 2012), s-a constatat existența sistemelor interne de monitorizare a absolvenților, însă eficiența și calitatea datelor obținute este descrisă ca fiind „variabilă”.

Ungaria și Cehia dețin, prin comparație cu Polonia și Bulgaria, sisteme la nivel național, avansate și centrate pe monitorizarea absolvenților de învățământ superior. Cehia deține două surse de informații privind acest subiect: unul este registrul matricol unic al studenților înmatriculați în universitățile din această țară, care permite, pe baza datelor administrative monitorizarea parcursului educațional, al gradului de absolvire sau al abandonului educațional, însă nu conține informații privind angajarea absolvenților. O a doua sursă importantă de informații este Centrul pentru Politici Educaționale, de la Universitatea Carol din Praga. Centrul derulează proiecte care au ca obiectiv principal colectarea de date, analiza și raportarea acestora, cu privire la integrarea pe piața muncii a absolvenților. Aceste activități sunt realizate de regulă prin intermediul unor sondaje periodice, ce folosesc chestionare online, adresate absolvenților. Ministerul Educației finanțează acest tip de proiecte, fie din surse proprii, fie, recent, prin utilizarea fondurilor structurale europene și este principalul beneficiar al rezultatelor studiilor.

Ungaria a înființat o linie dedicată de finanțare pentru Programul de Monitorizare a Carierei absolvenților de învățământ superior care face parte din sistemul de finanțare prin fonduri structurale nerambursabile asigurat de Uniunea Europeană. În cadrul acestui Program, universitățile raportează la nivel central datele colectate de la absolvenți prin

intermediul unor chestionare online, chestionare care sunt personalizate de fiecare universitate în parte în funcție de nevoile specifice. Metodologia folosită în cadrul Programului la nivel național în vederea monitorizării absolvenților este întrucâtva similară cu cea existentă în cazul Germaniei, descris anterior. Programul este coordonat la nivel național de o Agenție a Ministerului Educației din Ungaria, care stabilește structura metodologiei și a instrumentelor (chestionare de regulă) folosite pentru colectarea datelor la nivel național; de asemenea, această Agenție urmărește aplicarea și raportarea regulată de către universități a datelor colectate, întreține și asigură funcționarea bazelor de date și elaborează periodic studii la nivel național privind situația absolvenților de învățământ superior. Universitățile participă la proiect și au libertatea de a adăuga itemi personalizați în chestionarele elaborate, în funcție de nevoile specifice și de a elabora propriile studii și analize, în funcție de datele colectate și nevoile de informare proprii. Putem descrie acest tip de metodologie ca fiind una centralizată la nivel macro cu o relativă flexibilitate individuală care permite universităților să folosească datele colectate în vederea atingerii propriilor obiective de politici educaționale. Datele colectate în cadrul acestui Program exced subiectul specific al absolvenților și pot fi considerate exhaustive în ceea ce privește parcursul educațional al persoanelor, în cadrul programului fiind colectate la nivel național și date privind parcursul educațional anterior înmatriculării într-o universitate precum și informații privind percepțiile subiective ale studenților și absolvenților legate de experiențele lor educaționale. Programul la nivel național include și o componentă de introducere în bazele de date ale informațiilor ce pot fi recuperate și sistematizate anterior anului de debut al acestuia (2009), urmărind în acest fel obiectivul de consolidare a unei baze de date comprehensive privind parcursul educațional, integrarea pe piața muncii, monitorizarea carierei angajaților precum și informații privind evaluarea personală a legăturii dintre educație, competențe și locul de muncă.

B. CARACTERISTICI ALE STUDIILOR EFECTUATE ÎN ROMÂNIA PRIVIND ABSOLVENȚII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI UNIVERSITAR ȘI INTEGRAREA ACESTORA PE PIAȚA MUNCII

B.1 Absolvenți și piața muncii

Studiul național de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior - *Absolvenții și Piața Muncii* (APM) - a urmărit analiza detaliată a traseelor profesionale sau academice din primii ani după absolvirea unei instituții de învățământ superior din România. Studiul a fost realizat în cadrul unui proiect cofinanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013 și implementat de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării în parteneriat cu Centrul Internațional pentru Cercetare în Învățământul Superior (INCHER), Universitatea din Kassel, Germania. Proiectul a beneficiat și de rezultatele programului Phare TVET-RO 2005, prin care au fost elaborate metodologii și instrumente de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior, rezultate recomandate de MECT în metodologia-cadru aprobată prin ordin de ministru (nr.6012/21 noiembrie 2008).

Obiectivul general al proiectului a fost consolidarea rolului universităților în evaluarea modului în care cunoștințele, competențele și abilitățile dobândite sunt suficiente pentru a permite absolvenților de învățământ superior să se angajeze pe piața muncii sau să-și continue studiile. În acest sens, proiectul a urmărit asigurarea tuturor premiselor necesare pentru crearea unei rețele de universități care să realizeze anual, în colaborare, studii independente privind inserția absolvenților pe piața muncii, folosind instrumente și metodologii comune, rezultatele obținute putând fi astfel agregate și analizate și la nivel național.

Necesitatea dezvoltării proiectului a apărut în urma identificării la nivel național a unor disfuncționalități importante în mecanismele de corelare a sistemului educațional cu piața muncii:

- informații insuficiente cu privire la inserția absolvenților pe piața muncii;
- lipsa unor monitorizări pe termen lung a inserției sociale și profesionale a absolvenților;
- capacitate instituțională scăzută de a realiza periodic astfel de monitorizări;

- nivel redus de asistență acordat pentru implementarea strategiei naționale privind piața muncii;
- implicarea insuficientă a angajatorilor în probleme legate de educație;
- investiții reduse în resursa umană înalt calificată (absolvenți de studii superioare).

Proiectul și-a propus să realizeze o cercetare detaliată care să permită analiza rezultatelor sistemului de învățământ superior din România, atât centralizat, cât și pentru fiecare universitate (participantă) în parte, la un nivel suficient de detaliat pentru evaluarea programelor de studii. Pe termen lung, proiectul a urmărit să contribuie la dezvoltarea capacităților manageriale și a sistemelor de asigurare a calității în învățământul superior, prin derularea periodică studiilor de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților.

Beneficiind într-o primă etapă de o strânsă colaborare cu un grup de lucru de la INCHER Kassel coordonat de Harald Shomburg, cercetarea a fost puternic marcată de metodologia și instrumentele de lucru utilizate anterior de echipa germană pentru KOAB:

- realizarea studiului pe baza participării voluntare a universităților, prin crearea unor echipe instituționale având atribuții extinse și un grad de autonomie destul de ridicat, sincronizarea activităților fiind asigurată de echipa centrală a proiectului;
- investigarea longitudinală a cohortelor de absolvenți (la 1 an și la 5 ani de la absolvire, pentru această cercetare) realizată la nivelul întregii populații (eșantion determinat doar pe bază de disponibilitate);
- utilizarea unui chestionar exhaustiv, conținând atât informații obiective, referitoare la parcursul profesional, cât și informații subiective, privind percepțiile respondenților cu privire la calitatea și relevanța studiilor urmate.

Deși inițial proiectul prevedea desfășurarea cercetării pentru un grup pilot, format din 15-20 de universități, această abordare a fost extinsă, fiind invitate să participe la studiu toate universitățile din țară, atât cele finanțate de la bugetul de stat, cât și cele particulare. Din totalul celor 108 universități acreditate și autorizate în anul universitar 2009/2010 să funcționeze, aproximativ jumătate (55 de universități) au acceptat invitația. Din punct de vedere al tipului de finanțare, dar și al distribuției teritoriale a acestora, structura grupului de universități participante a avut un bun nivel de diversitate. La studiu au participat 14 instituții de învățământ superior particulare, 35 de universități finanțate din sume alocate de la bugetul Ministerului Educației Naționale și 6 instituții finanțate prin bugetul altor ministere. Toate regiunile de dezvoltare au fost bine reprezentate în cadrul studiului. În acest context, cercetarea poate fi considerată a fi primul exercițiu de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților din învățământul superior realizat la nivel național. Cu toate acestea, trebuie evidențiat faptul că două dintre cele mai importante instituții de învățământ superior din România, Universitatea Politehnică din București și Universitatea din București, nu au răspuns invitației de a participa la studiu. Din această cauză, rezultatele globale ale studiului au fost perturbate la nivelul domeniilor de studii, cel economic fiind supradimensionat, ca

urmare a influenței avute de participarea în proiect a Academiei de Studii Economice din București.

Populația vizată de cercetarea desfășurată a fost reprezentată de totalitatea absolvenților de studii universitare de lungă durată, respectiv de studii universitare de licență, din promoțiile 2005 și 2009 din cadrul instituțiilor de învățământ superior care au acceptat să participe în mod voluntar la studiu. Conform datelor furnizate de universități, populația vizată de studiu a fost formată din 210.621 de absolvenți, din care 73.110 din promoția 2005 și 143.234 din promoția 2009. Dintre aceștia, pentru aproximativ trei sferturi a fost identificată o adresă poștală sau de e-mail validă care să permită invitarea lor la studiu.

Contactarea absolvenților s-a realizat de la nivel instituțional, în mai multe runde, prin acțiuni sincronizate cu ajutorul unor recomandări elaborate de experții echipei centrale. În general, a fost transmisă o invitație de participare la studiu și câte trei mesaje de reamintire, pentru cei care nu au răspuns la mesajele anterioare. Asigurarea confidențialității răspunsurilor, dar și monitorizarea participanților, a fost asigurată prin acordarea unui cod unic de participare fiecărui absolvent. Invitațiile au fost transmise prin poșta clasică sau, după caz, prin cea electronică și chiar prin ambele variante, pentru cei care aveau amândouă datele de contact disponibile. În paralel, au fost utilizate și alte metode de contactare a absolvenților pentru a obține de la aceștia o adresă validă, între care cele mai importante au fost interviurile telefonice sau discuțiile directe în momentul ridicării diplomei de absolvire. În unele cazuri au fost implicate organizațiile studențești de tip Alumni sau au fost utilizate mediile de promovare scrise și online (articole în ziare, newsletter-uri, forum, rețele de socializare, site-urile universităților etc.), atât pentru a-i motiva pe absolvenții deja invitați să participe în proiect, cât și pentru a oferi absolvenților din grupul țintă, care nu au avut disponibilă o adresă validă pentru a fi invitați, posibilitatea de a contacta echipa instituțională a proiectului pentru a primi un cod de participare. Această mare varietate de metode, aplicate în mod relativ autonom de către echipele instituționale, a generat diferențierea semnificativă a procentelor de absolvenți invitați să participe la studiu, care au fost înregistrate la nivelul universităților. Calitatea bazelor de date conținând datele de contact ale foștilor studenți și gradul de implicare al echipelor instituționale au fost cele două elemente critice pentru obținerea unor valori ridicate pentru ratele de participare la studiu.

În urma primei cercetări realizate au fost colectate informații de la un număr total de 39.308 absolvenți, din care 10.535 pentru promoția 2005 (reprezentând 26,8% din numărul total de absolvenți participanți efectiv la studiu) și 28.773 pentru promoția 2009 (reprezentând 73,2% din numărul total de absolvenți participanți efectivi). La nivel național, gradul de acoperire a fost pentru promoția 2005, de 9,4% din numărul total de absolvenți, variind în funcție de distribuția teritorială între 6,8% în regiunea Sud și 12,2% în regiunea NE. Pentru promoția 2009 gradul de acoperire a atins nivelul de 15%, înregistrându-se variații teritoriale între 6,8% în regiunea C și 30,3% în regiunea NE.

B.1.1 Dimensiunile investigate / analizate

Colaborarea cu grupul de lucru de la INCHER Kassel a avut un impact semnificativ și asupra tematicii cercetării, aceasta acoperind un spectru foarte larg de întrebări între care:

- Cum este realizată trecerea de la studiile universitare la activitatea profesională?
- Care sunt condițiile de angajare pentru absolvenții de învățământ superior (salariu, timp de lucru, tip de contract etc.)?
- Care sunt metodele de căutare a unui loc de muncă utilizate de absolvenții instituțiilor de învățământ superior din România?
- Care sunt competențele solicitate de angajatori la angajare?
- Cum își evaluează retrospectiv absolvenții studiile?
- Ce competențe au dobândit absolvenții pe parcursul traseului lor educațional și care sunt competențele solicitate la un an de la absolvire?

Dincolo de acestea, într-un plan mai general, cercetarea a urmărit și care este relația dintre relația dintre studii, oferta educațională și succesul profesional.

Pentru acoperirea întregii liste a întrebărilor de cercetare a fost utilizat pentru prima etapă a proiectului, ca instrument de măsurare, un chestionar extins, standardizat la nivelul tuturor universităților, dezvoltat de echipa centrală a proiectului în strânsă colaborare cu experții INCHER Kassel. Chestionarul de bază a fost construit pe structura celui utilizat în proiectul german KOAB, prin introducerea unor elemente selectate de partenerul german din cele utilizate pentru proiectele CHEERS și REFLEX, dar și prin adăugarea unor elemente specifice sistemului de învățământ românesc. Înainte de realizarea formatului de referință al chestionarului a fost organizat un seminar în care au fost consultați reprezentanți ai universităților participante, aceștia fiind invitați să propună elemente specifice pentru personalizarea variantei de bază. Având în vedere abordarea exhaustivă adoptată la elaborarea formatului de referință, propunerile au fost reduse la număr și nu au justificat realizarea unor variante individualizate. În final a fost luată decizia utilizării unui chestionar unic obținut prin adăugarea la varianta de bază a câtorva elemente specifice pentru domeniile psihologie și drept.

Înainte de finalizarea chestionarului echipa centrală a organizat o etapă de pretestare declarată a acestuia de către un grup de 17 absolvenți care au fost rugați să evalueze întrebările în funcție de propria înțelegere a conținutului lor. În cadrul unei sesiuni de lucru dedicate s-a discutat împreună cu întregul grup relevanța, formularea, dificultatea și ordinea întrebărilor, consistența „filtrelor” directe introduse în chestionar și percepția generală privind experiența de completare a chestionarului, inclusiv timpul necesar care a fost cronometrat pentru fiecare participant în parte. În urma pretestării declarate au fost făcute

ultimele modificări chestionarului (în format tipărit). Acesta avea 449 de variabile asociate unui număr 85 de întrebări, dar datorită metodei de filtrare automată care a fost utilizată o bună parte a acestora rămânea ascunsă absolventului. Întrebările au fost organizate în 12 secțiuni:

- Educație preuniversitară;
- Studii universitare;
- Alte forme de educație și formare profesională;
- Programul de studii universitare de referință;
- Condiții de studiu și competențe dobândite;
- După absolvire;
- Căutarea unui loc de muncă;
- Primul loc de muncă după absolvire;
- Locul de muncă și profesia în prezent;
- Evaluarea retrospectivă a programului de studii;
- Date biografice;
- Evaluarea chestionarului.

Metoda utilizată pentru colectarea datelor a fost aceea de chestionar on-line cu auto-administrare. Chestionarul a fost dezvoltat cu ajutorul aplicației gratuite “online.QTAFI (V2.0)” realizată de echipa de la INCHER Kassel pentru realizarea de cercetări în învățământul superior. Este o aplicație de generare de chestionare standardizate ușor de administrat, care asigură facilități pentru filtrarea întrebărilor, fără a modifica forma și design-ul chestionarului. Aceste facilități au permis ca timpul necesar pentru completarea integrală a chestionarului să fie de aproximativ 30 de minute. În același timp, aplicația oferea posibilitatea revizuirii răspunsurilor și completării în mai multe sesiuni, toate modificările fiind salvate la fiecare deconectare, fiind regăsite apoi atunci când absolventul accesa pagina de internet dedicată, folosind codul primit. Chestionarul on-line a fost găzduit de un server al echipei centrale a proiectului, iar accesul către site-ul de completare era asigurat atât din pagina de internet a proiectului, cât și dintr-o pagină dedicată proiectului care se afla pe site-urile universităților participante, fiind semnalată de bannere poziționate chiar pe prima pagină a acestora.

Înainte de utilizarea efectivă a variantei on-line a chestionarului, s-a realizat și o etapă de pretestare nedeclarată a acestuia pentru validarea formatului electronic, identificarea metodelor optime de transmitere a invitațiilor, obținerea unui volum de date suficient pentru testarea instrumentelor de analiză, testarea procedurilor și a instrumentelor de monitorizare a procesului și a canalelor de comunicare cu universitățile. La pretestarea declarată au participat 11 universități pentru care a fost selectat un eșantion reprezentativ format din aproximativ 4000 de participanți. Chestionarul utilizat pentru această etapă a fost găzduit de un server al grupului INCHER Kassel. Rezultatele obținute au fost apoi încărcate pe aplicația

echipei centrale, după ce a fost desfășurat și un exercițiu comun pentru testarea stabilității chestionarului on-line care urma să fie folosit pentru cercetarea propriu-zisă.

Aplicare efectivă a chestionarului s-a desfășurat între 23 noiembrie 2010 și 31 martie 2011. În această perioadă au existat patru runde de contactare distincte, în care au fost transmise invitația inițială și cele 3 mesaje de reamintire pentru acei absolvenți care n-au completat chestionarul. Pentru fiecare fază de contactare a existat o zi "Z", când toate universitățile participante au transmis invitațiile prin poștă, e-mail-urile fiind transmise defazat, pentru a asigura primirea simultană a celor două tipuri de mesaje de către absolvenți. Textul și formatul invitațiilor au fost propuse de către echipa centrală, dar universitățile au avut libertatea de a opera unele modificări pentru a adecva invitațiile la condițiile specifice. Pentru aceste acțiuni echipa centrală a stabilit un contract dedicat cu Poșta Română și a furnizat universităților plicuri personalizate și alte materiale necesare. Pentru ultima rundă, au fost adăugate suplimentar și mici obiecte promoționale (semne de carte) pentru a fi transmise odată cu scrisorile de reamintire. Tot în ultima rundă au fost transmise și formulare tipărite ale chestionarului absolvenților care au solicitat acest lucru (opțiune menționată în scrisoarea de invitație).

Monitorizarea procesului de aplicare a chestionarului a avut două direcții distincte. Echipele instituționale au raportat fiecare acțiune de contactare atât prin e-mail, folosind o adresă de grup dedicată proiectului și direcționată către întreaga echipă, cât și completând informațiile principale privind activitatea proprie într-un chestionar on-line similar celui adresat absolvenților. În același timp a fost creată o aplicație prin care erau identificate codurile utilizate pentru accesarea chestionarului și erau transmise rapoarte zilnice și grafice evolutive săptămânale atât către echipa centrală, cât și către cele instituționale. Acestea din urmă primeau și informări comparative între procentul propriu de absolvenți care au accesat chestionarul și valorile medii la nivelul întregului proiect, o metodă care a avut un puternic efect stimulatoriu pentru toate echipele participante.

B.1.2 Tipul și nivelul de analiză a datelor colectate

În urma celor patru runde de contactare au fost completate un număr total de 39.308 de chestionare, din care 10.535 pentru promoția 2005 și 28.773 pentru promoția 2009. Ca urmare rata medie brută de participare la studiu a fost de 18,2%, în timp ce rata netă a fost de 26% (obținută după eliminarea celor aproximativ 28% dintre absolvenți, care nu au avut nici o adresă validă). Formularele tipărite au reprezentat o alternativă cu nesemnificativ la nivelul studiului (aproximativ 200 de formulare tipărite) care a fost eliminată în al doilea an de derulare a proiectului. Dintre 39.308 de chestionare rezultate 69,4% au fost completate în totalitate (72,1% pentru promoția 2005 și 68,5% pentru promoția 2009), restul reprezentându-l chestionarele abandonate în diverse stadii de completare.

Pentru analiza datelor obținute curățarea bazei de date, validarea și recodificarea răspunsurilor au fost realizate de grupul de la INCHER Kassel cu sprijinul unor experți din echipa centrală a proiectului. Ulterior, au fost organizate pe parcursul a 2 săptămâni și o serie de 5 seminarii a câte 2 zile în 4 centre universitare din țară. În cadrul seminariilor practicienii de la Kassel au prezentat experților în analiza datelor din universitățile participante la studiu ce metode au fost utilizate pentru această etapă. În același timp au fost explicate și procesele prin care, pe baza rezultatelor înregistrate la nivel de universitate, pot fi create seturi de tabele statistice folosind diverse variabile reprezentative pentru analiza răspunsurilor. Scopul principal al seminariilor a fost acela de a dubla analiza generală, realizată la nivel central cu o serie de analize realizate la nivelul universităților participante de către experții instituționali. În același timp a fost urmărită stimularea cooperării între experți în vederea facilitării dezvoltării unor grupuri regionale de practicieni în studii de monitorizare a traseului profesional al absolvenților.

În urma etapei de curățare și validare a bazei de date eșantionul utilizat pentru analize statistice a fost restricționat la 32.683 chestionare, din care 8.990 pentru promoția 2005 (27,5%) și 23.693 pentru promoția 2009 (72,5%). Deși prin metodologia utilizată studiul în rândul absolvenților nu a urmărit să aibă un caracter de reprezentativitate, volumul impresionant de date și gradul ridicat de acoperire al promoțiilor participante au dat datelor credibilitate și coerență statistică și au permis rularea atât a unor prelucrări primare cu caracter exhaustiv, cât și a unor analize multivariate avansate. Prelucrările primare au fost realizate de grupul de la Kassel care au creat seturi de tabele statistice generale asociate majorității întrebărilor din chestionar folosind ca variabile reprezentative: "domeniul de studii", "regiunea în care absolventul a fost terminat liceul", "profilul liceului absolvit" și "genul respondentului". În același timp grupul de la Kassel a realizat seturi similare de tabele statistice pentru fiecare universitate în parte folosind în general ca variabilă reprezentativă: "facultatea". Celelalte prelucrări, inclusiv analizele multivariate au fost realizate de experți ai echipei centrale a proiectului și sistematizate în raportul final al proiectului în 6 secțiuni principale și 14 subsecțiuni:

- Studii universitare și postuniversitare
 - Rezultate socio-demografice și domenii de formare profesională
 - Studii postuniversitare: incidența studiilor masterale și doctorale
- Caracteristicile programului de studii
 - Durata efectivă a programului de studii
 - Actul educațional
 - Condiții de studiu
 - Competențe dobândite
- Căutarea unui loc de muncă
 - Durata procesului de căutare a unui loc de muncă

- Metode de căutare utilizate
- Inserția pe piața muncii
 - Primul loc de muncă
 - Locul de muncă actual
 - Analiza profilului absolvenților
- Mobilitatea geografică în rândul absolvenților de studii superioare
- Formarea profesională continuă
 - Accesul la formare profesională continuă
 - Scopul programului de formare profesională
 - Costurile programului de formare profesională

B.1.3 Concluziile obținute și utilizarea acestora

Prima analiză a inserției absolvenților de învățământ superior realizată la nivel național a oferit în premieră o imagine complexă a diferențelor și asemănarilor existente între traseele profesionale ale diverselor categorii de absolvenți organizate după:

- Anul absolvirii, aspect care în acest caz are o semnificație suplimentară, promoția 2009 fiind organizată conform procesului Bologna în timp ce promoția din 2005 poate fi considerată o reprezentantă a vechii modalități de organizare;
- Domeniul de studiu;
- Genul absolventului;
- Tipul învățământului absolvit (public/privat).

Printre concluziile acestei cercetări au fost evidențiate mai multe elemente remarcabile:

- La nivelul promoției 2009 tinde să se accentueze legătura între profilul liceului absolvit și domeniul de studiu al absolventului;
- Majoritatea absolvenților nu apelează la prelungiri a perioadelor de studiu și nu există diferențe semnificative între cele două promoții cu privire la mediile de absolvire sau cu privire la gradul de satisfacție față de competențele dobândite;
- Aproximativ 1 din 9 absolvenți au participat la mobilități în străinătate și 1 din 7 la proiecte de cercetare derulate în universități, valorile fiind apropiate pentru cele două promoții;
- Pentru cea mai mare parte a absolvenților, procesul de căutare a unui loc de muncă începe după absolvire, dar o pondere semnificativă acelor provenienți din învățământul privat au loc de muncă la debutul studiilor universitare, loc de muncă pe care îl păstrează pe parcursul studiilor și după;
- Doar 1,8% dintre absolvenții promoției 2005 nu au avut nici un loc de muncă după absolvire, pe când, în cazul promoției 2009, acest procent crește la 17,1%,

dar această diferență este explicată și prin procentul mult mai ridicat de absolvenți de licență tip Bologna care își continuă studiile în ciclul al doilea. În orice caz, durata de căutare a unui loc de muncă este mai mare și numărul angajatorilor contactați până la identificarea unui loc de muncă este mai ridicat pentru absolvenții promoției 2009;

- Mobilitatea pe piața muncii a absolvenților cu studii superioare este însă relativ redusă, în special pentru absolvenții care s-au încadrat într-un loc de muncă potrivit specializării, spre deosebire de cei care sunt ocupați inadecvat și care au tendința de a schimba mai multe posturi;
- Background-ul educațional al absolvenților cu studii superioare joacă un rol foarte important în succesul acestora pe piața muncii, în special pentru promoția 2009, absolvirea unei instituții publice de învățământ și ocuparea unui loc finanțat de la buget crescând șansa unei ocupări de calitate;
- Domeniul de studii are cea mai mare putere de predicție a probabilității de inserție adecvată, iar sectorul de activitate al serviciilor este zona de ocupare care atrage cel mai mult absolvenți de studii superioare ocupați inadecvat;
- Genul influențează puternic șansele pe piața muncii, indiferent de momentul carierei, în sensul că absolvenții de sex masculin au acces mai mare la ocupare adecvată, comparativ cu femeile;
- Absolvenții de studii superioare tind să valorizeze mai mult competențele și abilitățile transversale dobândite pe parcursul studiilor, majoritatea absolvenților celor două promoții apreciind că pentru dezvoltarea ulterioară a competențelor tehnice trebuie urmate cursuri de formare profesională continuă.

B.2 A doua cercetare (Anul de prelungire)

B.2.1. Analiza metodologiilor utilizate pentru identificarea și studierea parcursului profesional al absolvenților

După finalizarea primei cercetări naționale privind inserția absolvenților pe piața muncii derulate pentru promoțiile 2009 și 2005 s-a urmărit consolidarea experienței acumulate la nivelul întregii echipe, tot în cadrul proiectului APM, prin derularea unui nou studiu pentru promoțiile 2006 și 2010, cercetare care a fost realizată prin prelungirea proiectului cu încă un an. Noul studiu a fost marcat de faptul că prelungirea a fost făcută fără modificarea bugetului și fără a mai beneficia de aportul atât de important al grupului de la INCHER Kassel. Aceste dificultăți majore au fost însă adecvate principalului obiectiv urmărit: facilitarea tranziției către realizarea anuală a unor studii independente la nivelul universităților, folosind instrumente și metodologii comune, pentru a oferi informații riguroase care să poată fi agregate și analizate la nivel național. Noul studiu a urmărit în primul rând fructificarea

metodelor, instrumentelor și experienței acumulate anterior într-un context în care resursele disponibile sunt restrictive, dar există un grad mai ridicat de libertate în ceea ce privește deciziile adoptate la nivel instituțional. În acest sens, recomandările detaliate, utilizate de echipa centrală a proiectului pentru studiul anterior, au fost înlocuite cu propuneri mai flexibile, singura restricție importantă fiind respectarea calendarului comun de aplicare. În același timp, a fost conservat cadrul principal care a stat la baza realizării primei cercetări: participarea voluntară a universităților, investigarea longitudinală a cohortelor de absolvenți (acum pentru promoțiile 2006 și 2010) și utilizarea unui chestionar exhaustiv. Din punct de vedere practic însă, din cauza restricțiilor financiare, a fost adoptată decizia de a contacta absolvenții preponderent prin email. În acest sens, o activitate foarte importantă, specifică noului studiu, a fost aceea a dezvoltării la nivelul echipei centrale UEFISCDI a unei platforme informatice prin intermediul căreia să fie contactați absolvenții într-o manieră semi-automată.

În condițiile în care universitățile au preluat susținerea financiară pentru activitățile implicate, numărul de instituții participante a înregistrat o scădere previzibilă, ajungând la doar 42 de universități (32 de stat și 10 particulare) față de 55 de universități participante la primul studiu. Consolidarea și validarea bazelor de date cu datele de contact ale absolvenților a fost considerată pentru noul studiu o activitate absolut independentă, aflată exclusiv în sarcina universităților, echipa centrală oferind însă consultanța necesară prin intermediul unei metodologii cadru, document care a fost pus la dispoziția echipelor instituționale. Noua metodologie prevedea simplificarea semnificativă a structurii bazei de date propuse pentru gestionarea datelor de contact ale absolvenților, prin corelarea acestora cu cea a platformei informatice dezvoltate la nivel central: singurele date de contact propriu-zise propuse cu titlu obligatoriu erau adresa de e-mail și telefonul, informații care permiteau contactarea cu efort și costuri minime prin platformă. Cu toate acestea însă, aproximativ jumătate din instituții au ales să realizeze și procesul de contactare a absolvenților în mod independent, iar aproape un sfert au alocat și resurse financiare suplimentare pentru transmiterea de scrisori poștale, deși noua metodologie propusă prevedea transmiterea exclusiv de e-mail-uri și SMS-uri, tocmai pentru a diminua efortul financiar implicat. În aceste condiții au fost invitați să participe la noul studiu un număr total de 48.098 de absolvenți din care 15.527 din promoția 2006 (32%) și 32571 din promoția 2010 (68% din total).

Contactarea absolvenților s-a făcut de această dată în cinci runde succesive în care s-au transmis invitații de participare la studiu și mesaje de reamintire prin poșta electronică. Beneficiind de avantajele poștei electronice și ținând cont de durată de interes mai scăzută asociate acestora intervalul dintre runde a fost semnificativ mai redus, majoritatea desfășurându-se pe parcursul lunii aprilie 2012. Beneficiind de funcționalitățile platformei informatice au fost testate și alte două metode alternative de contactare a absolvenților: transmiterea de SMS-uri de invitație către absolvenții care aveau înregistrat un număr de telefon mobil și auto-înregistrarea, printr-o componentă care permitea tuturor absolvenților

universităților participante care nu aveau o dată de contact validă să se înscrie în baza de date a proiectului și să primească un codul individual de acces la chestionar. Deși această ultimă variantă a fost potențată de o rundă în care au fost transmise scrisori de mulțumire absolvenților care au completat chestionarul, în care era inclusă și rugămintea de a anunța foștii colegi cu privire la existența studiului, auto-înregistrarea a reprezentat un fenomen nesemnificativ la nivelul cercetării.

În urma celei de a doua cercetări realizate au fost colectate informații de la un număr total de 9.294 absolvenți, din care 3.359 pentru promoția 2006 (reprezentând 32% din numărul total de absolvenți participanți efectiv la studiu) și 5.935 pentru promoția 2010 (reprezentând 68% din numărul total de absolvenți participanți efectivi). La nivel național, pentru promoția 2006, gradul de acoperire a fost de 2,7%, variind în funcție de distribuția teritorială între 0,2% în regiunea Sud - Vest și 5,2% în regiunea Sud - Est, iar pentru promoția 2009 gradul de acoperire este de 3,2%, având variații teritoriale între 0,4% în regiunea Sud - Vest și 7,1% în regiunea Sud - Est.

B.2.2 Dimensiunile investigate / analizate

Tematica urmărită a fost integral păstrată și pentru noul dar au fost făcute mai multe ajustări în vederea eliminării unor probleme identificate după prima cercetare. În operarea modificărilor la nivelul chestionarului s-a urmărit asigurarea unui echilibru posibilitatea de a compara rezultatele noului studiu cu cele obținute din prima cercetare și rectificarea tuturor problemelor evidențiate prin întrebări la care au fost identificate puncte de abandon al completării sau semnalate de reprezentanții universităților, pornind de la observațiile primite în mod direct de la absolvenți. Scopul urmărit era obținerea unei variante finale care să poată fi aplicată fără modificări și în anii următori

Pentru a doua cercetare desfășurată unele întrebări au fost reformulate, pentru eliminarea ambiguităților, iar unele secțiuni au fost comasate, pentru facilitarea completării rezultând în final doar 10 secțiuni principale:

- Educație preuniversitară;
- Studii universitare;
- Alte forme de educație și formare profesională;
- Programul de studii de licență absolvit în anul 2006/2010;
- Căutarea unui loc de muncă după absolvire;
- Primul loc de muncă după absolvire;
- Locul de muncă și profesia în prezent;
- Evaluarea retrospectivă a programului de licență;
- Date biografice;
- Evaluarea chestionarului.

Varianta în limba engleză (disponibilă, dar neutilizată în prima etapă) și formatul tipărit al chestionarului au fost eliminate. Cu toate acestea, dincolo de unele dificultăți de natură tehnică implicate de ajustări, tematica abordată, metoda utilizată pentru colectarea datelor precum și datele propriu-zise care au fost obținute au rămas perfect comparabile.

B.2.3 Tipul și nivelul de analiză a datelor colectate

Din cele 9.294 de chestionare completate, 3.359 pentru promoția 2006 și 5.935 pentru promoția 2010, 79,9% dintre chestionare au fost completate integral, valoare semnificativ mai mare decât în primul exercițiu. Acest lucru validează modificările operate chestionarului utilizat. Pe baza acestor noi date au fost realizate tabele și analize similare celor din anul precedent, rezultatele întărind tendințele deja evidențiate anterior. Se poate remarca însă că puține dintre analizele realizate au fost făcute la nivelul universităților participante. O posibilă justificare a acestui fenomen poate fi aceea că în condițiile financiare restrictive cu care se confruntă universitățile nu pot mobiliza resurse materiale și umane pentru a acoperi independent o activitate cu un grad atât de ridicat de complexitate. În același timp este remarcabilă lipsa unor analize evolutive la nivel global pentru datele înregistrate pentru cei doi ani consecutivi de derulare a cercetării.

B.2.4. Concluziile obținute și utilizarea acestora

Cel de al doilea raport de cercetare realizat în cadrul proiectului reia în mare măsură concluzii prezentate în primul raport, dar conține și unele elemente de natură mai generală care vizează scopul pe termen lung care a fost urmărit: asigurarea tuturor premiselor necesare pentru derularea periodică a studiilor de monitorizare a inserției pe piața muncii a absolvenților. În acest sens este identificat ca element critic crearea unui cadru stabil care să permită realizarea acestor studii la nivel național și se atrage atenția asupra faptului că deși au fost concepute ca instrumente flexibile având un nivel ridicat de autonomie, nici chestionarul on-line și nici platforma informatică pentru contactarea absolvenților nu pot funcționa independent. O posibilă soluție pentru atingerea obiectivului este înființarea unei structuri instituționale care să preia sarcina actualizării periodice a aplicațiilor și formularelor, care să se ocupe de remedierea eventualelor disfuncționalități și să asigure coordonarea proceselor de aplicare a studiului pentru promoții succesive de absolvenți.

C. Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii (2009)

În cadrul proiectului Phare 2006/018-147.05.01 – „Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii”, beneficiar Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, proiect implementat de un consorțiu format din Centrul Educația

2000+, Educația 2000+ Consulting și Mott MacDonald, au fost realizate anchete pe bază de chestionar, precum și o serie de focus-grupuri cu absolvenți recenti (la data realizării anchetei) de studii de licență din patru domenii de studii universitare: drept, științele comunicării, inginerie mecanică și, respectiv, IT. De asemenea, în cadrul proiectului au mai fost realizate anchete prin interviu, respectiv prin chestionar cu angajatori, cât și cu reprezentanți ai agențiilor de recrutare.

Obiectivele studiului au fost acelea de a corela oferta universitară și rezultatele învățării din cele patru domenii pilot cu cerințele de angajare, așa cum sunt acestea articulate de opiniile angajatorilor relevanți, ai reprezentanților recrutatorilor, dar și ai absolvenților care s-au integrat deja pe piața muncii. Astfel, studiul a urmărit a decela opiniile absolvenților de studii de licență, cele ale angajatorilor din domeniile de referință, precum și pe cele ale recrutatorilor de resurse umane, în ideea comparării acestora, pentru a construi o imagine de ansamblu a modului în care se realizează legătura dintre învățământul superior românesc și piața muncii. Studiul a cuprins atât date cantitative, de sondaj, obținute prin anchete pe bază de chestionar (cu absolvenți, angajatori și recrutatori), cât și date calitative, obținute prin anchete pe bază de interviu semi-structurat (cu angajatori și recrutatori), dar și prin focus-grupuri (cu absolvenți)

Pentru cercetarea cantitativă au fost proiectate nouă chestionare distincte pentru următoarele categorii de respondenți: câte patru tipuri pentru angajatori și pentru absolvenți, personalizate în funcție de domeniul de licență vizat (drept, IT și calculatoare, inginerie mecanică, științele comunicării), dar menținând o parte comună din întrebări, respectiv unul pentru recrutatori.

Structura comună a chestionarelor a inclus următoarele teme:

- motivația înscrierii la universitate/ motivația alegerii domeniului, universității respective;
- evaluarea calității cursurilor urmate (respectiv calitatea actului de predare, evaluare și feed-back, suport academic, resurse didactice, programarea orelor, evaluare globală);
- orientare profesională;
- dezvoltare personală (autoevaluarea abilităților cognitive, acțional-funcționale, precum și a celor de rol);
- cariera profesională;
- date socio-demografice și profesionale.

În cadrul capitolelor privind dezvoltarea personală și cariera profesională, au fost incluse întrebări specifice vizând măsurarea utilității deținerii de către absolvenți a unor competențe specifice domeniului de studii urmat. Acestea au constituit particularitățile chestionarelor adresate absolvenților în funcție de domeniul de licență urmat.

Din punct de vedere metodologic, populațiile de absolvenți din cele patru domenii au fost identificate prin adresele de poștă electronică. Astfel, au fost realizate baze de date cu adrese de poștă electronică aparținând unor absolvenți recenți (relativ la anul realizării anchetei - 2009) de învățământ superior din domeniile vizate. Sursele de date au fost multiple. În tabelul de mai jos, acestea sunt prezentate neexhaustiv.

Tabelul 1. Surse de adrese de poștă electronică pentru absolvenții din cele patru domenii țintă

Site-urile facultăților de profil
Liste furnizate sau accesate de către facultăți
Site-urile unor rețele de socializare online, precum colegi.ro sau LinkedIn.com
Forumuri sau liste de discuții online
Organizații studentești și asociații de Alunni
Rețele personale ale membrilor echipei
Pagini personale și bloguri ale unor absolvenți din cele patru domenii
Angajatori
Asociații profesionale

Au fost contactați în total, în mod direct, peste 2500 de absolvenți recenți din cele patru domenii vizate (**Tabelul 2**). Acestora li s-au adăugat un număr destul de ridicat de absolvenți care au primit chestionarul prin intermediul unor liste de discuții, precum și cei cărora mesajul le-a fost retransmis de recipienții inițiali.

Tabelul 2. Rate de răspuns pentru absolvenți

Tip respondent	Număr potențiali subiecți contactați		Număr final de răspunsuri utile
	Prin e-mail	La telefon	
Absolvenți inginerie mecanică	350 +16 liste electronice de discuții, cu aprox. 2000 de membri	20 de asociații studentești	40
Absolvenți IT și calculatoare	830 +12 grupuri electronice de discuții cu aprox. 1700-1800 membri	0	110
Absolvenți științele comunicării	728	0	93
Absolvenți de studii de drept	679	0	149

Aproximativ 400 dintre aceștia au oferit răspunsuri utile la chestionare. Se poate calcula o rată brută de răspuns, ca raport între numărul de răspunsuri utile și numărul de adrese accesate direct. O astfel de rată se plasează la 15,15%, fiind uzuală pentru anchetele online.

Rezultatele studiului indică mai degrabă tendințe majore sesizate în domeniile de studii analizate. Dat fiind faptul că studiul a lucrat cu eșantioane de disponibilitate, rezultatele prezentate sunt valabile doar pentru eșantioanele de respondenți analizate. Acestea în nici un caz nu pot fi generalizate pentru toți absolvenții din România și nici măcar pentru cei din domeniile specifice.

În ceea ce privește structura eșantionului obținut, majoritatea absolvenților ce au răspuns la chestionare proveneau din universități de stat. Doar 12% au absolvit universități private, datele fiind practic aceleași pentru cele patru domenii.

Jumătate dintre absolvenții respondenți terminaseră studiile de licență în 2008, fiind astfel intervievați la mai puțin de un an de la absolvire, o treime în 2006 sau 2007, restul de 16-20% fiind absolvenți mai vechi (la Drept însă ponderea celor ce absolviseră înainte de 2006 crește către 25%). Din punctul de vedere al structurii pe vârste, 55-65% dintre absolvenții ce au răspuns la chestionar aveau sub 25 de ani, variații fiind între domenii. 30-40% aveau 26-30 de ani, iar 10-14% erau de peste 30 de ani (exceptând IT-ul, unde absolvenții de peste 30 de ani reprezentau doar 1% din total).

La disciplinele ingineresti, 60-75% dintre respondenți au fost bărbați, restul fiind femei. La Științele Comunicării și la Drept raportul este inversat, femeile fiind 70-80% dintre respondenți.

Sunt variații mari între domenii în ce privește experiența prealabilă de a fi urmat și alte studii superioare: 21% dintre absolvenții de drept au urmat Dreptul ca a doua facultate, în timp ce doar 7% dintre Inginerii Mecanici erau în aceeași situație, iar la IT și Științele Comunicării datele corespunzătoare erau 11%, respectiv 17%.

În ceea ce privește finalitatea, beneficiarul fiind Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), obiectivul a fost acela de a fundamenta empiric, prin rezultatele studiului, inițiativele de politici publice privind asigurarea calității. Mai precis, rezultatele ar fundamenta deciziile privind normele specifice aplicabile de către fiecare comisie de specialitate a ARACIS în evaluările programelor de studii. Se urmărea astfel formularea de recomandări cu privire la conținutul programelor de studii astfel încât acestea să reflecte mai bine cerințele pieței muncii. Setul de întrebări privind competențele necesare la locul de muncă, dar și auto-evaluarea deținerii acelor competențe a fost gândit pentru a realiza un profil al calificării la care să fie raportate obiectivele programelor de studii, precum și proiecția curriculară a acestora. De asemenea, evaluarea de către absolvenți a diferitelor aspecte ale procesului educațional, precum și evaluarea globală a experienței studiilor universitare, urmăreau să furnizeze beneficiarului, ARACIS, o măsurare la nivel sistemic a calității programelor de studii din domeniile vizate, așa cum era aceasta percepută de către absolvenți. Pe de altă parte, studiul a avut și finalități mai degrabă academice/științifice, precum acelea de a identifica resorturile motivaționale de a urma studii universitare.

Rezultatele studiului arată că, în cea mai mare parte, absolvenții de studii de licență din cele patru domenii vizate, evaluau global pozitiv calitatea studiilor urmate, acordând note între 7,7 (media pentru științele comunicării) și 8,5 (media pentru drept). Absolvenții care absolviseră studiile în 2005 sau mai înainte s-au dovedit a fi mai mulțumiți de calitatea predării decât absolvenții mai recenti. Cei care avuseseră un singur loc de muncă după încheierea facultății apreciau mai mult calitatea predării decât cei ce nu avuseseră deloc locuri de muncă sau cei care schimbaseră mai multe joburi.

Suportul academic, feedback-ul individualizat, stilurile de predare, dar și dotările sunt evaluate, comparativ, mai slab decât restul aspectelor educaționale. De asemenea, majoritatea absolvenților chestionați declarau că în timpul studiilor au obținut toate abilitățile și competențele de care aveau nevoie la locul de muncă (procentele variază între 52% la drept, 55% la științele comunicării și 63% la inginerie mecanică, respectiv 61% la IT; domeniile ingineresti prezentau procente semnificativ mai mari). Pe de altă parte, un procent de 46% (medie a tuturor domeniilor) declarau că în cadrul cursurilor urmate în timpul facultății nu fuseseră abordat problemele practice cu care absolvenții se confruntau la locul de muncă. Variațiile între programe de studii sunt semnificative, 38% la drept, 42% la științele comunicării, 43% la IT și 62% la inginerie mecanică care pare a fi programul de studii cu cea mai slabă pregătire practică, dar cu un nivel ridicat de formare a competențelor cognitive. Pe de altă parte, majoritatea absolvenților, indiferent de domeniu, sunt nemulțumiți de modul în care universitatea i-a pregătit pentru tranziția către piața muncii.

D. Barometrul Calității Învățământului Superior din România (2010-2011)

În cadrul proiectului FSE-POSDRU/2/1.2/S/1/3933, *Asigurarea calității în învățământul superior din România în context European. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional* – ACADEMIS, au fost realizate trei analize anuale (2009, 2010, 2011) privind starea calității sistemului de învățământ superior în ansamblu. Cercetările au vizat populațiile de studenți, angajatori și cadre didactice, fiind realizate pe eșantioane de tip panel în cazul studenților. Începând cu anul 2010 și apoi în 2011 (ultimul an în care a mai fost realizat Barometrul Calității) panelul a inclus și absolvenți de învățământ superior (aceia care fuseseră studenți la licență în ultimul an de studii în 2009, respectiv în 2010). Astfel, în cercetarea efectuată în 2010, eșantionul național de 1735 de studenți și absolvenți a cuprins 205 de absolvenți de studii de licență, din care 54 erau studenți ai ciclului de studii de masterat. Ulterior, în 2011, eșantionul național a inclus 1828 de persoane, din care 324 absolvenți ai studiilor de licență în anii 2009 sau 2010; dintre aceștia, 169 erau studenți în cadrul unor programe de studii de masterat. Firește că eșantioanele de 205 absolvenți în 2010, respectiv 324 de absolvenți în 2011 nu oferă reprezentativitate pentru

populația de absolvenți de învățământ superior, prin urmare rezultatele nu puteau fi generalizate. Totuși, au putut fi identificate câteva tendințe importante, cercetarea având un caracter exploratoriu. Finalitatea cercetării a fost una de tip academic/științific, urmărind să formuleze ipoteze de cercetare pentru a fi testate în cercetări mai ample pe eșantioane reprezentative.

Din punctul de vedere al structurii chestionarelor, anchetele au cuprins următoarele teme:

- evaluarea procesului educațional (calitatea predării, a evaluării și feed-back-ului, a suportului academic, a resurselor didactice, evaluare globală, opinii cu privire la stilurile de predare, la exigențele de evaluare academică, utilizarea platformelor online, echilibrul dintre teorie și practică);
- formarea de abilități și competențe (opinii cu privire la alocarea responsabilităților în formarea de competențe);
- dezvoltare personală (auto-evaluarea deținerii unor competențe necesare la locul de muncă, utilitatea diplomei, aprecierea globală a utilității studiilor pentru locul actual de muncă);
- cariera profesională (nivelul aspirațional);
- stil de viață, valori (buget de timp, capital social, religiozitate, consumul cultural, toleranță, integritate academică, participare politică);
- date socio-demografice.

Rezultatele cercetării au arătat o tendință mai degrabă pozitivă; două treimi dintre absolvenții anului 2009 erau angajați, într-o formă sau alta, în anul 2010 ([Tabelul 3](#)). Doar jumătate dintre absolvenți erau angajați *full-time*, restul fiind angajați *part-time*. De asemenea, aproximativ o treime declarau că lucrau în domeniul pentru care s-au pregătit, 20% în domenii conexe, dar apropiate, iar o treime declarau că lucrează în domenii diferite. Tendința s-a menținut și în 2010 când 48% declarau că erau angajați *full-time*, 13% *part-time* și 7% angajați în cadrul unor proiecte cu timp parțial de lucru. Un procent similar celui din 2009, 31%, declarau că nu muncesc ([Tabelul 5](#)). În eșantionul absolvenților de studii superioare din anul 2010 (intervistați la 9 luni de la absolvire, în 2011) se remarcă totuși o scădere a procentului celor care se declară angajați în domeniul studiat (25%) față de datele din anul anterior (30%), concomitent cu o creștere a procentului celor care se declară angajați în domenii complet diferite celor studiate (24% în rândul celor din 2010, față de 17% în rândul celor din 2009) ([Tabelul 4](#), respectiv [Tabelul 6](#)).

Tabelul 3. Situația pe piața muncii a absolvenților de studii de licență din anul 2009 (ancheta a fost realizată la aproximativ 9 luni de la absolvire)

	În prezent munciți?				
	da, <i>full time</i>	da, <i>part time</i>	da, pentru	nu	nu răspund

				un proiect		
		Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență
Situația	student masterat	32	0	3	17	2
	absolvent	70	19	5	57	0
Total		102 (50%)	19 (9%)	8 (4%)	74 (36%)	2

Tabelul 4. Locul de muncă al absolvenților de studii de licență din anul 2009 la 9 luni de la absolvire

		Locul de muncă actual....?				
		Este în domeniul studiat	Este într-un domeniu conex, apropiat	Este într-un domeniu complet diferit	Nu lucrez	NR
		Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență
Situația	student masterat	18	11	7	15	3
	absolvent	38	26	26	48	13
Total		56 (30%)	37 (20%)	33 (17%)	63 (33%)	16

Tabelul 5. Situația pe piața muncii a absolvenților de studii de licență din anul 2010 (ancheta a fost realizată la aproximativ 9 luni de la absolvire)

		În prezent munciți?				
		da, full time	da, part time	da, pentru un proiect	nu	Total
		Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență
Situația	Masterat an 1	39	11	7	32	89
	Masterat an 2	28	10	5	31	74
	Absolvent	84	20	11	35	150
Total		151 (48%)	41 (13%)	23 (7%)	98 (31%)	313

Tabelul 6. Locul de muncă al absolvenților de studii de licență din anul 2010 la 9 luni de la absolvire

		Locul de munca actual...?				
		Este în domeniul studiat	Este într-un domeniu conex, apropiat	Este într-un domeniu complet diferit	Nu lucrez	Total
		Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență	Frecvență
Situația	Masterat an 1	18	19	19	32	88
	Masterat an 2	14	9	18	33	74
	Absolvent	45	29	39	38	151

	Total	77(25%)	57 (18%)	76 (24%)	103 (33%)	313
--	-------	---------	----------	----------	-----------	-----

În privința veniturilor lunare medii, agregate, indiferent de sursa de proveniență, datele sunt coerente, arătând o tendință a veniturilor absolvenților superioară nivelurilor salariale medii pe economie la vremea respectivă. Astfel, absolvenții anului 2009 declarau în 2010 venituri în medie lunară de 1146 lei, în timp ce absolvenții din 2010 declarau în 2011 venituri medii lunare de 1203 lei ([Tabelul 7](#)).

Tabelul 7. Venitul lunar în 2010, respectiv 2011, al absolvenților de studii de licență din anul 2009, respectiv 2010 (la aproximativ 9 luni de la absolvire)

		Care este, cu aproximație, venitul dvs. lunar (toți banii pe care îi aveți la dispoziție)?	
Anul anchetei		2010	2011
		Medie	Medie
Situația	Masterat an 1	1061	1074
	Masterat an 2		1092
	Absolvent	1180	1359
	Total	1146	1203

Deși datele nu conferă reprezentativitate și, prin urmare, nu pot fi generalizate, studiile realizate de ARACIS în 2010, respectiv 2011 pe eșantioane de absolvenți de învățământ superior se înscriu în rândul inițiativelor naționale de tipul *tracer study* sau *graduate survey* la nivel sistemic, incluzând absolvenți de învățământ superior din diverse domenii de studii, respectiv instituții de învățământ superior. Diferențele față de cercetări similare constau în tematica abordată în cadrul chestionarului. Fiind o cercetare ce viza calitatea învățământului superior în percepția studenților, cadrelor didactice și angajatorilor, absolvenților li s-a aplicat același chestionar ca și studenților. Aspectele preponderente au fost legate de evaluarea procesului educațional, stiluri de viață ale studenților și valori, și mai puțin de aspecte ale vieții profesionale, parcurs, aspirații, profiluri ocupaționale.

E. Sociolog pe piața muncii (2011)

Studiul „Sociolog pe piața muncii” urmărește o analiză amplă a traiectoriilor absolvenților de sociologie de după 1990 ai Universității din București. Studiul a fost realizat în 2011 fiind unul mai puțin obișnuit prin aceea că a luat în considerare un număr mult mai mare de promoții. În fapt, studiul a urmărit specificitățile fiecărei promoții sau a unor grupări de promoții de absolvenți de licență în sociologie între 1990 – 2008. Obiectivul final a fost acela de a oferi Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității București date cu

privire la traiectoria profesională, dar și integrarea socială a absolvenților săi pentru a îi permite să fundamenteze empiric propria strategie de dezvoltare instituțională. Cercetarea a fost realizată în cadrul Programului Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, axa prioritară: 1 “Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și societății bazate pe cunoaștere”, domeniul major de intervenție: 1.2 “Calitate în învățământul superior”, numărul de identificare al contractului: POSDRU/18/1.2/G/17293.

Pe de altă parte, studiul oferă date cu privire la profesia de sociolog, competențele profesionale și transversale necesare, modalitățile de angajare etc. ce permit analize științifice mai vaste, atât cu finalitate practică (pentru elaborarea de politici publice), cât și strict academică.

Scopul final al raportului a fost de a furniza elemente de input pentru strategia de dezvoltare a Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității București (FSAS-UB). Prin urmare, rezultatele prezentate sunt adesea însoțite de discutarea implicațiilor pe termen scurt, mediu și lung, precum și de recomandări de posibile măsuri pe care FSAS putea să le întreprindă.

Studiul este comprehensiv din punct de vedere tematic, fiind organizat în funcție de cronologia etapelor de integrare socio-profesională. Astfel, un prim capitol este dedicat profilului studenților în sociologie ai Universității din București. Apoi, studiul se concentrează pe percepțiile absolvenților asupra calității educației primite în cadrul universității. Sunt abordate astfel:

- calitatea diverselor aspecte ale educației: predare, evaluare și feed-back, suport academic, resurse didactice, evaluarea stagiilor de practică;
- comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică;
- evaluare globală.

Studiul include și o serie de date factuale (obiective) cu privire la traiectoria profesională a absolvenților: numărului locurilor de muncă, perioada de timp necesară la prima angajare, metodele prin care s-au realizat angajările de-a lungul traiectoriei profesionale, domeniul în care a fost angajat (sociologie, conex sau diferit), tipul firmei (public, privat, ONG), mărimea firmei, nivelul veniturilor, precum și mobilitatea geografică. De asemenea, studiul urmărește date de percepție cu privire la evaluarea educației din perspectiva experienței profesionale:

- utilitatea specializării dobândite; utilitatea cursurilor pentru viața profesională;
- nivelul de formare în cadrul universității, precum și utilitatea competențelor profesionale, precum și a celor transversale dobândite;
- specificul activității de sociolog și activitățile profesionale ale absolvenților de sociologie.

Nu în cele din urmă, studiul urmărește și o serie de aspecte privind integrarea socială, autorealizarea și stilurile de viață ale absolvenților de sociologie. Sunt abordate

prezența absolvenților în spațiul public (participarea în asociații, voluntariat), dezvoltarea socială și personală, statusul social, consumul cultural, percepții asupra profesiei de sociolog, satisfacția cu viața.

Din punct de vedere metodologic, populația investigată au constituit-o promoțiile de absolvenți de după 1989 care, în 2011, la data realizării studiului, absolviseră sociologia de minim doi ani. Au fost incluse promoțiile 1990 – 2008, opțiunea fiind aceea a sondării absolvenților la mai mult de doi ani de la absolvire (perioadele variază în funcție de „vechimea” promoției). Populația investigată este astfel una eterogenă, analizele neputând fi realizate în ansamblu, pe întregul eșantion, ci doar pe promoții sau grupări de promoții specifice. În cazul promoțiilor mai vechi, în analiză s-a optat pentru gruparea acestora pe câțiva ani consecutivi, dat fiind numărul mic de absolvenți/de respondenți în eșantion. O altă opțiune metodologică în determinarea populației investigate a fost aceea de a viza doar absolvenții de licență; o parte dintre aceștia au absolvit și masterat, respectiv doctorat în sociologie, însă sunt ignorați absolvenții de masterat (sau doctorat) care nu au urmat studii de licență în sociologie la UB.

În ceea ce privește eșantionul, a fost nu a fost unul probabilist, ci unul de disponibilitate. Autorii au încercat să maximizeze numărul de răspunsuri trimițând invitații de a răspunde la chestionar tuturor adreselor de e-mail valide pe care le-au putut identifica în bazele de date ale Facultății de Sociologie și Asistență Socială a UB. Procesul a fost unul iterativ, listele fiind în permanență revizuite și reconstituite pe măsură ce noi date erau obținute cu privire la absolvenți și contactele electronice ale acestora. Rețelele personale, precum și rețelele electronice de socializare au jucat un rol important. Administrarea chestionarului a fost online, folosindu-se soft-ul LimeSurvey.

Raportat la numărul de absolvenți înregistrați în arhivele facultății, ratele de răspuns iau valori în jurul a 30%, cu variații în funcție de promoția absolvită (ratele sunt, firește, mai mari, în cazul promoțiilor mai recente). O sursă mare de eroare au constituit-o însă adresele de e-mail ale absolvenților, astfel că raportat la numărul de adrese valide, ratele de răspuns sunt în cea mai mare parte de peste 50% (sau în jurul acestei valori). În total, la chestionar au răspuns 652 de absolvenți de sociologie ai UB ceea ce, conform datelor oficiale, constituie 28% din totalul de 2343 de absolvenți. Dat fiind că ponderile promoțiilor sunt inegale, dar și că ponderea răspunsurilor din fiecare promoție a avut variații importante, autorii au optat în analiză pentru un sistem de ponderări care să echilibreze distribuția pe promoții a eșantionului de absolvenți de sociologie ai UB, conform distribuției corespunzătoare din populația de referință.

În ceea ce privește rezultatele, acestea sunt consistente cu cele ale altor cercetări similare. Astfel, majoritatea absolvenților se declarau mai degrabă mulțumiți de calitatea educației primite în perioada studenției. Aspectul cel mai sensibil era însă legat de comunicarea profesor-student, precum și de feedback-ul oferit pentru referate și proiecte.

Acestora, li se adaugă disponibilitatea cadrelor didactice pentru consultații. Ambele fac parte din aceeași sferă interacțională largă și constituie puncte în care FSAS-UB ar fi trebuit să caute soluții: oferirea de comentarii detaliate pe marginea materialelor studenților, stabilirea unui program de consultații clar, mai bine formalizat și localizat. Este însă de menționat că date similare rezultă și din cercetările naționale asupra studenților, precum Barometrul Calității realizat de ARACIS (2009, 2010, 2011) pe eșantioane naționale de studenți, dar și din cercetarea realizată de consorțiul de a implementat proiectul Phare “Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii”. În toate aceste cercetări, deși evaluarea globală a procesului educațional, realizată de către studenți și/sau absolvenți, este una mai degrabă pozitivă, aspectele legate de interacțiunea profesor – student în afara cursurilor (oferirea de feed-back, consultații) sunt considerate a fi mai deficitare. Este, prin urmare, o caracteristică sistemică, nu doar particulară FSAS-UB, ale cărei cauze s-ar putea afla în subfinanțarea cronică a învățământului superior, precum și în investiția mediocră în resurse umane.

Dat fiind caracterul comprehensiv și centrarea pe o singură specializare, cercetarea a permis și conturarea unui profil ocupațional pe baza datelor empirice culese de la absolvenții de sociologie. Astfel, absolvenții au fost rugați să enumere liber principalele activități la locul de muncă pe care îl dețineau în momentul interviului. Fiind însă o întrebare deschisă, activitățile menționate de absolvenți au niveluri de generalitate diferite. În timp ce unii absolvenți au enumerat activități concrete, precum ‘consiliere clienți pentru alegerea meseriei sau a carierei profesionale’, ‘predare cursuri nivel universitar’, ‘supervizare doctoranzi’, ‘monitorizare și evaluare proiecte’, alții au indicat categorii mai generale de activități, domenii sau responsabilități: cercetare, management, strategie, comunicare, legiferare. Această analiză a fost însă doar exploratorie, având scopul de a descrie grupele majore de activități întâlnite în fiecare promoție, dar și de a ajuta la constituirea unei idei generale despre responsabilitățile și complexitatea muncii diferitelor promoții de sociologi.

Studiul, în forma sa completă, precum și chestionarul administrat sunt disponibile public, online, pe site-ul proiectului, <http://sociolog-pe-piata-muncii.ro>. Datele brute nu sunt disponibile online.

F. Absolvenții recenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii - Proiectul DOCIS - ACPART (2010)

În perioada noiembrie 2008 - octombrie 2011, Agenția Națională pentru Calificări din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social (ACPART) a implementat un proiect ce viza “modernizarea sistemului de calificări din sistemul de învățământ superior, compatibilizarea cu spațiul european și corelarea cu cerințele pieței muncii”. În cadrul acestui proiect, s-a derulat în anul 2010 un studiu național privind absolvenții de învățământ superior

și integrarea lor pe piața muncii. Raportul de cercetare, publicat online, relevă unele aspecte interesante și importante, mai ales din perspectivă metodologică. Acest studiu rămâne însă unul de moment, nefiind urmat de cercetări similare ca anvergură sau obiective.

Raportul de cercetare „Absolvenți recentți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii”, realizat de Bogdan Voicu, Claudiu Tufiş și Mălina Voicu, are ca obiectiv potrivit autorilor urmărirea „traectoriilor pe care absolvenții le au pe piața muncii, tipul de munci pe care le prestează, legătura dintre activitatea profesională și cele studiate în facultate, atât din punct de vedere al nivelului de calificare necesar, cât și în ce privește domeniul de activitate și specializarea îngustă”. În acest context, întrebarea de cercetare pe care studiul și-o propune a fost „Ce se petrece cu absolvenții după absolvire, în ce măsură folosesc pe piața muncii achizițiile din facultate, sunt banii (publici și privați) cheltuiți în așa fel încât absolvenții să constituie o resursă umană care să pună în mișcare o economie de calitate?”. Spre deosebire de alte studii și analize prezentate în acest material, cercetarea realizată în cadrul proiectului DOCIS, produce, așadar, informații mai complexe, care își propun să releve mai multe aspecte, dincolo de destinația pe piața muncii a absolvenților de învățământ superior, sau gradul lor de satisfacție față de studiile urmate sau de utilitatea acestora.

Metodologia folosită în cadrul studiului a fost una complexă, care a combinat diferite metode și tehnici de investigație socială, începând cu etapa de construire a eșantionului și continuând cu instrumentele de cercetare folosite. Astfel, eșantionarea nu s-a realizat pe baza unei singure metode de eșantionare, ci prin combinarea mai multor metode, pentru a putea fi realizat un eșantion cât mai reprezentativ. În final au fost colectate peste 5000 de chestionare valide, de la absolvenți de studii universitare de licență din promoțiile 2004 - 2008. Interesant de notat este faptul că, în acel moment, în anul 2009, informațiile primite de la universități cu privire la absolvenți s-au dovedit a fi prea puțin utile. Acest fapt, susținut și de alte cercetări derulate în aceeași perioadă care au vizat sistemul de învățământ superior, dovedește faptul că universitățile încă nu dețin sisteme eficiente de colectare, conservare și utilizare a datelor de bază privind studenții, implicit absolvenții, pe care îi școlarizau.

Studiul a investigat, în afară de absolvenți, și alte categorii relevante de actori, precum angajatorii și „recrutorii” (persoanele care lucrează în firme specializate care gestionează resursele umane). În ceea ce privește absolvenții însă este interesant faptul că, în ciuda ratei relativ mari de răspuns, aproximativ 25%, în condițiile în care metoda principală de intervievare a fost cea a interviului telefonic asistat, rezultatele obținute sunt mai puțin relevante la nivel de programe de studii. Astfel, pentru majoritatea specializărilor investigate (124), potrivit autorilor studiului, se pot identifica cel mult „tendințe posibile” privind absolvenții, în cazul lor fiind înregistrate între 7 și 9 răspunsuri. Acest fapt este important și trebuie avut în vedere în construcția unei metodologii de urmărire a carierei absolvenților de

învățământ superior. Datorită gradului foarte mare de fragmentare a „specializărilor”¹⁶ realizarea unui eșantion suficient de mare pentru a fi reprezentativ la nivel de programe de studii este extrem de dificilă și costisitoare. De aceea, eșantionarea și implicit și relevanța unui astfel de studiu ar trebui să își propună obiective relativ mai puțin ambițioase, și să vizeze o clasificare mult mai restrânsă a domeniilor științifice de specializare universitară.

Dimensiunile analizate în cadrul raportului de cercetare au fost: poziția absolvenților recentți pe piața muncii, locul de muncă actual, unde lucrează absolvenții și cine îi angajează, satisfacția cu viața și cu locul de muncă, motivația muncii, legătura *input - output*, ce se caută pe piața muncii și ce știu absolvenții, evaluarea globală a studiilor, formarea competențelor necesare pe piața muncii, cerere și ofertă pe piața muncii, formarea continuă și formularea unor predicții privind piața muncii. Aceste dimensiuni sunt analizate cantitativ, pe baza datelor colectate prin chestionare, cât și calitativ, pe baza interviurilor de grup realizate cu persoane care lucrează în domeniul managementului de resurse umane.

Datele colectate au fost în principal date cantitative, referitoare la dimensiuni obiective, precum anul absolvirii, specializarea obținută în urma absolvirii programului de studii, locul de muncă actual la momentul studiului, precum și date referitoare la percepții personale legate de calitatea studiilor urmate sau relevanța abilităților și competențelor dobândite pentru locul de muncă ocupat. Nivelul de reprezentativitate și relevanță al analizelor la nivel de programe de studii este variabil, de la ”rezultate certe” care permit realizarea unor inferențe statistice, la ”informație redusă”, în funcție în principal de numărul răspunsurilor primite. În ceea ce privește reprezentativitatea la nivel ”național”, informațiile colectate pot fi considerate reprezentative, datorită volumului mare al eșantionului utilizat, pentru absolvenții din perioada 2004 - 2008, în general, cu rezerva că pentru fiecare an reprezentativitatea poate fi diferită în funcție de numărul răspunsurilor primite. Acest aspect nu este însă analizat metodologic de autorii studiului, nefiind unul dintre obiectivele eșantionului.

Rezultatele propriu-zise au fost se pare puțin valorificate și utilizate ulterior. În lipsa unor informații concrete legate de rezultatele proiectului DOCIS, ne putem mărgini să remarcăm numărul relativ mare de articole publicate în acea perioadă în mass-media referitoare la rezultatele studiului. Din perspectiva politicilor publice, nu am remarcat un impact semnificativ al studiului, rezultatele sale cu rol de diagnoză nefiind urmate de elaborarea unor proiecte de strategii, politici sau planuri strategice privind relevanța, conținuturile sau importanța educației primite pe parcursul învățământului universitar.

¹⁶ Amintim aici faptul că abia în anul 2011 prin ordin de ministru s-a realizat o reducere formală a specializărilor de licență, prin comasarea celor existente în cadrul domeniilor de ierarhizare, reușindu-se astfel o compactare semnificativă, de la 325 câte sunt menționate în raportul DOCIS, la 56 de domenii de ierarhizare.

G. Inițiative ale universităților – Centrul de Consiliere și Orientare Profesională (CeCOP) – proiectul Observatorul Angajabilității Absolvenților de Studii Universitare din Cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative.

Obiectul cercetării propuse și implementate de CeCOP a fost de a identifica parcursul profesional și inserția în câmpul muncii a absolvenților de studii universitare din cadrul SNSPA. Scopul studiului a constat în culegerea de date cantitative privind angajabilitatea absolvenților SNSPA în vederea stabilirii strategiilor de dezvoltare ale universității, atât la nivel instituțional, cât și în domeniile specializărilor oferite de către SNSPA. Totodată, studiul și-a propus să răspundă cerințelor ARACIS privind evaluarea asigurării calității programelor de studiu oferite de către SNSPA. Obiectivele de investigare au fost următoarele:

- conturarea traiectoriilor profesionale ale absolvenților pe parcursul efectuării studiilor universitare;
- realizarea de corelații între parcursul educațional, domeniul de specializare al absolvenților și procesul de inserție în câmpul muncii, respectiv domeniul de activitate prezent;
- oferirea de informații despre completarea studiilor prin activități de formare;
- furnizarea de informații despre modalitățile de intrare pe piața muncii preferate de către absolvenți și despre locul de muncă al acestora;
- importanța asocierii specializării deținute cu domeniul locului de muncă;
- realizarea de tipologii privind situația absolvenților neinserați în câmpul muncii.

Astfel, rezultatele cercetării aveau rolul de a formula sugestii și recomandări în vederea stabilirii strategiilor instituționale, dar și de a publica și disemina inter-instituțional articole de specialitate cu privire la tranziția universitate – piața muncii. Obiectivele au fost atât de natura practică, pragmatică, formularea de recomandări instituționale interne, cât și de natura academică.

Cercetarea s-a desfășurat sub forma unei anchete prin chestionar adresat absolvenților de învățământ de licență, respectiv a celor de master. Chestionarul a fost auto-administrat, fiind distribuit absolvenților în momentul în care aceștia se prezentau pentru eliberarea diplomei de absolvire. Culegerea datelor s-a realizat în aprilie – decembrie 2009 și a vizat absolvenții de studii universitare din 2008; interviuarea a avut astfel loc la 9 – 12 luni de la absolvire. Populația vizată a fost constituită din absolvenții de învățământ superior, ciclurile licență și masterat din anul 2008. Eșantionul propus a fost toată populația, în realitate însă au fost intervievați doar cei care s-au prezentat în perioada respectivă la biroul de eliberare a diplomelor.

Chestionarul utilizat în cercetare a conținut în majoritate întrebări închise (precodificate), cele deschise referindu-se la aspectele care pot fi codificate fără dificultate ulterior (reședință, studii, domeniul de activitate și datele de contact).

Urmărind logica traseului profesional al absolventului, chestionarul proiectat pentru cercetarea de teren a fost structurat în șase secțiuni, întrebările din cadrul acestora variind în funcție de tipul de respondent căruia îi este adresat – absolvent de studii universitare de licență, respectiv absolvent al ciclului de studii universitare de masterat.

Secțiunile și întrebările corespunzătoare acestora sunt structurate astfel:

- A. **date socio-demografice** (anul nașterii; sexul; localitatea de reședință anterioară și ulterioară efectuării studiilor, cât și tipul localității);
- B. **parcursul studiilor** (informații despre studiile universitare de licență – anul și luna începerii și absolvirii studiilor, facultatea, respectiv specializarea și forma studiilor efectuate; statutul privind inserția în câmpul muncii și, eventual, forma de angajare, în timpul studiilor de licență; urmarea altor cursuri universitare în paralel cu cele din cadrul SNSPA);
- C. **educație și formare ulterioară** (informații despre frecventarea altor forme de studii universitare; informații despre educația ulterioară absolvirii programului din SNSPA - anul și luna începerii și absolvirii studiilor, specializarea, respectiv titlul obținut și forma studiilor efectuate; informații despre urmarea de cursuri suplimentare);
- D. **cariera după absolvire** (numărul de locuri de muncă; informații despre căutarea locului de muncă, tipul de contract de muncă și modalități de găsire a primului loc de muncă);
- E. **inserția și activitatea curentă** (informații despre statul actual privind inserția în câmpul muncii, în cazul respondenților neangajați, motivul statutului de neangajat; informații despre locul de muncă actual, domeniul, tipul instituției și condițiile salariale; percepția asupra utilizării la locul de muncă actual a cunoștințelor și abilităților acumulate pe parcursul studiilor; percepția referitoare la așteptările angajatorului față de completarea studiilor; percepția referitoare la tipul de studii cel mai adecvat pentru respondent);
- F. **date de contact** (secțiune opțională, în care respondentul își dă acordul pentru participarea în viitoare cercetări în calitate de interviuat, furnizând în acest scop datele de contact – nume și prenume, adresa, numere de telefon, adresa e-mail, blog sau pagina web, ce urmează a fi introduse într-o bază de date separată, pentru a beneficia de confidențialitate).

Prelucrarea datelor a constat în realizarea unor statistici descriptive, tabele de frecvență în cea mai mare parte. Datele însă nu sunt publice, iar cercetarea nu a fost repetată în anii următori.

H. CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Insertia profesională a absolvenților de învățământ superior este o temă care preocupă din ce în ce mai mult actorii instituționali implicați în domeniul educației universitare din Europa. Ratele relativ ridicate ale șomajului în rândul tinerilor înregistrate în majoritatea statelor europene, fac ca problema inserției profesionale a absolvenților să ocupe un loc important pe agenda politicilor în domeniul educației universitare.

Studiile de caz prezentate anterior arată faptul că există preocupări constante, fie ale universităților, fie ale guvernelor, fie ale unor organizații concentrate asupra cercetării în domeniul politicilor educaționale, de a colecta date statistice cu privire la parcursul profesional al absolvenților. Aceste preocupări variază de la demersuri comprehensive, cum este cazul Germaniei, voluntare, prin care sunt colectate date statistice privind parcursul educațional pre și post universitar, opinii și aprecieri subiective legate de calitatea studiilor absolvite, precum și parcursul profesional. În alte situații, demersurile de colectare de date sunt extrem de clar delimitate doar la anumite părți ale sistemului universitar și vizează exclusiv cuprinderea pe piața muncii a absolvenților. Acesta este cazul Franței, unde sunt analizate datele privind absolvenții acelor universități sau instituții educaționale de nivel terțiar care au ca misiune pregătirea profesională a absolvenților în vederea unei potențiale angajări viitoare.

În acest moment datele colectate și studiile realizate în baza acestora sunt mai degrabă interesante ca element de noutate, durata lor de realizare fiind încă prea scurtă pentru a putea realiza inferențe statistice relevante pentru durate mari de timp. Din acest motiv, majoritatea acestor studii nu sunt încă folosite în mod explicit drept suport pentru implementarea unor politici educaționale țintite în acest domeniu. Putem spune că ne aflăm într-o fază avansată de diagnostic a unei situații considerate „problematică” și că ne putem aștepta ca, pe termen scurt și mediu, statele care au început deja colectarea datelor și dețin serii de timp relevante și consistente să poată începe pilotarea unor politici de remediere a problemelor constatate.

În ceea ce privește studiile propriu-zise putem identifica unele elemente comune/similare. În primul rând, în mai toate statele unde se realizează colectarea datelor privind absolvenții sunt utilizate chestionare care surprind atât date obiective, factuale, legate de parcursul educațional și de cel profesional, precum și date subiective, de percepție, privind aprecierea utilității, a relevanței conținutului programului de studii pentru cariera ulterioară. În al doilea rând, remarcăm faptul că sunt preferate de obicei abordările comprehensive, la nivel de sistem, însă sunt evitate, pe cât posibil, elementele comparative între universități. Acest fapt se datorează irelevanței datelor privind absolvenții și angajarea acestora pentru calitatea unui anumit program de studii sau universități, datorită diferențelor specifice între diferite domenii de studii și domenii de activitate economică, precum și a imposibilității dezvoltării unui sistem de corespondență clară între domeniile de studii și activitățile economice. În cele din urmă, merită menționat faptul că toate studiile analizate și inițiativele în acest domeniu

reprezintă eforturi constante de cercetare științifică, derulate cu o periodicitate clară și bine stabilită de la început, în baza unor instrumente de cercetare stabile, al căror conținut nu se modifică de la o cercetare la alta în mod semnificativ. Acest fapt este foarte important pentru realizarea treptată a bazelor de date longitudinale care să permită studierea fenomenului în timp. Rata de angajare a unei cohorte de absolvenți, la un moment dat, nu este un indicator relevant, el fiind afectat de variabile exogene, care țin mai mult de evoluția sectorului economic. În schimb, analiza unor fenomene în timp și observarea acestuia de-a lungul mai multor cohorte de absolvenți reprezintă un potențial diagnostic care să ducă la elaborarea unor politici relevante privind parcursul post-universitate al absolvenților de învățământ superior.

În cadrul acestei analize, ne-am propus așadar să identificăm o serie de instrumente utilizate de universități, respectiv alți actori instituționali, pentru consultarea absolvenților și decelarea pattern-urilor de integrare a acestora pe piața muncii. Au fost analizate astfel metodologiile, dar și tipul și natura rezultatelor din cadrul unor proiecte anterioare de la nivel național și internațional (chestionare, metodologii de aplicare studii de monitorizare, aplicații pentru contactare și pentru realizare de analiză a datelor etc.). Documentul a urmărit, așadar, o cartografiere a analizelor întreprinse în ideea decelării unor aspecte/tendențe comune, validate în cercetări anterioare și care ar putea fi replicate, pe bază sistemică, la nivel național, în cadrul actualului proiect. De asemenea, ne-am propus să inventariem scopurile, obiectivele acestor cercetări, grupurile țintă cărora li s-au adresat concluziile, precum și anvergura rezultatelor și concluziilor formulate. Au fost în total analizate patru studii internaționale, precum și șase studii naționale care au vizat populații de absolvenți de învățământ superior și modul de integrare a acestora pe piața muncii. Pe baza unei grile de analiză conținut am elaborat o serie inductivă de categorii vizând dimensiuni ale cercetărilor anterioare. De asemenea, am inventariat obiectivele studiilor anterioare, precum și populațiile de referință pentru care au fost formulate concluziile.

Tabelul 8. Sinteza a proiectelor/inițiativelor internaționale prezentate

Cercetare	<i>Destinations of Leavers from Higher Education – UK</i>	<i>Rata inserției profesionale a licențiaților - Franța</i>	<i>Proiectul de cooperare pentru studierea absolvenților (KOAB) - Germania</i>	<i>TRACKIT - Metastudiu Asociația Universităților Europene</i>
Obiective	Urmărirea integrării absolvenților pe piața muncii sau alte tipuri de carieră alese de aceștia	Evaluarea calitativă a inserției profesionale a absolvenților programelor de studii din filiera "profesională"	Colectarea de date empirice privind parcursul profesional al absolvenților programelor de studii universitare	Sinteza instrumentelor de urmărire a parcursului profesional și/sau educațional al absolvenților de învățământ universitar din țările membre EUA.
Populația de referință	Absolvenții de studii universitare din 1994/1995 până în prezent	Absolvenții programelor de studii universitare de tip "profesional", începând cu promoția 2008	Absolvenți începând cu promoția 2007.	Cercetări/studii/analize la nivel național privind situația absolvenților de învățământ superior
Educație preuniversitară	✓		✓	
Motivația înscrierii la universitate			□	
Motivația alegerii domeniului			□	
Evaluarea calității programului de studii de referință			□	
Alte studii universitare urmate	□		✓	
Alte forme de educație și formare profesională	□		✓	
Evaluarea serviciilor de orientare profesională	□		□	

Autoevaluarea competențelor	□	□	□	
Necesitatea competențelor (profesionale și transversale)	□	□	□	
Comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică			✓	
Utilitatea specializării dobândite	✓			
Utilitatea cursurilor pentru viața profesională	✓			
Strategii privind căutarea unui loc de muncă după absolvire	□	✓	✓	
Cariera profesională	✓	✓	✓	
Date biografice	✓	✓	✓	
Evaluarea chestionarului			✓	

Tabelul 9. Sinteza a proiectelor/inițiativelor naționale prezentate

Cercetare	<i>Absolvenți și piața muncii</i>	<i>Barometrul Calității Învățământului Superior din România</i>	<i>Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii</i>	<i>Sociolog pe piața muncii</i>	<i>Absolvenții rețenți de învățământ superior și integrarea lor pe piața muncii</i>	<i>Observatorul Angajabilității Absolvenților de Studii Universitare din Cadrul SNSPA</i>
Obiective	Evaluarea integrării absolvenților pe piața muncii sau alte tipuri de carieră alese de aceștia	Evaluarea percepției calității sistemului de învățământ superior din România	Corelarea ofertei educaționale din patru domenii pilot cu cerințele de angajare și profilurile ocupaționale	Identificarea traiectoriilor profesionale ale absolvenților de sociologie din perioada 1990-2008	Urmărirea traiectoriilor pe care absolvenții le au pe piața muncii (evaluarea modului de valorificare a competențelor dobândite)	Identificarea parcursului profesional și a inserției în câmpul muncii a absolvenților de studii universitare din SNSPA
Populația de referință	Absolvenții de studii de licență din promoțiile 2005, 2009 respectiv 2006, 2010	Studentii și cadrele didactice din sistemul de învățământ superior din anii 2009, 2010, 2011	Absolvenți rețenți de învățământ superior din patru domenii de studii universitare de licență: drept, IT, științele comunicării, inginerie mecanică	Absolvenții de programe de studii în domeniul sociologie din perioada 1990 - 2008	Absolvenți de studii universitare de licență din perioada 2004 - 2008	Absolvenții de studii universitare de licență din 2008
Educație preuniversitară	✓					
Motivația înscrierii la universitate			✓			
Motivația alegerii domeniului			✓			
Evaluarea calității programului de studii de referință	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Alte studii universitare urmate	✓			✓	✓	
Alte forme de educație și formare	✓			✓	✓	

profesională						
Evaluarea serviciilor de orientare profesională	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Autoevaluarea competențelor	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Necesitatea competențelor (profesionale și transversale)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică		✓		✓		
Utilitatea specializării dobândite		✓		✓	✓	
Utilitatea cursurilor pentru viața profesională		✓		✓	✓	
Strategii privind căutarea unui loc de muncă după absolvire	✓			✓	✓	
Cariera profesională	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Date biografice	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Evaluarea chestionarului	✓					

În majoritatea celor șase cazuri de studii anterioare de tip *tracer*, obiectivele au vizat aspecte privind cariera profesională la anumite intervale de timp după absolvire: locurile de muncă la data interviului, locurile anterioare de muncă, nivelul de încadrare, veniturile, domeniul de activitate. Într-un caz, barometrul calității, obiectivele studiului au fost mai ample, anume de evaluare a calității sistemului de învățământ superior, ancheta în rândul absolvenților fiind o sub-componentă a unui eșantion mai mare vizând beneficiarii de învățământ superior, în special studenți. De asemenea, în cazul proiectului PHARE *Adaptarea activă a educației universitare la cerințele pieței muncii*, obiectivele au fost mai ambițioase, de corelare a ofertei educaționale din patru domenii pilot cu cerințele de angajare și profilurile ocupaționale; obiectivele au urmărit formularea de recomandări agenției de evaluare (ARACIS) pentru a fi incluse în criteriile și standardele de evaluare/acreditare ale comisiilor de specialitate. În ceea ce privește populațiile de referință, trei dintre studii au fost comprehensive, incluzând absolvenți de învățământ superior din toate promoțiile, din anumite perioade de referință, în general absolvenți de învățământ superior la un an după absolvire, însă studiul *Absolvent și piața muncii* a inclus și absolvenți la 5 ani după absolvire pentru a putea identifica pattern-ul ocupațional al absolvenților pe termen mediu. Alte trei studii au vizat absolvenți din anumite domenii, precum sociologie, științe politice, științe administrative, comunicare, inginerie. În două cazuri, *Absolvent și piața muncii*, respectiv *Barometrul Calității*, studiile au fost reluate cu intenția de a fi longitudinale, însă seria de date a fost limitată la doi, respectiv trei ani. Celelalte studii au fost realizate o singură dată; în cazul studiului *Sociolog pe piața muncii* deși a fost realizat o singură dată, design-ul a fost similar unui studiu longitudinal urmărind o serie de promoții de absolvenți între 1990 și 2008 (18 ani). Este însă o problemă sistemică la nivel național, lipsa unor studii longitudinale, cu metodologii similar care să culeagă date comparabile pentru toate specializările, pe perioade mai lungi de timp. Continuarea, în cadrul actualului proiect, și apoi instituționalizarea la nivel sistemic a unui studiu național de tip *tracer*, pe modelul studiului anterior *Absolvent pe piața muncii*, sunt în aceste condiții fundamentale pentru a asigura capacitatea decidenților instituționali, dar și la nivel sistemic, de a adopta politici bazate pe evidențe în învățământul superior, în managementul calificărilor, al programelor de studii, al instituțiilor de învățământ superior în general.

În ceea ce privește temele abordate de cercetările anterioare, categoriile de dimensiuni realizate prin analiză inductivă includ:

- aspecte privind educația preuniversitară a absolvenților, considerată a fi un input pentru învățământul superior;
- motivația înscrierii la universitate care poate constitui o variabilă independent în decelarea pattern-urilor de studiu, dar și a carierei profesionale urmărite de absolvenți;
- motivația alegerii domeniului de studii;
- evaluarea calității, atât la nivel global, cât și prin diverse dimensiuni, a programului de studii de referință (absolvit);
- evaluarea serviciilor de orientare profesională;
- alte studii universitare urmate;
- alte forme de educație și formare profesională;
- autoevaluarea competențelor;

- necesitatea competențelor (profesionale și transversale);
- comportamentul din timpul studiilor, participarea la cursuri și stagii de practică;
- utilitatea specializării dobândite;
- utilitatea cursurilor pentru viața profesională;
- strategii privind căutarea unui loc de muncă după absolvire;
- cariera profesională;
- date biografice;
- evaluarea chestionarului.

Incidența acestor dimensiuni în rândul studiilor analizate variază, însă fără excepție cariera profesională, autoevaluarea propriilor competențe la absolvire, necesitatea anumitor competențe pe piața muncii, precum și evaluarea serviciilor de orientare profesională, dar și evaluarea calității programului de studiu sunt abordate în toate cercetările fiind trunchiul comun al analizelor de acest tip investigate. Includerea altor dimensiuni depinde în mare măsură de obiectivele de cercetare, de necesitatea controlării anumitor factori externi în testarea ipotezelor (de pildă a formelor anterioare de educație sau formare profesională sau a celor parcurse după absolvire). Structura chestionarelor este de obicei foarte complexă tocmai datorită necesității controlării unui număr important de variabile în stabilirea de predicții cu privire la comportamentul anumitor tipuri de absolvenți pe piața muncii. Experiența anterioară ne arată însă că unele dimensiuni, respectiv unii itemi din chestionare au produs date valide, în timp ce alții au fost mai puțin productivi. Dincolo de inventarierea generală a tipurilor de date și a dimensiunilor vizate de fiecare cercetare, este important ca, în cazul studiului Absolvent și piața muncii pe care ne propunem să-l continuăm în actualul proiect, să facem o analiză metodologică mai amănunțită a răspunsurilor generate de fiecare item în parte. Astfel, analiza teoretică realizată în acest studiu ar fi completată cu o analiză metodologică ce ne-ar facilita formularea de recomandări cu privire la designul cercetării pe care ne-o propunem, structura chestionarului, dimensiunile și itemii ce vor fi incluși în cercetare.

ANEXA 2 – Chestionarul

A EDUCAȚIE PREUNIVERSITARĂ

Pentru început, vă rugăm să ne oferiți informații privind liceul absolvit.

Error

! No

text

of

speci

fied În ce an ați obținut diploma de BACALAUREAT?

style

in

docu

men

t.1

1 @ @ @ @ Anul

@ Iunie

@

Sesiunea

@ Septembrie

Error

! No

text

of

speci

fied Unde ați obținut diploma de BACALAUREAT sau un echivalent al acesteia, necesar pentru a urma un program de studii universitare?

style

in

docu

men

t.2

1 @ În România

@ Rural

@ Urban

Localitatea

:

(vă rugăm specificați)

Județ:

.....

(vă rugăm specificați)

2 @ În altă țară → Vă rugăm să introduceți

țara:.....

(vă rugăm specificați)

Error

! No

text

of

speci

fied Care este profilul liceului absolvit?

style

in

docu

men

t.3

1 @ Teoretic – uman

2 @ Teoretic – real

3 @ Teoretic – științe ale naturii

4 @ Tehnologic / Industrial

5 @ Economic

6 @ Artistic

7 @ Sportiv

8 @ Teologic

9 @ Pedagogic

10 @ Militar

11 @ Agricol

Altul:

12 @
.....

(vă rugăm specificați)

B DATE BIOGRAFICE

Vă rugăm să răspundeți la următorul set de întrebări opționale, conținând informații de natură biografică, omițând pe cele pe care le considerați prea personale.

B1 Data nașterii

.....

@ @ @ @ An @ @
Lună
@ @ Zi

B2 Genul

.....

1 @ Masculin

2 @ Feminin

B3 Locul actual de rezidență

.....

1 @ În România

@ rural

@ urban

Localitatea:

(vă rugăm specificați)

Județ:
.....

(vă rugăm specificați)

2 @ În altă țară → Vă rugăm să introduceți țara:

.....

(vă rugăm specificați)

B4	Etnia

1	@	Română
2	@	Maghiară
3	@	Germană
4	@	Romă
5	@	Alta:
.....		
.....		
(vă rugăm specificați)		

B5	Starea civilă

1	@	Căsătorit/ă
2	@	Necăsătorit/ă
3	@	Divorțat/ă
4	@	Văduv/ă
5	@	Uniune consensuală
6	@	Altul:
.....		
.....		
(vă rugăm specificați)		

B6	Nivelul cel mai înalt de educație al părinților

Mama		Tata
1	@	@
2	@	@
3	@	@
4	@	@
5	@	@

- Clasele 1-8
- Școală profesională
- Liceu
- Studii superioare
- Studii postuniversitare

6 @ @ Altele:

.....
.....

(vă rugăm specificați)

B7 Locul de rezidență pe perioada claselor 1-8

În cazul în care ați avut mai multe domiciliu permanente în acea perioadă, vă rugăm să vă referiți la cel pe care îl considerați cel mai important pentru formarea dumneavoastră.

1 @ În România

@ Rural

@ Urban

Localitatea:

.....
.....

Județ:

.....
.....

(vă rugăm specificați)

2 @ În altă țară → Vă rugăm să introduceți țara:

.....

(vă rugăm specificați)

C PROGRAMUL DE STUDII UNIVERSITARE de LICENȚĂ

ABSOLVIT ÎN ANUL 2011

Vă rugăm să ne furnizați informații privind programul de studii universitare de licență absolvit în anul 2011. Vă rugăm de asemenea să realizați o evaluare retrospectivă a acestui program de licență și să ne comunicați opinia dumneavoastră, răspunzând la întrebările aflate la finalul acestei secțiuni..

C1 În ce an ați început perioada de studii?

Pentru studiile de licență

absolvite în anul 2011		
@ @ @ @ Anul		

C2 Vă rugăm să specificați instituția unde ați studiat, facultatea, denumirea programului de studii/specializarea absolvit/absolvită, precum și sesiunea de absolvire a studiilor.		
Studii de licență absolvite în anul 2011		
(INSTITUTIA - vă rugăm specificați)		
(FACULTATEA - vă rugăm specificați)		
@ @ @		
(vă rugăm să completați cu codul corespunzător din Anexă – Lista1: Programe de studiu/specializări)		
SESIUNEA DE ABSOLVIRE:		
1 @ vară		
2 @ iarnă		
C3 Vă rugăm să specificați forma de finanțare a programului de studii urmat:		
Studii de licență absolvite în anul 2011		
1 @ buget		
2 @ o perioadă buget, o perioadă taxă		
3 @ taxă		
4 @ altă situație:		
.....		
.....		

(vă rugăm specificați)

C4 Care a fost media generală înscrisă pe diploma de absolvire?

Studii de licență absolvite în
anul 2011

1	@	6 – 6.99
2	@	7 – 7.99
3	@	8 – 8.99
4	@	9 – 10

C5 Ați finalizat programul de licență în perioada standard?

- 1 @ Da → Vă rugăm să continuați cu întrebarea C7.
- 2 @ Nu, am finalizat mai repede
- 3 @ Nu, am finalizat într-o perioadă mai lungă

C6 Vă rugăm să precizați motivele care v-au împiedicat să finalizați programul de licență în perioada standard? Răspuns multiplu

- 1 @ Am urmat doi ani universitari într-unul singur.
- 2 @ Am fost admis într-un an superior prin echivalarea studiilor.
- 3@ Restanțe la examene
- 4@ Schimbări în regulamentele de studiu / examinare (e.g. noua structura Licenta / Master)
- 5@ Schimbarea specializării
- 6 @ Schimbarea instituției de învățământ superior
- 7 @ Elaborarea lucrării de diplomă
- 8 @ Plecare/plecări în străinătate
- 9 @ Activitatea la locul de muncă
- 10 @ Participarea la stagii de formare profesională
- 11 @ Probleme familiale (sarcină, copii, boala etc.)
- 12 @ Participarea la alte cursuri (calificări suplimentare programului de studii urmat)

13 @ Probleme personale (ex. neatractivitatea cursurilor, lipsa unor factori motivaționali, insuficiența timpului pentru studiul individual)

14 @ Probleme de sănătate

15 @ Probleme financiare

16 @ Alte motive:
(vă rugăm specificați)

C7 Pe parcursul programului de licență absolvit în anul 2011 ați beneficiat de vreunul dintre următoarele tipuri de burse? (vă rugăm bifați tipul de bursa de care ați beneficiat precum și numărul de semestre în care ați beneficiat de fiecare tip de burse în parte). Răspuns multiplu

1 @ Bursă socială Număr semestre: @ @

2 @ Bursă de studiu Număr semestre: @ @

3 @ Bursă de merit Număr semestre: @ @

4 @ Bursă rurală Număr semestre: @ @

5 @ Bursă de performanță Număr semestre: @ @

6 @ Bursă Erasmus Număr semestre: @ @

7 @ Alt tip de burse:
..... Număr semestre: @ @

(vă rugăm specificați)

C8 În ce măsură se aplică următoarele descrieri programului de licență absolvit în anul 2011?

În foarte mică măsură În foarte mare măsură

1 2 3 4 5

1 @ @ @ @ @ Programul poate fi considerat în general solicitant (încărcat, obositor)

2 @ @ @ @ @ Competențele oferite de program sunt cunoscute de majoritatea angajatorilor din domeniu

3 @ @ @ @ @ Studenții au posibilitatea să-și configureze singuri programul de studii (prin cursuri opționale)

4	@	@	@	@	@	Programul are o orientare disciplinară largă (permite ocuparea unei game largi de posturi după absolvire)
5	@	@	@	@	@	Programul este orientat spre pregătirea profesională (pentru o ocupație specifică)
6	@	@	@	@	@	Programul are o bună reputație academică

C9 În ce măsură au fost utilizate următoarele metode de predare - învățare în cadrul programului de licență absolvit în anul 2011?

În foarte mică măsură În foarte mare măsură

	1	2	3	4	5	
1	@	@	@	@	@	Prelegeri
2	@	@	@	@	@	Participare la proiecte de cercetare
3	@	@	@	@	@	Stagii, plasamente de practică
4	@	@	@	@	@	Conversație profesori - studenți în timpul cursului/seminarului/laboratorului/proiectului
5	@	@	@	@	@	Dezbateri între studenți în timpul cursului/seminarului/laboratorului/proiectului
6	@	@	@	@	@	Exerciții și aplicații practice în timpul cursului/seminarului/laboratorului/proiectului
8	@	@	@	@	@	Învățarea prin proiecte (alte proiecte decât cele de cercetare) individuale sau de grup
9	@	@	@	@	@	Prezentări orale ale studenților

C10 Estimați durata stagiilor de practică la care ați participat în cadrul programului de licență. Vă rugăm să aveți în vedere întreaga perioadă a programului de licență.

@ @

Nr. total săptămâni de stagii / plasamente de practică.

C11 Pe parcursul programului de licență absolvit în anul 2011 ați petrecut timp și într-o altă țară?

1 @ Da

2 @ Nu → Vă rugăm să continuați cu întrebarea C13.

C12 Vă rugăm să menționați scopul și durata șederii în străinătate? Răspuns multiplu

1 @ Mobilitate Erasmus pentru studii Timp (luni) @ @

1 @ Alt tip de mobilitate în cadrul programului de studiu Timp (luni) @ @

2 @ Participarea la un proiect legat de studii Timp (luni) @ @

3 @ Stagiul de practică Timp (luni) @ @

4 @ Loc de muncă Timp (luni) @ @

5 @ Curs de limba străină Timp (luni) @ @

6 @ Călătorie mai lungă, în afara programului de studii Timp (luni) @ @

7 @ Altul: Timp (luni) @ @

(vă rugăm specificați)

C13 Cum evaluați următoarele opțiuni și condiții de studiu din cadrul programului de licență absolvit în 2011? Acordați o notă de la 1 la 5 (1 fiind cea mai mică și 5 cea mai mare) pentru următoarele caracteristici ale programului de licență absolvit.

Foarte slab

Foarte bun

1 2 3 4 5

1 @ @ @ @ @ Experiența generală de învățare (în ansamblu)

2 @ @ @ @ @ Prezența cadrelor didactice la ore

3 @ @ @ @ @ Tematica și conținutul disciplinelor studiate

4 @ @ @ @ @ Calitatea predării (metodă, mijloace tehnice, stil de predare)

5 @ @ @ @ @ Sistemul de testare / evaluare / notare

6 @ @ @ @ @ Îndrumarea oferită de personalul didactic (inclusiv în vederea pregătirii examenelor)

7 @ @ @ @ @ Posibilitatea de a interacționa cu personalul didactic în afara orelor de curs

8 @ @ @ @ @ Furnizarea de materiale didactice (manuale, îndrumare de laborator/proiect, documente bibliografice)

9	@	@	@	@	@	Dotarea cu echipamente și instrumente pentru practică / ateliere / ore specialitate / laboratoare / seminarii
10	@	@	@	@	@	Calitatea bibliotecilor
11	@	@	@	@	@	Posibilitatea participării la stagii de practică
12	@	@	@	@	@	Facilități de servire a mesei (cantine) în campusul universitar
13	@	@	@	@	@	Facilități de cazare (cămine) în campusul universitar
14	@	@	@	@	@	Posibilitatea studenților de a influența politica și deciziile strategice ale universității
15	@	@	@	@	@	Starea clădirilor

C14 Cum evaluați nivelul propriu de competențe și abilități dobândite în urma absolvirii programului de licență?

Foarte
scăzut

Foarte
ridicat

	1	2	3	4	5	
1	@	@	@	@	@	Cunoașterea domeniului de studiu / a specializării absolvite
2	@	@	@	@	@	Abilitatea de a profesa în specialitatea / domeniul absolvit
3	@	@	@	@	@	Abilitatea de a învăța lucruri noi, de a mă documenta și perfecționa continuu
4	@	@	@	@	@	Gândirea analitică
5	@	@	@	@	@	Gândire critică
6	@	@	@	@	@	Creativitate și inovație
7	@	@	@	@	@	Competențe de comunicare în limbi străine
8	@	@	@	@	@	Competențe digitale
9	@	@	@	@	@	Abilitatea de a elabora rapoarte, note sau alte documente
10	@	@	@	@	@	Abilitatea de a formula idei și soluții noi
11	@	@	@	@	@	Abilitatea de a gestiona eficient timpul de lucru
12	@	@	@	@	@	Abilitatea de a identifica noi oportunități și a acționa rapid pentru a le urmări
13	@	@	@	@	@	Abilitatea de a lucra în echipă
14	@	@	@	@	@	Abilitatea de a coordona activități
15	@	@	@	@	@	Abilitatea de a utiliza calculatorul și de a naviga pe internet
16	@	@	@	@	@	Abilitatea de a formula idei și soluții noi
17	@	@	@	@	@	Abilitatea de a prezenta produse, idei sau rapoarte în fața unei audiențe

C15 În ce măsură considerați că programul de licență absolvit a fost util?

În foarte
mică
măsură

În foarte
mare
măsură

1 2 3 4 5

1	@	@	@	@	@	Pentru obținerea unui loc de muncă după absolvire
2	@	@	@	@	@	Pentru dezvoltarea unei cariere pe termen lung
3	@	@	@	@	@	Pentru îndeplinirea sarcinilor de la locul meu de muncă actual
4	@	@	@	@	@	Pentru îndeplinirea unor obligații diverse din viața de zi cu zi
5	@	@	@	@	@	Pentru dezvoltarea propriei personalități

C16 Privind înapoi în timp, dacă ați putea alege din nou, în ce măsură ați ...

În foarte
mică
măsură

În foarte
mare
măsură

1 2 3 4 5

1	@	@	@	@	@	... decide să (mai) urmați studii universitare?
2	@	@	@	@	@	... alege același program de licență?
3	@	@	@	@	@	... alege aceeași instituție de învățământ superior (universitate)?
4	@	@	@	@	@	... alege să vă fi continuat studiile cu un ciclu universitar superior?

C17 Privind retrospectiv, în ce măsură sunteți satisfăcut din punct de vedere profesional / al competențelor de programul de licență pe care l-ați urmat?

In
foarte
mică
măsur
ă

In foarte
mare
măsură

1	2	3	4	5
@	@	@	@	@

D ALTE FORME DE FORMARE PROFESIONALĂ

Vă rugăm să ne furnizați informații referitoare la alte forme de formare profesională pe care le considerați relevante (fără a include însă alte studii universitare).

D1 Ulterior absolvirii programului de studii ați participat la cursuri de formare profesională în vederea pregătirii sau promovării în carieră?

1 @ Da, periodic

2 @ Da, ocazional

3 @ Nu

D 2 V-ați completat pregătirea urmând unul sau mai multe cursuri de lungă durată (peste 40 de ore efective), de calificare sau promovare în carieră? În caz afirmativ, vă rugăm să completați cu numărul lor.

Număr Programe / cursuri de formare

1 @ Specializare

2 @ Perfecționare

3 @ Promovare în carieră

4 @ Reconversie profesională

D 3 Din ce fonduri a fost susținută financiar participarea dvs. la programele de formare urmate? Răspuns multiplu

Programe / cursuri de formare

1 @ Fondurile angajatorului

2 @ Fondurile proprii (personale, ale familiei)

3 @ Participare gratuită

4 @ Alte fonduri:

.....

(vă rugăm specificați)

D 4 Ați urmat programe de formare în străinătate?

1 Nu

@

2 Da -> Vă rugăm precizați durata totală în număr de săptămâni @

E Alte programe de educație

Vă rugăm să ne furnizați informații cu privire la eventualele alte programe de studiu pe care le-ați urmat în afară de programul de studiu de licență acoperit în secțiunea anterioară C.

E1 Ați urmat alte programe de studii universitare în afara programului de licență absolvit în anul 2011?

1 @ Da

2 @ Nu → Vă rugăm să continuați cu întrebarea F1.

E2 Ce alte programe de studii universitare ați urmat? Răspuns multiplu

1 @ Master

2 @ Doctorat

3@ Un alt program de licență

E3 Ați finalizat cu diplomă alte studii universitare (dacă este cazul, indiferent de ciclul urmat)?		
Studii universitare de master (dacă este cazul)	Studii universitare de doctorat (dacă este cazul)	Alte studii universitare de licență (dacă este cazul)
1 @ Da	1 @ Da	1 @ Da
2 @ Nu, încă nu am susținut examenul de absolvire	2 @ Nu, încă nu am susținut examenul de absolvire	2 @ Nu, încă nu am susținut examenul de absolvire
3 @ Nu, încă mai studiez	3 @ Nu, încă mai studiez	3 @ Nu, încă mai studiez
4 @ Nu, am renunțat la studii	4 @ Nu, am renunțat la studii	4 @ Nu, am renunțat la studii
5 @ Altă situație:	5 @ Altă situație:	5 @ Altă situație:
.....		
.....		
(vă rugăm specificați)	(vă rugăm specificați)	(vă rugăm specificați)

F CĂUTAREA UNUI LOC DE MUNCĂ DUPĂ ABSOLVIRE

Vă rugăm să ne furnizați informații cu privire la timpul alocat căutării unui loc de muncă după absolvirea programului de licență, în anul 2011 (excluzând locuri de muncă temporare și nerelaționate cu profilul studiilor, dar incluzând formări cu plată salarială, de tip stagiul, rezidențiat medical etc.).

F1 Cum s-ar descrie situația dumneavoastră în perioada imediat următoare (primele șase luni) absolvirii programului de licență? Răspuns multiplu

- 1 @ M-am angajat într-un domeniu corespunzător programului de licență.
- 2 @ M-am angajat într-un alt domeniu.
- 3 @ Mi-am continuat activitatea la serviciul unde lucram deja.
- 4 @ Mi-am deschis propria afacere.
- 5 @ Am efectuat un stagiul de practică.
- 6 @ Am început să lucrez ca voluntar.
- 7 @ M-am înscris la cursuri universitare de master sau la alte cursuri postuniversitare.
- 8 @ M-am înscris la o nouă facultate (licență).
- 9 @ Am intrat în concediu de creștere copil.
- 10 @ Am fost casnic/ă.
- 11 @ Mi-am căutat un loc de muncă, fără a reuși să mă angajez.
- 12 @ Am plecat într-o călătorie lungă (o vacanță extinsă).
- 13 @ Alta:
.....
.....
(vă rugăm specificați)

F2 Când ați început să căutați un loc de muncă? Exclueți locurile de muncă temporare și nerelaționate cu profilul programului de licență absolvit.

- 1 @ Încă dinainte de absolvire
- 2 @ În perioada absolvirii
- 3 @ După absolvire

- 4 @ Nu am căutat un loc de muncă după absolvirea programului de licență. → Vă rugăm să continuați cu secțiunea H

F3 Timp de câte luni ați căutat primul loc de muncă?

- 1 @ @ Nr. de luni de căutare a unui loc de muncă

F4 Cum ați încercat să găsiți primul loc de muncă după absolvire? Răspuns multiplu

- 1 @ Am depus cerere de angajare pentru un loc de munca vacant
- 2 @ Am contactat angajatorii din proprie inițiativă fără a ști despre existența unui loc de muncă disponibil
- 3 @ Am fost contactat de un angajator
- 4 @ Cu ajutorul familiei, prietenilor sau cunoștințelor
- 5 @ Prin intermediul agențiilor publice de plasament (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)
- 6 @ Prin intermediul agențiilor private de recrutare și plasament
- 7 @ Prin intermediul Inspectoratului Școlar Județean (prin examen, concurs)
- 8 @ Prin intermediul universității (Centrul de orientare profesională / prin repartitie)
- 9 @ Prin intermediul rețelelor sociale online (ex. LinkedIn, Facebook)
- 10 @ Prin intermediul grupurilor de discuții și al listelor de e-mail de pe internet
- 11 @ Prin intermediul presei scrise
- 12 @ Prin intermediul portalurilor de locuri de muncă online
- 13 @ Prin intermediul târgurilor de locuri de muncă
- 14 @ Lucrez pentru afacerea de familie
- 15 @ Mi-am deschis propria afacere
- 16 @ Lucrez la același angajator ca înainte de absolvire
- 17 @ Prin repartizarea în urma examenului de rezidențiat (doar pentru absolvenți de medicină)

- @ Altfel:

18
.....

(vă rugăm specificați)

F5 Care a fost cea mai eficientă metodă de obținere a primului loc de muncă după absolvire?

- 1 @ Am depus cerere de angajare pentru un loc de muncă vacant
- 2 @ Am contactat angajatorii din proprie inițiativă fără a ști despre existența unui loc de muncă disponibil
- 3 @ Am fost contactat de un angajator
- 4 @ Cu ajutorul familiei, prietenilor sau cunoștințelor
- 5 @ Prin intermediul agențiilor publice de plasament (Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă)
- 6 @ Prin intermediul agențiilor private de recrutare și plasament
- 7 @ Prin intermediul Inspectoratului Școlar Județean (prin examen, concurs)
- 8 @ Prin intermediul universității (Centrul de orientare profesională / prin repartitie)
- 9 @ Prin intermediul rețelelor sociale online (ex. LinkedIn, Facebook)
- 10 @ Prin intermediul grupurilor de discuții și al listelor de e-mail de pe internet
- 11 @ Prin intermediul presei scrise
- 12 @ Prin intermediul portalurilor de locuri de muncă online
- 13 @ Prin intermediul târgurilor de locuri de muncă
- 14 @ Lucrez pentru afacerea de familie
- 15 @ Mi-am deschis propria afacere
- 16 @ Lucrez la același angajator ca înainte de absolvire
- 17 @ Altfel (conform E4)
- 18 @ Prin repartizarea în urma examenului de rezidențiat (doar pentru absolvenții de medicină)
- 19 @ Nu se aplică, nu am găsit un loc de muncă după absolvire.

F6 Câți angajatori ați contactat, cu aproximație, când erați în căutarea primului loc de muncă după absolvire?

@ @ @ Nr. aproximativ de angajatori contactați

G PRIMUL LOC DE MUNCĂ DUPĂ ABSOLVIRE

Vă rugăm să ne furnizați informații cu privire la primul loc de muncă de după absolvirea programului de licență, în anul 2011.

G1 Imediat după absolvire ați avut mai multe locuri de muncă în paralel?

1 @ Da → Vă rugăm să vă referiți în cele ce urmează la cel pe care îl considerați cel mai important pentru dumneavoastră.

2 @ Nu

G2 Unde ați avut primul loc de muncă de după absolvire?

1 @ În România

@ Rural

@ Urban

Localitatea:

(vă rugăm specificați)

Județ:

(vă rugăm specificați)

2 @ În altă țară → Vă rugăm să introduceți țara:

.....

(vă rugăm specificați)

G3 Când ați început activitatea la primul loc de muncă de după absolvirea programului de licență?

1 @ @ / @ @ @ @
(Lună / An)

2 @ Nu se aplică, nu am avut niciun loc de muncă de la absolvirea programului de licență. → Vă rugăm să continuați cu secțiunea H

3 @ Nu se aplică, am același loc de muncă de dinaintea absolvirii.

G4 Ce tip de contract de muncă ați avut la primul loc de muncă de după absolvirea programului de licență?

1 @ Pe durată nedeterminată

2 @ Cu durată determinată (inclusiv contract de colaborare / convenție civilă / perioadă de probă)

3 @ Cu durată determinată perioada rezidentiat (doar pentru absolvenții de medicină)

4 @ Fără contract

5 @ Nu se aplică, eram liber profesionist

6 @ Nu se aplică, mi-am deschis propria afacere (inclusiv PFA)

7 @ Altă formă de contract:

.....

(vă rugăm specificați)

G5 Cât de importante considerați că au fost următoarele aspecte pentru a-l determina pe primul angajator să vă ofere un loc de muncă după absolvirea programului de licență?

Foarte puțin importante

Foarte importante

1 2 3 4 5

1 @ @ @ @ @ Domeniul de studii

2 @ @ @ @ @ Specializarea / Programul de studii

3 @ @ @ @ @ Tema lucrării de licență

4 @ @ @ @ @ Tema proiectelor realizate pe perioada studiilor (dacă este cazul)

5	@	@	@	@	@	Notele obținute pe perioada studiilor
6	@	@	@	@	@	Reputația universității
7	@	@	@	@	@	Reputația facultății / departamentului
8	@	@	@	@	@	Experiența de muncă acumulată anterior
9	@	@	@	@	@	Personalitatea mea
10	@	@	@	@	@	Experiența în străinătate
11	@	@	@	@	@	Capacitatea mea de a relaționa
12	@	@	@	@	@	Relațiile anterioare cu angajatorul / recomandări de la persoane care mă cunosc
13	@	@	@	@	@	Nota obținută la examenul de rezidențiat (doar pentru absolvenții de medicină)
14	@	@	@	@	@	Altele: (vă rugăm specificați)

G6 Care a fost numărul (mediu) de ore de lucru pe zi prevăzute în contractul dumneavoastră la primul loc de muncă de după absolvire?

@ @ Nr. de ore de lucru pe zi conform contractului

G7 Ce venit mediu lunar net (estimativ în lei) ați avut la primul loc de muncă de după absolvire?

@ @ @ @ lei

G8 În ce măsură considerați că ați utilizat cunoștințele și competențele dobândite pe parcursul programului de licență la primul loc de muncă de după absolvire?

In foarte
mică
măsură

In foarte
mare
măsură

1 2 3 4 5

1 @ @ @ @ @

H LOCUL DE MUNCĂ ȘI PROFESIA ÎN PREZENT

Vă rugăm să ne furnizați informații cu privire la situația dumneavoastră profesională actuală, răspunzând la toate întrebările, chiar dacă locul de muncă nu s-a schimbat, putând apărea modificări ale situației (tipul de contract, venitul, poziția în companie, etc.)

H1 Care este situația dumneavoastră profesională actuală? Răspuns multiplu

1 @ Angajat (inclusiv propriul angajator sau aflat în stagii de pregătire)

2 @ Participant la cursuri de formare profesională

3 @ Înscriș la studii universitare aprofundate (masterat, doctorat, alte studii postuniversitare)

3 @ Concediu creștere copil

4 @ Fără loc de muncă, dar în căutare de loc de muncă

5 @ Fără loc de muncă și fără intenția de a se angaja (boală etc)

@ Alta:

6
.....

(vă rugăm specificați)

Important! Dacă nu sunteți angajat (nu ați bifat opțiunea 1) completarea chestionarului se oprește aici. Vă mulțumim!

H2 Aveți mai multe locuri de muncă în paralel, în prezent?

1 @ Da → În cele ce urmează (pentru întrebările H3 - H18), vă rugăm să vă referiți la cel mai important pentru dumneavoastră.

2 @ Nu

H3 Locul de muncă actual este diferit de primul loc de muncă după absolvire (la care v-ați referit în secțiunea anterioară)?

1 @ Nu → Vă rugăm să continuați cu întrebarea H6.

2 @ Da

H4 Câte locuri de muncă ați avut de la absolvirea în 2011 a programului de licență (incluzând locul de muncă actual)?

@ @ Nr. de locuri de muncă (incluzând locul de muncă actual)

@ @ din care în domeniul programului de licență

H5 Când ați început activitatea la actualul loc de muncă?

1 @ @ / @ @ @ @
(Lună / An)

H6 Ce tip de contract de muncă aveți în prezent?

1 @ Pe durată nedeterminată

2 @ Cu durată determinată (inclusiv contract de colaborare / convenție civilă / perioadă de probă)

2 @ Cu durată determinată pe perioada rezidențiatului (doar pentru absolvenții de medicină)

3 @ Fără contract

4 @ Nu se aplică, sunt liber profesionist

5 @ Nu se aplică, am propria mea afacere (inclusiv PFA)

6 @ Altă formă de contract:
.....

(vă rugăm specificați)

H7 Care este numărul (mediu) de ore de lucru pe care le efectuați pe zi ?

@ @ Nr. de ore de lucru pe zi

H8 Care este venitul dumneavoastră mediu lunar net (estimativ în lei) în prezent?

@ @ @ @ lei

H9 Unde se află locul dumneavoastră de muncă actual?

1 @ În România

@ Rural

@ Urban

Localitatea:

.....
.....

(vă rugăm specificați)

Județ:

.....
.....

(vă rugăm specificați)

2 @ În altă țară → Vă rugăm să introduceți țara:

.....

(vă rugăm specificați)

H10 Care este forma de proprietate a companiei / organizației pentru care lucrați?

1 @ Instituție publică finanțată de la buget

2 @ Instituție publică cu finanțare mixtă (de la buget și din alte surse)

3 @ Instituție publică finanțată din venituri proprii

4 @ Firmă în totalitate privată

5 @ Firmă cu capital mixt (de stat și privat)

6 @ ONG sau fundație religioasă

7 @ Firma proprie (inclusiv PFA)

@ Altul:

8

.....
.....

(vă rugăm specificați)

H11 Care este ocupația dumneavoastră actuală?

@ @

(vă rugăm să completați cu codul corespunzător din Anexă – Lista 3: Ocupații)

În cazul în care ați selectat răspunsul „Altă ocupație”:

.....

(vă rugăm specificați)

H12 Ce funcție ocupați în prezent?

1 @ Conducere/coordonare

2 @ Execuție (inclusiv predare, proiectare, consultanță, etc.)

3 @ Control

@ Altă funcție:

4

.....
...

(vă rugăm specificați)

H13 În ce sector și ce domeniu de activitate lucrați în acest moment?

1

@ @ @

Sector de activitate

(vă rugăm să completați cu codul corespunzător din Anexă – Lista 2: Sectoare și domenii de activitate)

2	@ @ @ @	Domeniu de activitate
(vă rugăm să completați cu codul corespunzător din Anexă – Lista 2: Sectoare și domenii de activitate)		

H14 În ce măsură considerați că utilizați cunoștințele și competențele dobândite pe parcursul programului de licență absolvit în anul 2011 la locul de muncă actual?

In foarte mică măsură

In foarte mare măsură

1 2 3 4 5

1	@	@	@	@	@
---	---	---	---	---	---

H15 Intenționați să vă schimbați locul de muncă în următoarele luni?

1	@	Da
---	---	----

2	@	Nu
---	---	----

H16 Care este nivelul de competențe solicitat pentru tipul de activitate pe care o desfășurați în prezent?

Foarte scăzut

Foarte ridicat

1 2 3 4 5

1	@	@	@	@	@	Cunoașterea domeniului de studiu / a specializării absolvite
2	@	@	@	@	@	Abilitatea de a profesa în specialitatea / domeniul absolvit
3	@	@	@	@	@	Abilitatea de a învăța lucruri noi, de a mă documenta și perfecționa continuu
4	@	@	@	@	@	Gândirea analitică
5	@	@	@	@	@	Gândire critică
6	@	@	@	@	@	Creativitate și inovație
7	@	@	@	@	@	Competențe de comunicare în limbi străine
8	@	@	@	@	@	Competențe digitale
9	@	@	@	@	@	Abilitatea de a elabora rapoarte, note sau alte documente
10	@	@	@	@	@	Abilitatea de a formula idei și soluții noi

11	@	@	@	@	@	Abilitatea de a gestiona eficient timpul de lucru
12	@	@	@	@	@	Abilitatea de a identifica noi oportunități și a acționa rapid pentru a le urmări
13	@	@	@	@	@	Abilitatea de a lucra în echipă
14	@	@	@	@	@	Abilitatea de a coordona activități
15	@	@	@	@	@	Abilitatea de a utiliza calculatorul și de a naviga pe internet
16	@	@	@	@	@	Abilitatea de a formula idei și soluții noi
17	@	@	@	@	@	Abilitatea de a prezenta produse, idei sau rapoarte în fața unei audiențe

H17 În ce măsură sunteți satisfăcut de situația dumneavoastră profesională actuală?

In	In foarte
foarte	mare
mică	măsură
măsură	

1	2	3	4	5
@	@	@	@	@

H18 Luând în considerare aspectele strict profesionale legate de locul de muncă actual, în ce măsură situația dumneavoastră corespunde așteptărilor avute la momentul începerii studiilor de licență?

In foarte	In foarte
mică	mare
măsură	măsură

1	2	3	4	5
@	@	@	@	@